

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1935.

Första kammaren.

Nr 29.

Onsdagen den 8 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr *Branting* anmälde, att han åter infunnit sig vid riksdagen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran sammansatta stats- och första lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen ävensom i ämnet väckta motioner.

*Ang. vissa
ändringar i
taxerings-
förordningen.*

I en den 22 februari 1935 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 148, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Till utskottets behandling hade jämväl överlämnats

dels följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

de likalydande motionerna nr 324 i första kammaren av herr *Reuterskiöld* m. fl. och nr 572 i andra kammaren av herr *Lundell* m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte, med förklaring att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat av riksdagen bifallas, anhålla att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa förnyad utredning av de i propositionen berörda frågorna och därvid beakta vad i motionerna anförts; samt

motionen nr 325 i första kammaren av herr *Fredrik Ström*, däri hemställts, att riksdagen måtte i föreliggande förslag till ändring av taxeringsförordningen vidtaga de ändringar, som i motionen föreslagits, eller, om detta icke låte sig göra, med avslag å propositionen hos Kungl. Maj:t anhålla om nytt förslag i ämnet med beaktande av vad i motionen anförts;

dels ock de under motionstiden vid riksdagens början väckta likalydande motionerna nr 155 i första kammaren av herr *Fredrik Ström* m. fl. och nr 420 i andra kammaren av herr *Wallén* m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes vilja låta verkställa utredning och för riksdagen framlägga förslag till en ändrad organisation av taxeringsväsendet i de hänseenden i motionerna angivits.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt,

1) att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 148 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 324 av herr *Reuterskiöld* m. fl. och II: 572 av herr *Lundell* m. fl. ävensom motionen I: 325 av herr *Fredrik Ström*, antaga i betänkandet infört förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

2) att de likalydande motionerna I:155 av herr Fredrik Ström m. fl. och II:420 av herr Wallén m. fl., i den mån de icke besvarats genom vad utskottet under 1) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande förslaget i dess helhet hade reservation avgivits av herr *Lithander*, som på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat av riksdagen bifallas, anhålla om förnyad utredning av de i propositionen berörda frågorna med beaktande av vad som anförts i de likalydande motionerna I:324 av herr Reuterskiöld m. fl. och II:572 av herr Lundell m. fl. samt i de ävenledes likalydande motionerna I:155 av herr Fredrik Ström m. fl. och II:420 av herr Wallén m. fl.

Angående sättet för betänkandets föredragning yttrade

Herr **Nilsson, Johan**, i Kristianstad: Herr talman! I avseende på detta betänkandes föredragning tillåter jag mig hemställa, att detsamma må företagas till avgörande punktvis och punkt 1 på det sätt, att först föredrages det av utskottet framlagda förordningsförslaget, i den mån så erfordras paragrafvis och momentvis, med promulgationsstadgande, ingress och rubrik sist, varefter utskottets hemställda föredrages, att vid behandlingen av den paragraf, varom först uppstår överläggning, denna måtte omfatta betänkandet i dess helhet, samt att författningstext ej må behöva uppläsas i vidare mån än sådant av någon kammarens ledamot begäres.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Punkten 1.

Det av utskottet framlagda förordningsförslaget.

12 § 1 mom.

Detta moment lydde:

Till medlemmar — — — taxeringens verkställande.

Av kommun — — — erlagt desamma.

Vid kommuns val av ledamöter i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd eller taxeringsnämnd, så ock vid förordnande av ledamöter i fastighetsprövningsnämnd, länsprövningsnämnd eller Stockholms stads prövningsnämnd skall tillses, att om möjligt såväl ägare eller brukare av fastighet som rörelseidkare, vilka bedriva inom distriktet allmänt förekommande verksamhet, samt arbetare och andra inkomsttagare komma att äga säte och stämma i nämnden ävensom att, såvitt möjligt är, kändedom om distriktets olika delar kommer att förefinnas inom densamma.

Herr **Trygger**: Herr talman! Då man skall bestämma sin ståndpunkt till föreliggande kungl. proposition om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen, gäller det att först konstatera det, varom alla rättänkande medborgare måste i förevarande fråga vara ense, för att därefter övergå till undersökningen, huruvida det sålunda gemensamma målet befordras genom det framlagda förslaget utan att äventyra andliga och medborgerliga värden, som för samhället äro av vital betydelse.

Alla torde väl erkänna, att skattelagar, liksom andra lagar, böra av medborgarna efter bästa förstånd iakttagas. Den enskilde må i fråga om lagarnas rättvisa och billighet ha vilken uppfattning som helst, ett rättssamhälles bestånd — en ovillkorlig förutsättning för civilisation och framåtskridande —

Ang. vissa ändringar i taxeringsförelörden. (Forts.)

låter sig icke förenas med den enskildes godtycke att sätta sig över de i laga ordning givna föreskrifterna. Den som är missnöjd med lagens innehåll får däremot sätta in sin kraft för att få lagen ändrad, ja, i den mån hans uppfattning är grundad på objektivt bindande skäl, är det hans ovillkorliga plikt att verka för en ändring i gällande bestämmelser.

Än större är hans skyldighet att vid stiftande av ny lag, eller när fråga är väckt om ändring av gammal, noga se till att vad han godkänner icke blott då det ses isolerat, utan även med hänsyn till andra samhällsliga värden, fyller berättigade krav.

Denna medborgerliga plikt åligger i första hand och i eminent grad regeringens och riksdagens ledamöter. Vad de senare angår är plikten förenad med ett oeftergivligt anspråk, som de äga mot regeringen, att de vid ett riksmöte icke belastas med en sådan mängd regeringsförslag i stora och viktiga frågor, att de sakna möjlighet att med tillräcklig eftertanke utföra den granskning, som grundlagen åligger dem att verkställa. För min del, och jag har dock rätt länge deltagit i riksdagsarbetet, hyser jag den uppfattningen, att regeringen vid årets riksdag lagt fram så många och så stora lagstiftningsfrågor, att riksdagens ledamöter icke äga möjlighet, trots utskottens aktningssvärda arbete, att i fråga om alla komma till ett på verkliga sakskalet grundat omdöme om vad som bör ingå i den nya lagstiftningen. Detta hopande av ärenden på riksdagens bord är emellertid icke blott en betydelsefull sak då det gäller de särskilda regeringsförslagen, utan det är en fråga av oerhörd vikt i konstitutionellt avseende. Regeringen sätter genom ett dylikt förfarande riksdagen ur stånd att på ett för landets väl gagnande sätt fullgöra det mandat, som folket lämnat i riksdagens hand.

Vad närmast angår förevarande taxeringsförordningsförslag bär utskottets utlåtande med bifogade reservationer enligt min mening vittne om, att man icke trängt på djupet av denna fråga så många olika synpunkter mycket ingripande fråga såväl på det skattepolitiska som kanske än mera på det moralpolitiska området — ja, jag går än längre och säger, att även regeringens eget förslag lider i sin uppläggning av högst väsentliga brister. Den rent skattetekniska utredningen är visserligen ganska omfattande och verkställd med sakkunskap, men regeringen själv har icke lämnat nyckeln till den principiella grund, varpå förslaget i själva verket vilar. Därigenom har riksdagen berövats möjligheten att å sin sida taga en principiell ståndpunkt till de föreslagna anordningarna.

För min del kan jag icke förneka att jag stannat vid den åsikten, att förslaget är ett, låt vara icke ens av regeringen klart fattat steg mot regeringens stora mål att ersätta den nuvarande på enskild äganderätt, enskilt initiativ och enskild tävlan byggda samhällsordningen med en statssocialism, övervakad av en talrik statsbyråkrati och styrd av en alltmer obunden statsdiktatur. Det bör inte vara svårt att inse, att för att slutligen nå detta socialistiska mål, är det av stor fördel för dess anhängare att medan den nuvarande samhällsordningen ännu består, skaffa sig så fullständig inblick som möjligt i alla de trådar, som sammanhålla densamma, lägga upp dossiéer angående enskildas ekonomiska och finansiella förhållanden och för en äventyrslysten och handlingskraftig regering sålunda bereda möjlighet att en dag gå till dukat bord för att börja det stora experimentet med en allt behärskande statshushållning, ledd av en talrik, väl avlönad byråkrati.

För många år sedan — jag tror det är trettio år sedan eller ännu mer — läste jag en fransk bok, vars titel lydde »Protektionism, socialism, funktionarism». På protektionismen skall jag icke nu ge mig in, men säkert är att socialism och funktionarism äro tvillingbröder, vilka även de mest sakkunniga snitt

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
icke kunna skilja från varandra utan att båda avlida. Jag vet ju alltför väl, att från regeringsbanken kommer att bestridas det berättigade i vad jag nu sagt. Regeringens mening vore blott att genom sitt förslag komma åt dem, som falskeligen, av vårdslöshet eller av oförstånd undandroge sig sin skattskyldighet och kastade bördan därav över på andra skattskyldiga. I själva denna strävan bör förvisso regeringen kunna räkna på stöd från alla laglydiga medborgare. Man har emellertid från regeringens sida erkänt, att de senaste årens erfarenhet visat, att man även inom den nuvarande lagens ram i avsevärd mån lyckats uppdaga skattefalsarier eller eljest felaktiga deklARATIONER.

Herr talman! Därom äro vi väl alla ense, att, såsom jag förut antytt, skattelagen, liksom annan lag, skall iakttagas. Vi ha icke heller anledning bestrida, att sorgligt nog allt icke är tillräckligt väl beställt i detta avseende inom vårt land. Står man emellertid inför en dylik företeelse, så gäller det, om man vill råda bot därför, i första rummet att undersöka, vilka omständigheter som kunna ha medverkat till dessa otillfredsställande förhållanden. Svenska folket har dock sedan urgammal tid ansetts som ett hederligt folk. Vad är det då, som skulle ha åstadkommit en dylik sjukdom hos den svenska folkkaraktären? Kunna vi finna ett svar härpå, så vinna vi icke blott insikt i sjukdomens art, utan även i de medel, som lämpligen och skäligen böra användas för dess botande.

Utgångspunkten för vår undersökning synes böra vara intressesmotsatsen i skattefrågan mellan å ena sidan det s. k. allmänna, staten och kommunerna, och å andra sidan den enskilde medborgaren. Trots alla vackra ord, vilka motsvaras av en realitet endast vid stora händelser i ett folks liv, torde det som regel gälla, att medborgaren vill komma ifrån med så låga skatter som möjligt. Detta synes mig lika säkert som att, med sällsynta undantag, den enskilde i sin verksamhet vill förtjäna så mycket som möjligt. Visserligen, mina herrar, hör man folk klaga över det oberättigade i *andras* stora inkomster, men för min del har jag aldrig hört någon uttala en klagan över, att hans egna inkomster äro för rikligt tilltagna. Även i en socialistisk eller kommunistisk stat skulle säkerligen den nya byråkratien icke jämra sig över för höga löner. Och i vårt svenska samhälle har visserligen bland folk i allmänhet klander uttalats över att vissa personer hopa lukrativa uppdrag, till och med över förmågan att samvetsgrant fullgöra dem, men trots detta har ingen avmattning visat sig i vederbörandes tävlan att erhålla dylika uppdrag.

Är det riktigt, vad jag nu sagt, så måste man förstå, att den enskilde i sitt förhållande till det allmänna icke kan vara främmande för att rätt ofta rikta tanken dels på huru det allmänna själv handlar i sina ekonomiska eller finansiella angelägenheter, sådana som även beröra den enskilde såsom sådan, dels ock på huru skattskyldigheten för de enskilda bestämmes, samt huru de medel, som skattevägen uttagas, verkligen användas, om de rundhänt kastas bort på onyttigheter eller om de med sparsamhet och klokhet brukas i det allmännas tjänst. Allteftersom det svar lyder, som kan givas på dessa spörsmål, kommer den enskildes skattemoral att påverkas i stärkande eller försvagande riktning. Se vi på världen i stort, måste vi erkänna, att staterna icke blott i förhållande till egna undersåtar, utan även när det gäller andra staters medborgare, behandla dessa på ett sätt, som strider mot all rätts grundval, att frivilligt slutna avtal skola hållas. Vad innebär för övrigt t. ex. den myntförsämring, som skett även i vårt eget land, annat än ett statligt, i sig godtyckligt ingripande i enskildas rättsförhållanden, som länder till fördel för den ene medborgaren och till nackdel för den andre. Vilken oro griper icke sinnen, särskilt hos de små spararna, då de genom tidningarna få veta, hurusom myntet snart sagt i alla länder löper fara att ytterligare undergå en värdeminsk-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

ning, vars omfattning icke kan förutses. I en sådan tid, mina herrar, må det vara om ej riktigt, så åtminstone förklarligt, att staten mindre betraktas som en »ecclesia militans» än som en rovgirig medeltidsriddare.

Vad därefter beträffar skatteskyldighetens anordnande samt dess närmare reglering: är det rimligt att såsom hos oss ha denna mångfald av direkta skatter, som den vanlige medborgaren icke ens med bästa vilja kan beräkna? Är det tillståndigt att i fråga om kapitalet, vars belastande tills vidare synes utgöra höjden av svensk statskloket, icke ge den skattskyldige klara besked hur mycket han verkligen betalar i skatt på sin deklarerade förmögenhet? Är det ägnat att hos medborgaren skapa förtroende till statens rättvisa mot honom att ju lägre inkomsten på hans kapital är, med desto större procent på denna inkomst får han skattepliktigt tillägg till densamma? Kan man vidare anse det överensstämmande med billighet att en person, som under försakerelser lägger krona till krona för att ha något att leva av på sin ålderdom, skall varje år få ökad skatt även på inkomsten av sitt arbete, medan den, som jämte sin fasta avlöning har pensionsrätt, endast skattar för vad han årligen förtjänar? Är det förenat med rättvisa, för att icke säga med samhällsnytta, att vid testamenten till välgörande och kulturella ändamål staten passar på att hugga för sig ända upp till 35 procent av det donerade beloppet?

I nu nämnda avseenden, mina herrar, och i åtskilliga andra är statens tillvägagångssätt med rätta föremål för en ogillande reaktion från medborgarnas rätts- och billighetskänsla.

Låtom oss emellertid nu lämna detta ämne och övergå till frågan om det allmännas sätt att använda upptagna skattemedel. I en tid, då rikets tillvaro kan komma att ligga i vågskålen, vad gör man för dess försvar? Det mest nödvändiga underlåtes, samtidigt som andra länder med en målmedvetenhet, som där väcker folkets jubel, göra sig beredda för det värsta. Men vi? Här utredes och diskuteras, liksom om man förberedde sig att göra ett högtidligt intåg i det tusenåriga riket.

Och även med bortseende från rikets försvar — huru användas för övrigt allmänna medel? På ett flertal områden möter man ett knussel i fråga om små, men nödvändiga utgifter, samtidigt som stora summor bortkastas till sådant, som icke är värt det anslag som ges eller med skäl kunnat uppskjutas till senare tidpunkt.

Tro ni verkligen, mina herrar, att de omständigheter jag i det föregående påpekat äro utan betydelse för den stämning, med vilken man på vissa håll inom vårt land möter det allmännas skattekrav? Jag lämnar därvid alldeles åsido dem, som i fråga om skattelagarna äro lika ansvarlösa som när det gäller förbrytelser mot andra lagar. Min tro på den vördnad för rätten, som alljämt vilar på djupet av den svenska folksjälens, är alltför fast grundad för att jag skulle anse nämnda pariasklass utgöra mer än ett försvinnande fåtal i vårt land.

Vill man nu vinna rättelse i de missförhållanden, som verkligen kunna föreligga utanför deras krets, som nog i regel komma att gäcka även det mest ingående inkvisitionsförfarande, så måste man, så vitt jag förstår, taga hänsyn till den mentalitet, som skapats genom de av mig påpekade fakta. Drakoniska taxeringsbestämmelser komma blott att skärpa samt ytterligare sprida det misstroende mot samhället, som finns bland ett stort antal medborgare. För ett lands trevnad och framåtskridande är det dock av oskattbart värde, att staten och dess organ omfattas med förtroende och tillgivenhet. Att inrätta ett slags särskild skattepolis, vars verksamhet för folk i allmänhet kommer att framstå knappast bättre än såsom en statlig spionericentral och som kanske en dag komme att misstänkas framkalla rent av ett angivelssystem,

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
 skulle för vårt land, det är min tro, kunna medföra en obotlig skada. Skatteskolknig skulle därigenom kanske så småningom komma att uppfattas såsom en berättigad insats i en strid även mot statens mest legitima skatteanspråk. För övrigt — i all lagstiftning bör man ha för ögonen, att man ej i onödan skapar en klass av människor, som gjort sig skyldiga till lagöverträdelser.

Av vad jag nu yttrat torde framgå, vilka medel jag anser mest tjänliga för att lösa den konflikt, som i skatteavseende kan föreligga mellan det allmänna och den enskilde, mellan det allmännas obestriddliga skatterätt och medborgarnas benägenhet att lämna ifrån sig det minsta möjliga av sina tillgångar. Det enda verksamma medlet är, att det allmänna så lägger sin närings- och skattepolitik, att medborgarna vinna den övertygelsen, att staten har verkligt intresse i att deras ekonomiska verksamhet medför även för dem själva gagnande resultat, att skattebördorna avvägas efter rättvisa och billighet samt att ej större skatter uttagas än som är nödvändigt för att tillfredsställa verkliga statsbehov, och därvid de för riket mest vitala i första rummet.

Sker detta, blir den medborgerliga skattplikten icke stämplad som en oskäl- lig börda, utan skatten blir undan för undan betraktad såsom ett kärt bidrag till det gemensamma fosterlandets bästa. Skatteskolkaren blir då i allt högre grad av folkmeningen ansedd som en stackare, vilken vill undandraga sig en medborgerlig plikt, stadgad i allas gemensamma intresse till skydd för rikets bestånd och dess framtid, dess andliga och materiella odlings förkovran och berömmelse.

I en sådan situation lär det icke vara svårt att ge rättvisa bestämmelser om skatterna, deras beräkning och deras uttagande. Och vad som kanske är det allra viktigaste — den medborgerliga friheten, den medborgerliga säkerheten, det medborgerliga inbördes förtroendet och medborgarnas behov av att känna lugn och tillfredsställelse behöva ej störas genom en irriterande oros- eller rent av skräckstämning, som det är ovärdigt att använda som medel för att tvinga svenska folket att även i fråga om beskattning fullgöra sin ovillkorliga plikt mot fosterlandet.

Herr talman! På nu anförda skäl anser jag mig böra yrka avslag på utskottets hemställan.

Herr Reuterskiöld: Herr talman! När man läst det föreliggande utskotts- betänkandet och sedan börjar eftertänka vad det innehöll, tror jag att litet var måste gnugga ögonen och fråga sig själv: drömmer jag eller är jag vaken? Och när man läser det om igen, är jag rädd för, herr talman, att man måste fråga sig: skall man skratta eller gråta?

När jag läste det andra gången, fördes min tanke osökt till de gamla kända raderna om Lotta Svärd: »Något tälde hon skrattas åt, men mera hedras ändå.» Sätter jag nu bevillningsutskottet i Lotta Svärds ställe, herr talman, nödgas man nog vända på orden, om det skall bli sanning utan elakhet.

Något måste bevillningsutskottet hedras redan på den grund att det, såsom detta betänkande visar, ställt sig som Kungl. Maj:ts tropliktige och nitiske tjänare och undersåte. Det är hedervärt och berömvärt . . . men . . . men, herr talman, är detta utskottets uppgift? Nog visste jag från förra årets debatt och från förra årets utskottsbetänkande, att man kunde vänta en hel del underligheter, men aldrig trodde jag att man skulle behöva för utskottets skull i första kammaren erinra därom, att beskattningen är en riksdagens ensak. Kungl. Maj:t kan lämna förslag, Kungl. Maj:t kan göra äskanden och Kungl. Maj:t kan genom sina rådgivare ha vilka meningar som helst, men det är riksdagen, och riksdagen allena, som avväger förhållandet mellan statens behov och folkets intresse att betala. Det är på utskottet, och på utskottet allena,

Ang. vissa ändringar i taxeringsföreläggningen. (Forts.)

som ansvaret faller för beredningen av det beslut, som riksdagen fattar, och därför har jag heller ingen anledning att i det anförande, som jag nu håller, vända mig mot Kungl. Maj:t eller mot de åskådningar, som i Kungl. Maj:ts proposition gjort sig gällande. Utan jag tillåter mig att i det fallet vända mig mot utskottet, även, herr talman, där utskottet troget och träget går i Kungl. Maj:ts kölvatten.

Utskottet har sedan gammalt — nej, inte sedan gammalt, men sedan åtskilliga år — en benägenhet att sträcka fötterna längre än skinnfällan räcker, och inlåta sig på frågor, som ligga utanför dess område. Det föreliggande betänkandet jävar icke detta omdöme, och jag undrar om det skulle anses alltför förmätet att efter utskottets eget recept göra några stickprov i dess betänkande.

Jag vill då emellertid förutskicka, att utskottet denna gång icke tycks vara alldeles enigt. Åtminstone efter de reservationer, som äro avgivna av representanter för högern och folkpartiet i första kammaren, kan man utläsa, att bevillningsutskottets gamla goda anda ännu lever, om än med tynande liv och slocknande låga. Det kan ju hända att den kan leva upp igen.

I Kungl. Maj:ts kölvatten, för att nu taga det första stickprovet, går utskottet fram med relativt lugn och trygghet och med relativ logik. Det är naturligt, när man ansluter sig till en logiskt klar och riktig framställning från Kungl. Maj:ts sida, från hans synpunkter sett. Men det är inte alldeles riktigt, om utskottet har till uppgift framför allt att undersöka, om denna uppfattning är från riksdagens synpunkt och med hänsyn till riksdagens ställning såsom skattebeslutande myndighet grundad och riktig.

Ser jag på sidorna 33 och 34 i utskottsbetänkandet talar utskottet om, att den nyheten ligger i förslaget, att *Kungl. Maj:t* skulle handhava vissa uppgifter inom taxeringen, och så säger utskottet: »Då emellertid ett ändamålsenligt handhavande av stickprovskontrollen förutsätter, att vissa uppgifter handhavas gemensamt, och det uppenbarligen, därest icke ett särskilt centralt organ skall behöva tillskapas, ligger närmast till hands att *Kungl. Maj:t* utför desamma, har utskottet anslutit sig till förslaget i denna del.»

Nå, då får man gå till Kungl. Maj:t och se efter, vad Kungl. Maj:t har att säga och vad det är, som Kungl. Maj:t vill ha. Utskottet är uppenbarligen tacksamt för att slippa en central organisation och i stället få Kungl. Maj:t. Det är bara egendomligt, att den uppfattningen eljest alltid rått, att *Kungl. Maj:ts befattning med självbeskattningen borde vara ganska minimal*. Nu säger Kungl. Maj:t på sidorna 7—9 i betänkandet — på sid. 10 finnas konsekvenserna, och dem kommer jag till sedan — att »Kungl. Maj:t bör äga möjlighet att för varje fall bestämma de närmare villkoren och bereda sig erforderligt inflytande i fråga om anordningens tillämpning». Det är en ståndpunkt, som man kan förklara och försvara från Kungl. Maj:ts synpunkt, men bra illa rimmar den med riksdagens självbeskattningsmakt. Huvudsaken här är, att Kungl. Maj:t får *bereda sig* ett utomordentligt inflytande på förhållandena. För att nu riktigt klargöra detta, säger departementschefen, att *det inte är lämpligt att nu söka mera detaljerat angiva*, vari arbetet skall bestå. Om det hade skett, kanske riksdagen hade blivit avskräckt, och det kunde ju under sådana förhållanden ha varit skäl för utskottet att undersöka, om inte Kungl. Maj:ts framställning här hade kunnat kompletteras.

Departementschefen säger vidare, att han »alltjämt utan att vilja särskilt rekommendera vissa metoder» kan anföra en del exempel. Beträffande anställningsvillkoren säger han, att därom *icke heller några allmänna föreskrifter böra nu meddelas*, så länge någon närmare erfarenhet saknas, och vad den närmare utformningen beträffar, bör det *överlåtas åt Kungl. Maj:t att handha*

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.) även ersättningsfrågorna. Visserligen bör under den första tiden en viss återhållsamhet iakttagas, men den skall visa sig däri, att bestämmelserna träda i kraft den 1 juli 1935 med retroaktiv verkan i strid med alla svenska rättsprinciper. Sedan skall successivt tillstånd meddelas ett ökat antal länsstyrelser, men man skall icke förbruka större belopp än 100,000 kronor. Om de kommunala anordningarna fortsätta att utvecklas skola närmare reglerande föreskrifter lämnas. »Detta torde i så fall få *ankomma å Kungl. Maj:t.*» Då det är förenat med stora svårigheter att med bibehållande av länsstyrelsernas ställning i taxeringsorganisationen inrätta en central myndighet med verklig ledning av skattekontrollen — *vilket aldrig varit grundlagens mening med självbeskattningen* — så skulle det synas som om en sådan ledning för närvarande knappt kunde »anordnas på annat sätt än genom ett i *finansdepartementet inordnat organ*, varigenom ledningen skulle tillkomma Kungl. Maj:t».

Det är det, som utskottet tycker är så bra. Men då frågar man sig: har utskottet också observerat konsekvenserna av detta? Förutsättningen för utskottets tillstyrkande är ju, att man skall slippa den centrala organisationen. Kungl. Maj:ts rådgivare säger på sid. 6 redan i inledningen till dessa betraktelser: »Ur dessa synpunkter är det förklarligt, att starka betänkligheter framförts mot att *nu*», — ordet är visserligen inte kursiverat i utlåtandet, men av mig — »låt vara för successivt genomförande, besluta en så omfattande organisatorisk reform.» Och gå vi sedan till sid. 10, finna vi, att han där säger sig icke vara beredd att *nu* framlägga förslag till organiserande ens av en skattebyrå i finansdepartementet. Men den skulle möjligen kunna *framväxa efter hand, och det är efter hans mening en önskvärd utveckling.* Departementschefen menar nu, att man skulle kunna få den där extra polisen eller vad vi skola kalla den, på så sätt att man anställde vissa personer hos några länsstyrelser och förbunde dem att tjänstgöra även i andra orter än sådana, där de närmast ha sitt arbete. Och så kommer *pudeln kärna*: »En sådan bestämmelse skulle jämväl öppna möjlighet till att *vid överståthållarämbetet anställda befattningshavare av detta slag* komme att bilda en första början till *en central bokgranskningsavdelning.*»

Vad vann utskottet? Det vann, mina herrar, begynnelsen till det, som det ville undvika! Vad man hade väntat av utskottet på denna punkt, vore väl en utredning av frågan, huruvida man, när man säger a, inte också *kommer att nödgas säga b.* Om man tar det förslag, som nu föreligger och som departementschefen med stor skicklighet och urskillning har brutit ut ur de s. k. sakkunnigas betänkande med utelämnande för ögonblicket av den större organisationen, då är frågan: Kommer inte organisationen sedan som ett brev på posten? Utskottet har icke ägnat den saken en tanke, åtminstone har en sådan tanke icke avsatt något synbart resultat, och som utskottet brukar tala om, vad det vet, skulle jag tro, att det icke vetat något i det här fallet heller. Jag kan icke tänka mig, att man har något annat att vänta, om riksdagen nu förordar den anordning, som föreslås, och då departementschefen med klara och tydliga ord sagt, att *utan en organisation går kontrollen ju icke att genomföra.* Här ha vi början till en sådan. Helst ville man ha — det var de s. k. sakkunniga — en generalöversteinspektion för skatteväsendet. Vad den skulle kallas är likgiltigt, men jag karakteriserar den bäst med uttrycket *generalöversteinspektion.* Det kunde man emellertid icke få. Departementschefen var klokare än de sakkunniga, ty han insåg, att något sådant skulle möta för mycket motstånd i riksdagen. Då hade man två linjer att välja på, den ena att inordna en skattebyrå i finansdepartementet och den andra att göra en utbyggnad i överståthållarämbetet. Bägge vägarna håller man öppna, och utskottets förslag kan leda till vilkendera som helst och *sannolikt till båda två.*

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Jag är icke benägen, herr talman, att efter detta stickprov för min del gå med på att bifalla, vad utskottet nu föreslår, *då det saknas varje som helst garanti för att vi icke inom en kort tid också få denna organisation.* Utskottet tror icke, att den kan genomföras i år, och jag tror, att utskottet på den punkten tänker rätt, d. v. s. det tänker som departementschefen. Men om man ändå har klart för sig, att man kommer därhän, då tror jag, att det är ett ganska starkt skäl för att betänka sig mer än en gång.

Jag går så till det andra stickprovet, på sid. 35. Jag vill särskilt rekommendera kammarens ledamöter att läsa sidorna 35, 36 och 37, framför allt 35 och 36, och läsa dem med uppmärksamhet. Det har icke utskottet självt gjort, och till följd därav står det kvar så mycket saker, att det är ett sant nöje att läsa dem, när man väl kommit underfund med hur tokigt det är.

På sid. 35 finna vi till en början en punkt, som lyder på följande sätt: »Det vill för övrigt synas som om de nu förevarande motionerna» — herr Eliel Löfgrens och min — »avfattats utan att motionärerna för sig klarlagt de taxerande nämndernas inbördes ställning och funktioner.» Jag tackar utskottet. Utskottet kanske vet — jag förmodar det — att bestämmelserna i våra taxeringsförordningar äro rättsbestämmelser. Utskottet kanske också känner till, att ett av de skarpaste huvuden på den praktiska juridikens område, som vi ha här i landet, är herr Eliel Löfgren. Och utskottet förutsätter, att han icke skulle ha klarlagt för sig de taxerande nämndernas inbördes ställning och funktioner! Mig förefaller det obegripligt, att icke utskottet, när det skrev eller lät skriva detta och eventuellt sedan läste det, ändå fick en liten svag misstanke om att det inte var så alldeles riktigt.

Jag skall icke säga så mycket om mig själv, men ett par ord kunna möjligen, herr talman, tillåtas mig, utan att det får anses för otillständigt. Jag har nu i tjugufem år sysslat med den svenska förvaltningsrättens systematik och principer och dess särskilda institut, och till dessa institut räknas, såsom kanske utskottet vet, även skattemyndigheterna, taxeringsnämnderna och alla andra beskattningsnämnder. Det är ju möjligt, att jag under detta långa arbete icke har kommit till klarhet om nämndernas inbördes ställning och funktioner. Det är bara litet svårt att förena med det omdöme, som eljest från ganska vederhäftigt håll har fällts, att jag skulle ha skapat den moderna svenska förvaltningsrätten såsom vetenskap, och utskottet kanske vet, att vetenskapen har till uppgift att förstå och förklara företeelserna. Nu vill jag icke påstå, att det omdömet är riktigt, åtminstone icke fullt riktigt, men att jag skulle så kapitalt ha misslyckats i att förstå företeelserna på förvaltningens område, att jag skulle behöva sätta mig i lära hos utskottet, det tror jag icke ens att utskottet självt tänker sig vara rimligt. Om nu utskottet ovillkorligen vill leka en lek, som det heter, herr talman, på min mammas gata, så är det naturligtvis utskottet obetaget. Men då tillåter jag mig be om ursäkt för att jag måste crinra om att den, som sig i leken ger, får leken tåla. Och nu fortsätter jag stickproven.

Utskottet skriver: »En jämförelse med domstolsväsendet synes desto mindre påkallad som de båda nämnderna, taxerings- och prövningsnämnd, strängt taget böra betraktas såsom skilda led inom samma organ och icke såsom från varandra fristående instanser.» Det var då jag läste detta jag gnuggade mig i ögonen. Sedan säger utskottet, att här skola länen utgöra enhetliga taxeringsområden, en jämlik och rättvis taxering inom hela länet skall ernås och för den skull skall en ledande verksamhet utövas beträffande taxeringsnämndernas arbete. Därför framstår det såsom naturligt, att detta arbete utföres av med taxeringsnämndernas arbete förtrogna personer, oavsett om de fungerat såsom ordförande eller icke, så att det således blir delvis samma personer,

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

som sitta i prövningsnämnd och taxeringsnämnd. Detta för enhetligheten. Nu sätter utskottet, herr talman, detta i motsats till domstolsväsendet. Ja, jag vet icke, om utskottet vet, att i högsta domstolen finnes en minnesbok för bevarande av enhetligheten, och även i kammarrätten, som utskottet ändå borde ha en viss kunskap om, finns en sådan bok för vissa mål. Enhetligheten i rättsskipningen är ett intresse. Men ingen människa har hittills ifrågasatt, att häradsrätten är ett moment i hovrätten och hovrätten ett moment i högsta domstolen, att de strängt taget äro samma domstol. Om nu utskottet i motsättning till domstolsorganisationen påstår detta om taxeringsorganisationen, så har jag bra svårt att förstå utskottet, att det säger, att »en jämförelse med domstolsväsendet synes desto mindre påkallad», eftersom det i fråga om enhetligheten är lika i båda fallen enligt utskottets mening, såvida utskottet verkligen känner domstolsorganisationen.

Men det är icke bara det, utan utskottet förbiser också, att prövningsnämnden är en *besvärsinstans*, och jag har nu aldrig förr hört, att besvärsinstansen kan vara densamma som underinstansen. Jag har mycket svårt att överhuvud taget föreställa mig, att det för någon annan än bevillningsutskottets majoritet kan framstå såsom önskligt och rimligt, att ett organ prövar besvären över sitt eget beslut. Om det förhölle sig som utskottet säger — vilket det nu lyckligtvis icke gör — så måste man anordna det så, att besvärsinstansen verkligen bleve fristående. Vad vi anmärkt i motionerna är, att denna fristående ställning, i princip erkänd, icke i praktiken genomförts på grund av det sätt, varpå man tillsätter dessa nämnder. Att författningen i viss utsträckning gör det svårare att få fristående instanser, det är rätt, men det innebär ingalunda, att de båda nämnderna äro samma instans.

Jag går så till det tredje stickprovet. Det finna vi på sid. 36. Där säges, att det i motionerna framställda förslaget dock sträcker sig »vida längre, och ett bifall till detsamma skulle innebära, att självdeklarationen, från att såsom hittills hava karaktär av uppgift eller upplysning till ledning för taxeringsmyndigheterna, komme att bliva ett i själva verket bindande bevismedel. Härigenom komme den fria bevisprövning, som utövats å förevarande område och vilken, såvitt utskottet kunnat finna, icke lämnat anledning till befogad erinran, att starkt beskäras.» Ja, herr talman, jag vore frestad att säga: Vad är detta för nonsens? Men ett sådant ord kan icke, herr talman, användas i första kammarens debatt, och därför tar jag det tillbaka, men, herr talman, *också uteslutande därför*. Vem säger, att deklarationen skall vara ett bindande bevismedel? I varje fall icke motionerna. Det, som är bindande, är icke de uppgifter, som givas i deklarationen, utan *förklaringen på heder och samvete*. Den är ett bevismedel. Det hoppar utskottet över. Icke heller är det fråga om att en *fri bevisprövning* icke skulle kunna äga rum. Därom ha vi icke sagt ett ord. Men vad motionerna framhålla är, att när den bevisning, som förklaringen på heder och samvete innebär, föreligger för de lämnade uppgifterna, då kan visserligen en motbevisning ske, ja, en motsatsbevisning, men som motbevis och motsatsbevis kunna icke och få icke gälla kronombuds eller någon annan statsmyndighets eller statsorgans blanka *påståenden* om motsatsen, utan fakta måste anföras, som stödja påståendena. Sedan har taxeringsmyndigheten att pröva, vilkendera bevisningen som är den bärande. Det föreligger ingen som helst möjlighet att bara säga, att deklarationen som sådan skall följas, därför att den är avgiven, utan därför att den är avgiven på heder och samvete. Utskottet hade haft anledning att något reflektera på saken, om det mera beaktat vad kammarrätten säger i sitt yttrande. Detta yttrande ha reservanterna från högern och folkpartiet återgivit på sid. 61, och jag vågar påstå, att den ståndpunkt, som kammarrätten intar, till punkt och

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

pricka stämmer med motionerna i teorien, även om kammarrätten kanske i praktiken icke fullt tillämpar den, fastän den är på god väg att komma på rätt bog.

Kammarrätten säger i detta sitt yttrande, att den i fråga om den nu föreslagna utvidgningen av uppgiftsplikten inte kunnat biträda detta förslag, och anför till stöd härför följande: »Kammarrätten vill göra gällande, att de i deklarationen lämnade uppgifterna, därest icke sannolika skäl för deras oriktighet äro för handen, böra anses vara med sanningen överensstämmande och att — under nämnda förutsättning — taxeringsmyndigheternas uppgift bör vara att pröva, i vad mån den skattskyldiges på deklarationsuppgifterna grundade anspråk äro med gällande skatteförfattningar överensstämmande, givetvis med rätt och skyldighet att granska i deklarationen möjligen förekommande värderingar och uppskattningar.»

En deklaration innehåller ju skilda ting. Den innehåller uppgifter om faktiska förhållanden, den innehåller värderingar som vederbörande gör, uppskattningar som han gör, och den innehåller yrkanden som han gör. Det är alldeles klart, att man måste skilja mellan alla dessa olika moment. Men det, som heder- och samvetsförklaringen avser, är de faktiska uppgifterna. Om dessa bestridas, skall det också styrkas, att de äro felaktiga och oriktiga.

Det är detta motionerna gå ut på, men enligt utskottets mening och enligt praxis får det inom nämnderna tillgå så, som om nämnderna, som utskottet säger, ansåge deklarationerna endast vara till för att lämna upplysning och ledning men inte vara avgivna på heder och samvete. Det kan nu inte hjälpas, att när utskottet blandar ihop bevismedel och faktiska uppgifter, blandar ihop fri bevisprövning och fria påståenden, så blir det hela litet obegripligt. Om utskottet begriper det, så är det bra för utskottet självt, men någon annan har ingen glädje av det, och det, som här står, är sådant, att man rakt inte kan vara med om saken.

Nu står det emellertid också — och där skall utskottet hedras, åtminstone något — att utskottet har funnit, att man ändå bör ta litet hänsyn till den opinion, som finnes angående oskäligheten att frånga deklarationerna, och det gör utskottet på det sättet, att det skriver, att taxeringsnämndsordförande skall under hand sätta sig i förbindelse med skattskyldig, från vars deklaration man tänker avvika, och föra förhandlingar med honom så där mera kordialt. Det tycker jag är en ofantligt bra och praktisk och nyttig anordning. Det är bara synd, att utskottet ger med den ena handen och tar med den andra. Departementschefen har varit inne på denna fråga, och departementschefen har på sid. 12 sagt, att det för närvarande inte är tillrådligt att införa en ovillkorlig skyldighet för taxeringsnämndsordförande att bereda den skattskyldige tillfälle till yttrande. Nå, det gör ju inte heller utskottet. Utskottet gör vissa förbehåll, och dessa förbehåll äro så formulerade, att man just inte kan säga så mycket om dem i och för sig, men frågan är, om det med allt detta blir någon effekt alls av denna underhandsförfrågning. Jag vet, att man inom åtskilliga taxeringsnämnder är mycket tveksam, om taxeringsnämndsordföranden hinner med det. Och, mina herrar, vad är det som skall göras? Den som avgiver deklarationen skall sättas i tillfälle att yttra sig, men vad skall han yttra sig över? Det lämnar utskottet egentligen därhän. Efter min uppfattning, och om man skall tillmötesgå den opinion, som här finns, skall han få tillfälle att *bemöta den motbevisning*, som har framlagts — det behöver ju inte vara en motsatsbevisning, det är nog, att det är en motbevisning. Men som det är skrivet kan det vändas om på ett alldeles motsatt sätt. Han skall kanske blott få tillfälle att *själv lägga fram ytterligare bevis*, för att han på heder och samvete har avgivit sin deklaration! Om det är meningen, skulle det vara någon vin-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
ning? Då är han ju i själva verket försatt i en mycket sämre ställning. Hans förklaring på heder och samvete förklaras ge litet anledning till tvekan: var så god och lägg fram bevis! Men vad han bör få veta är, om något kan invändas mot honom. Om nu en taxeringsnämndsordförande, som är en klok och förnuftig och praktisk man, verkligen säger honom det, så är allt bra, men i *författningen* finns intet stöd för en sådan åtgärd. När utskottet skriver en sådan lagtext, så bör utskottet tänka på, att lagtexten skall läsas, bedömas och tillämpas på ett förnuftigt sätt, och utesluta sådana sätt, som äro oriktiga. Men det sker inte här.

En annan paragraf, 32 § 3 mom., har utskottsmajoriteten tillstyrkt, men om jag inte minn mig har i denna punkt till och med utskottets ordförande reserverat sig. I 32 § 3 mom. säges: »Skattskyldig, som under beskattningsåret enligt lag varit skyldig föra handelsböcker eller, utan att sådan skyldighet förelegat, likväl fört dylika böcker i av honom bedriven rörelse, åligger att efter anmaning av landskamrerare, i den utsträckning denne prövar nödigt, tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för granskning, varom förmåles i 79 och 93 §§. Enahanda skyldighet åligger rörelseidkare, som ej fört handelsböcker, med avseende å av honom förda anteckningar rörande intäkter och utgifter inom rörelsen jämte därtill hörande handlingar.» Här ha reservanterna från högern och folkpartiet i första kammaren gått på en mellanlinje. Utskottet har ju tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag, och det innebär en dubbel utvidgning av nu gällande skyldigheter. Den nuvarande skyldigheten avser dem, som föra böcker, och deras plikt att lägga fram dessa böcker. Men denna plikt utvidgas här i två fall, det ena avseende sådana, som inte ha skyldighet att föra böcker, men ändå gjort det, det andra sådana som inte ha skyldighet att föra böcker och inte heller gjort det men som ha några lösa anteckningar om sina inkomster och utgifter. Reservanterna ta bort den senare kategorien men låter den förra följa med. Jag har nu svårt att förstå, hur utskottet — bevillningsutskottet, herr talman! — kan sätta sig till och föreslå — att Kungl. Maj:ts kan göra det, hör ju inte till saken — bestämmelser som uppenbarligen komma att medföra högst betydande verkningar på ett annat lagstiftningsområde — där första lagutskottet är den avgörande utredningsfaktorn. *Om bokföringsskyldigheten skall på detta sätt utvidgas på en omväg*, så skola lagen och staten själva anvisa omvägen, där man inte vill gå den raka vägen. Man vill inte utvidga bokföringsskyldigheten, men om någon för böcker, fastän han inte är skyldig därtill, skall han i alla fall lägga fram dem. Antingen upphör han då att föra böcker eller, om han inte kan det, kommer man att säga, att eftersom dessa ändå begagnas och franträda såsom böcker, så skola de ha böckers vitsord, och då skola de också gå in i bokföringsskyldigheten. Bokföringsskyldigheten kommer ovillkorligen på denna väg att utvidgas.

Men det allra värsta är med dessa *anteckningar*, och därför ha i varje fall reservanterna stoppat på denna punkt. Vad innebär då förslaget i denna del? Om det vore så, att man ville bereda den skattskyldige en förmån, ge honom frihet att lägga fram anteckningarna, så skulle jag förstå det. Men nu kommer i stället en annan fråga, som utskottet till synes inte har ägnat någon uppmärksamhet: vilket vitsord skall tillmätas sådana anteckningar? Skola *alla* anteckningar tagas i betraktande? Låt oss få några års praxis, och resultatet kommer att bli, att dessa lappar standardiseras, de bli en form av bokföring. Är det återigen så, att det inte är i den enskildes intresse, i den skattskyldiges intresse, i deklarentens intresse som bestämmelsen är given — och det är den inte med den text som föreligger, ty där talas ej om en *rätt*, utan om en *skyldighet* — då är bokföringsskyldigheten införd på en omväg även i form av des-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

sa lappar. Jag undrar, om första lagutskottets högt ärade ordförande skulle anse en sådan lagstiftning på bokföringsrättens område kunna av första lagutskottet på något sätt tillstyrkas. Jag begär naturligtvis inte något svar. Svaret är självfallet. Jag tror, att stickproven kunna räcka.

Två *förbättringar* har utskottet gjort. I 35 § 5 mom. har man tagit bort ett stycke, enligt vilket landskamrern skulle få inkvisitorisk makt att fråga vem han ville, hur andra hade det, fråga andra vad de kunde lämna för uppgifter om tredje man. Ja, det är mycket bra i en polisstat men alldeles oförenligt med svenskt samhällsskick. Utskottet har strukit det — utskottet, herr talman, bör hedras i den punkten.

Den andra punkten är en mycket viktig punkt, och därmed kommer jag i själva verket till en kärnpunkt, ty under hela denna utredning har nog utskottet suttit på lur och tänkt: »Vi skola väl ändå ta honom, när vi komma till själva deklarationen, falskdeklarationen; vi skola ta honom på den saken.» Kungl. Maj:t föreslår i 143 § en straffskärpning, så att det skall kunna ådömas inte bara bötesstraff, utan också fängelse i högst sex månader. Utskottet har i denna punkt gjort en förbättring så till vida, att det *borttagit fängelsestraffet*. Nu vill jag inte, herr talman, påstå, att detta i och för sig är en förbättring — det lämnar jag åt första lagutskottet att bedöma — men ur den synpunkt, som jag ser saken, är det givetvis en förbättring, ty, herr talman, *bevillningsutskottet saknar väl ändå alla förutsättningar att bedöma straffrättsliga frågor*. När bevillningsutskottet sätter sig i första lagutskottets ställe och börjar fråga sig, efter vilka grunder detta straff skall ordnas, diskutera spörsmålet om frihetsstraff eller bötesstraff, diskutera frågan om skärpningar och sådant, då rör sig utskottet i varje fall inte på sin gata, och man kan också granneligen förmärka det i betänkanudet. Det, som sålunda är vunnet, är, att man inte förgripit sig för mycket på första lagutskottets område, men det tycks inte, som om bevillningsutskottet ens hade ägnat en tanke åt möjligheten att bilda ett sammansatt första lag- och bevillningsutskott. Jag tror nog, att första lagutskottet kanske varit lika nöjt, men nog hade det för riksdagen varit en fördel.

Nu kommer jag till spörsmålet: vilja då vi motionärer gå in för falskdeklarationerna? Jag ansluter mig helt till den ståndpunkt och de synpunkter på denna fråga, som den förste högt ärade talaren framlade, och *jag går längre än utskottet*. Ty frågor man sig vad problemet om falskdeklarationen gäller, så vill jag karakterisera utskottets ståndpunkt så, att utskottet vill behålla straffbestämmelserna för falskdeklaration i bevillningsförfattningen, under det att vi motionärer ha velat föra över dem, herr talman, till den allmänna strafflagen. Vad innebär då skillnaden? Jo, så länge falskdeklaration är ett brott, bestämt i skatteförfattningarna och med straffpåföljd där bestämd, så länge kommer den i den allmänna uppfattningen att betraktas som en *politiförseelse*, en polisförfattning, som man bryter mot, och det är ytterst däri hela uppfattningen om falskdeklarationens svaga karaktär av brott bottnar. Men sätt in det i strafflagen, låt det bedömas efter allmänna straffrättsliga grunder, låt brottet bedömas i lagens text efter samma grunder och synpunkter, som lagutskottet tillämpar, när fråga är om bestraffande av brott, sätt in falskdeklaration i det allmänna sammanhanget, i det allmänna brottssystemet, och det kommer att gå med falskdeklarationen som med bedrägeriet, som står där, att det kommer att betraktas som ett *verkligt brott*. Herr talman, är det möjligt, att bevillningsutskottet kan anse, att detta brott, om det verkligen sätts in där, är av den oerhört svårutredda beskaffenhet, att *kriminalpolisen inte skulle kunna utreda* det, när det förekommer? Kriminalpolisen får utreda de allra värsta mordbrott och mordbrandsbrott, stöld- och tjuvnadsbrott och försking-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
ringsbrott. Det duger den till, men till att utreda ett falskdeklarationsbrott tycks den inte anses kapabel. Hur skall man förklara detta? Ja, herr talman, jag tror, att man kan finna förklaringen däri, att bevillningsutskottet vill fullfölja dubbla ändamål. Det vill med sina straffbestämmelser och sin skattepolis vinna två saker: i första hand kännedom om ökade inkomster i och för ökad beskattning och efterbeskattning, och som ett litet bihang till detta, herr talman, straffet. Får kriminalpolisen hand om det, då det står i allmänna strafflagen, så blir huvudsyftet brottets uppdagande och brottets bestraffning, och som ett bihang följer skattetilägget. Resultatet blir i fråga om skatten detsamma, men i fråga om den allmänna uppfattningen av falskdeklarationsbrottets karaktär ett helt annat. Falskdeklarationen blir behandlad effektivt som ett brott, och det är den enda väg, på vilken man kan komma därhän, att den blir det. Det är i denna motsättning kärnpunkten ligger. Skattepolisen är inte till först och främst för att uppdaga falskdeklarationsbrottet, utan för att öka inkomsten för staten. Om man vill göra falskdeklarationen till huvudsak och till ett verkligt brott, då, mina herrar, är det nödvändigt att sätta den självständigt och särskilt göra den till föremål för utredning och undersökning, där anledning finnes att antaga, att falskdeklaration föreligger. Men *det kan inte ske genom en skattepolis*. Falskdeklaration skall upphöra att ha karaktären av ett specialbrott, ett polisförfattningsbrott, och skall få karaktären av ett allmänt brott. Då men också endast då, komma vi ifrån hela det falskdeklarationssystem, som för närvarande finns. *Alla andra medel äro palliativ, och de leda till ingenting*. Därför skulle jag vilja rikta justitiedepartementets uppmärksamhet, då jag ser att han är närvarande, på detta förhållande, och jag skall vördsamt hemställa, att justitiedepartementets chef, som har intresse för allt på det rättsliga området, ville ta under allvarligt övervägande, om han inte, oberoende av finansministern, skulle kunna lägga fram lagförslag angående en sådan ändring av vår allmänna strafflag, att det syftemål, som jag här angivit, skulle kunna vinnas.

Vart leder det nu till sist, om man tar sådana här polisinstitutioner? Vart leder det, om man tar dessa bokföringssakkunniga, som omtalas i 14 § och som äro tillstyrkta? Det heter om dessa: »Där Kungl. Maj:t det medgiver, må i bokföring sakkunnig person anställas vid länsstyrelsen med uteslutande uppgift att under landskamrerarens ledning året om verkställa utredningsarbete för taxeringarna», och så komma då närmare bestämmelser. Vad har en sådan person för rättsställning? Att det inte intresserar bevillningsutskottet, veta vi, men det intresserar mig, och jag tror det intresserar de flesta svenskar att veta vilken rättsställning denne märklige man skall få. Jag vet inte, om bevillningsutskottet känner den bestämmelse i vår svenska regeringsforms § 113 som säger: »Taxeringsmän, som riksdagens bevillningsföreskrifter å dess vägnar tillämpa, skola ej för debitering eller taxering kunna till något ansvar ställas.» Hela bevillningsutskottets inriktning är ju den, att vi skola ersätta självtaxeringen med ämbetsmannataxering under Kungl. Maj:ts ledning, och då har ju utskottet intet intresse för vad grundlagen säger. Men denna bestämmelse i grundlagen är den grundval, på vilken hela författningen om taxeringsmännens ansvarsfrihet vilar. Är nu denne sakkunnige en sådan taxeringsman eller inte? Är han ansvarsfri? Vilken rättsställning skall han ha? Vilket ansvar skall tillkomma honom? Jag skall inte alls besvara frågorna, jag bara ställer dem. Jag vet inte, om överhuvud taget bevillningsutskottet i sin juridiska visdom har tänkt på dessa saker. Jag tror i allt fall, att det är skäl att inte gå för långt på denna väg och inte heller köpa grisen i säcken, utan att veta vad man verkligen gör.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Och så, herr talman, till allra sist, en liten granskning av ett argument, som jag vet kommer som amen i kyrkan, därför att det kommer alltid, när alla andra argument tryta. Man säger: »Teori, teori, men här är det fråga om praktik. Det kanske teoretiskt är riktigt, men praktiken, praktiken måste ställa sig på annat sätt.» Och ett eko från alla rikets taxeringsnämndsordförande svarar: »Praktik, praktik!» Liksom det funnes någon skillnad och motsättning mellan teori och praktik! Det gör det i grund och botten inte. Men herrar praktici eller s. k. praktici gå ut ifrån, att när de inte begripa teorin, skola de sätta sin praktik i stället. De säga inte: »Den teori, som framlägger de och de principerna, kunna vi inte vederlägga, och därför måste vi undersöka, huruvida vi inte kunna finna något praktiskt medel att rätta till det nuvarande praktiska systemet, så att det inte kommer i strid med principerna.» Nej, herr talman, det faller dem inte in. I stället säga de: »Låt oss hålla fast vid vår praktik, den må nu stämma med principerna eller inte!» Nå, à la bonne heure! Men om så är, måste man fråga sig: ligger det en fara häri eller inte? Ja, mina herrar, enligt min mening ligger det en mycket stor fara häri, och den faran ha vi erfarenhetsmässigt genomlevat, när vi under världskrigets år vände upp och ned på rätt och orätt i vårt land genom förfogandelagen och genom maximiprislagsstiftningen, som blev en minimiprislagsstiftning och inte effektiv som sådan heller. Då vände vi upp och ned på vårt folks allmänna rättsföreställningar, och under det trycket, under det förhållandet ha vi sedan levt hela efterkrigstiden. Hela den situation, som råder på det affärsmoraliska området — om det uttrycket tillåtes — är en verkan av kristidens upp- och nervändande av rättsbegreppen. Och gör man samma experiment här, går man emot det allmänna rättsmedvetandet och den genomsnittliga opinionen och säger: »Det och det är rätt, och det och det är orätt», fastän den allmänna opinionen säger något annat, så blir ofelbart resultatet detsamma. Jag tror inte, herr talman, att vi ha råd att genomleva en sådan period till, och därför måste jag säga mig, att på det utskottsbetänkande, som nu föreligger, vars utredning är ofullständig, är missvisande eller rent av farlig, varken kan eller bör första kammaren bifalla det förslag, som föreligger, inte ens med de modifikationerna, som i varje fall äro förbättringar, vilka upptagas i de avgivna reservationerna, utom i den, som vill ta Kungl. Maj:ts förslag helt.

När jag då frågar mig, vid vilket yrkande jag skall stanna, så var min ståndpunkt från början den, att jag skulle yrka bifall till herr Lithanders reservation. Den innebär, att en ny utredning skall verkställas, och jag vill tillägga, att denna utredning, om den kommer till stånd, naturligtvis inte får läggas i skatteteknicens händer, utan i händerna på förståndigt folk med normal rättsuppfattning. Endast under den förutsättningen är en ny utredning av behovet påkallad. Men jag erkänner, att efter det anförande, som den förste högt ärade talaren här hade, med yrkande om avslag på alltsammans, tycker även jag, att detta är en enklare linje, och jag skall för min del, därest det yrkandet vinner anslutning, gärna gå med på det. Men tillsvidare, herr talman, tillåter jag mig att yrka bifall till herr Lithanders reservation.

Häri instämde herrar *Löfgren* och *Henriksson*.

Herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad: Herr talman! Jag förmodar, att de flesta, som åhört de anföranden, vilka nu här hållits, anse, att det är inte så nådigt att vara bevillningsutskottets ordförande denna dag, och det är klart, att jag går upp här med en viss bävan, då jag skall försöka att yttra några ord med anledning av vad som här sagts av så utomordentligt förnämliga och högt aktade ledamöter av kammaren som de föregående talarna.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Jag vill först gent emot herr Trygger säga med anledning av det anförande han här höll, att jag har mycket svårt att förstå, hur motiv kunna uppläsa till att förstora det här föreliggande förslaget, så att det får en storpolitisk omfattning, ty till förslag av sådan natur synes det mig icke böra hänföras. För min egen del vill jag reducera denna fråga till vad jag anser den vara, nämligen ett efterkommande av riksdagens tidigare uttalade direktiv, och det bör ju anses, att en beskattning, som riksdagen beslutar, också skall av alla skattskyldiga erläggas. Huruvida sedan beskattningen är väl avvägd, eller om skattemedlen rätt användas, därom anser jag att man bör överlägga i annat sammanhang, nämligen när beslut skall fattas om skatternas natur och omfång.

Herr Reuterskiöld smädade i någon mån utskottet för att utskottet så godvilligt tagit hand om Kungl. Maj:ts förslag. Jag vill gent emot detta erinra därom, vilket också framgår av utskottets betänkande på sid. 33, att i ett betänkande år 1929 uttalade bevillningsutskottet, att gällande bestämmelser rörande kontroll över att inkomst och förmögenhet bleve beskattade, vore ofullständiga och även i andra hänseenden bristfälliga samt att detta föranlett, att avsevärda belopp undandragits beskattning, och det förslag, som nu föreligger, ansluter sig i princip till de riktlinjer, som förordades av 1929 års bevillningsutskott och riksdag. Kungl. Maj:t har sålunda genom framläggande av detta förslag efterkommit dessa av utskottet och riksdagen bestämt uttalade önskingar och direktiv, och det borde väl ha tett sig något egendomligt om utskottet, då förslaget nu framkommit, skulle ha avvisat det och sagt nej. Jag vet inte vad herr Reuterskiöld syftade på och vilken ställning han ansåg, att utskottet skulle ha intagit.

Vad sedan den kritik beträffar, som herr Reuterskiöld riktade emot de olika paragraferna, skall jag inte nu ingå på att här försvara dessas avfattning, ty jag förmodar, att då vi komma fram till behandlingen av de olika paragraferna, blir det tillfälle att mera i detalj ägna uppmärksamhet åt detta. Jag vill endast i allra största korthet, med anledning av den kritik, som han framförde, erinra, att vad först och främst den centrala ledningen beträffar, så ha bestämmelserna härom ju visserligen utformats i de föreliggande utredningsförslagen, men dessa bestämmelser innebära egentligen fastslående av en rådande praxis. En ledning av beskattningen har ju även hittills praktiserats på det sätt, att direktiv givits från finansdepartementet, och ifrån de olika länen ha ju landskamrerarna kallats till sammanträden här i Stockholm för överläggning i syfte att få direktiv för att man skall på ett så likformigt sätt som möjligt tolka gällande bestämmelser och författningar och för att man skall erhålla ett beskattningssystem, som är så rättvist som möjligt och som tillämpas så enhetligt som möjligt över hela landet. Detta syftar man ju på även i fortsättningen, då man i viss mån vill centralisera ledningen.

Och vad vidare beträffar förslaget att vissa tjänstemän skulle anställas av länsstyrelserna såsom biträde åt landskamrerarna i taxeringsfrågor, har den anordningen också redan varit i tillämpning. Landskamrerarna ha fått rättighet att och ha ibland rent av måst anlita tillfälliga arbetskrafter, som i viss mån ansetts vara sakkunniga på bokföringsområdet. Vad det nu gäller är endast att fastställa detta som led i en mera bestämd organisation, så att man därigenom får möjlighet att intressera lämpliga krafter att utbilda sig på området och att dessa sedan kunna vinna fast anställning.

Erfarenheten har också visat, att vid de eftergranskningar, som gjorts på vissa områden, särskilt i vissa städer, framkommit sådana resultat, som sannoligen ge anledning till att man skärper bestämmelserna för deklarerationsavgivande och också ser till, att man vid en granskning av dessa kommer till

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

överensstämmelse med deklaranternas verkliga inkomst. Det finns ju belägg för att det på detta område fuskats i mycket stor utsträckning. Det finns tillräckligt med siffror i de gjorda utredningarna, som varit tillgängliga och som bestyrka detta, och jag skulle även kunna draga fram siffror här, om så skulle erfordras, men jag vet inte, om det kan anses vara så lämpligt. Jag vill dock nämna, att vid den granskning, som gjordes av prövningsnämnden i Stockholms stad 1932 framkom en merbeskattning på inte mindre än 4,138,780 kronor. Att här nämna vissa personer, som det då gällde, kan inte komma i fråga, men det kunde vara ganska intressant att nämnda vilka kategorier av skattskyldiga det gällde, och det är ganska upprörande resultat, som man egentligen kom till. Så förhåller det sig på många områden, och jag tror, att vill man ha en rättvis beskattning, är det nödvändigt, att man skärper de bestämmelser, som hittills varit gällande.

Jag skall nu, herr talman, inte längre uppehålla kammaren och förlänga principdebatten. Jag tror, att det finns den allra största anledning till att varsamt överväga innan man fattar beslut. Det är ju, såsom herr Reuterskiöld förmodar, så att vi vilja taga mera praktiskt på denna sak. Det är vad vi syfta till. Vi ha ingen anledning att ställa upp den här frågan på någon högre vetenskaplig nivå, utan vi vilja nå ett praktiskt resultat.

Jag tror, att det föreliggande förslaget leder till ett sådant, och jag ber därför med dessa ord att få yrka bifall till den paragraf, som först blivit föredragen.

Herr statsrådet Wigforss: Jag skall inte heller vid denna första paragraf gå in på den rad av detaljfrågor, som senare, efter vad jag hoppas, kommer till diskussion. Jag begärde ordet bara för att till en början vända mig mot ett par av de invändningar, som kommit från de båda första talarna.

Det är nämligen, såsom redan utskottets ordförande sagt, inte på det viset, att denna proposition har kommit fram på grund av något slags önskan hos Kungl. Maj:t eller hos den nuvarande regeringen att tillvälla sig några ökade befogenheter, utan som alla känna till har ju denna fråga om att komma till en mera jämlik beskattning, under en lång följd av år ständigt och jämt syselsatt riksdagen, och det är på riksdagens uttryckliga begäran först 1928 och sedan 1929 som utredningen har kommit till stånd och på grund av utredningen Kungl. Maj:ts förslag. Jag vill erinra om att det var ett fullständigt enigt bevillningsutskott som år 1929 drog upp linjerna för den utredning, de sakkunniga ha verkställt. Jag säger därmed inte, att bevillningsutskottet skulle vara ansvarigt för allt vad dessa sakkunniga kommit till, men i de stora punkterna drog bevillningsutskottet upp linjerna — jag vill tillägga, även i den punkt, där bevillningsutskottet i år ändrat mening, nämligen att uppenbar falskdeklaration skulle beläggas med urbota straff. Jag säger detta för att ytterligare understryka att det förslag, som från de sakkunniga framlagts, har underkastats en mycket ingående granskning i finansdepartementet, och ingen, som har gjort sig den visserligen stora mödan att punkt för punkt jämföra de sakkunnigas förslag med den proposition, som nu föreligger kan undgå att erkänna, att de punkter, som verkligen kunna vara tveksamma och tvivelaktiga i sakkunnigförslaget, äro utrensade eller modifierade på ett sådant sätt, att jag hade föreställt mig, att man inte skulle behöva längre tvista så mycket om återstoden. När till exempel herr Reuterskiöld drar fram denna fråga om en central granskning och förslaget om att på en viss punkt skall det läggas i Kungl. Maj:ts hand att avgöra, huruvida vissa stickprov skola få tagas, vill jag påpeka, att detta så långt ifrån innebär en skärpning av

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

de sakkunnigas förslag, att det tvärtom kommit till för att möta den invändningen, att det kanske inte är riktigt, att vilken landskamrerare som helst skulle få sätta i gång den stora apparaten med att infordra dessa uppgifter ifrån banker, etc., och just för att göra detta endast till något, som i bestämda fall får äga rum, där man kan motivera att det är rätt och det från en länsstyrelse kommer en ansökan att det skall få ske. Då måste man ha en viss central instans för att avgöra detta, och eftersom finansdepartementet inte har ansett, att vi kunna rekommendera införandet av detta nya centrala ämbetsverk med skattedirektör och så vidare, så har det i grund och botten inte funnits någon annan utväg än att lägga avgörandet i Kungl. Maj:ts hand.

Vi få komma i håg, och därmed har jag kommit över på det, som egentligen är kärnpunkten i hela denna fråga, att om prövningen göres central, är det därför, att man vill ha jämnhet i åtgärderna. Alla dessa reformer åsyfta ju, som var och en kan förstå, inte att taga ut mera skatt av medborgare, som ärligt vilja fullgöra sina förpliktelser. De åsyfta ju i grund och botten endast att åstadkomma, att den ärlige deklaranter inte onödigtvis belastas för sina »kamraters» synder, om jag så får kalla dem. I det fallet kan man glädja sig åt en mycket stor enighet i teorien, för att tala med herr Reuterskiöld, men jag undrar, om vi inte där ha ett exempel på vilket svalg kan vara befäst mellan teori och praktik. Om alla vackra uttalanden, att i teorien vilja vi alla komma åt falskdeklaranterna, »de skola brännmärkas» etc., skola taga sig uttryck i att man i praktiken skall säga nej till alla åtgärder, som kunna leda till det åsyftade resultatet, då är anslutningen i teori inte mycket värd.

Jag får säga — och det gäller både herr Trygger och herr Reuterskiöld — att deras anföranden i sin helhet skulle lika bra ha kunnat hållas, även om det inte förelegat en sådan proposition om vissa ändringar i taxeringsförordningen. De talen kunde mycket väl ha varit framkallade av en motion om att radikalt förändra vårt nuvarande taxeringsförfarande, därför att de principiella invändningar, som dessa talare där gjort, rikta sig faktiskt mot våra nuvarande bestämmelser.

Det är i grund och botten så, om jag får uttrycka saken mycket kort — därför att jag vill inte onödigtvis förlänga debatten — att vi ha nu på olika vägar lyckats komma därtill, att folk, som ha inkomster av, som det heter, arbetsanställning och tjänst, få sina inkomster i stort sett ytterligt noggrant kontrollerade. De bidraga i stort sett fullt ut till de gårdar, som samhället kräver. Men det finns vissa områden, där det är svårare att få fram uppgifter, och detta gäller inkomst av rörelse, även av fria yrken, och inkomst av kapital. Det har sedan länge känts som en stor orättvisa inom alla de grupper av medborgare, som veta, att de till sista öret få betala för sin inkomst. Den, som känner till stämningen ute i landet, kan inte säga med herr Reuterskiöld, att det finns en ovilja att taga reda på den inkomst, som det här är tal om. Man hör tvärtom överallt i landet, dit man kommer, medborgare anmäla sin mening och säga: »Det är inte rimligt att vi, som deklarerar riktigt och för vilka det lämnas säkra uppgifter, skola finna oss i, att när det gäller folk, som vi känna ha sådan livsföring, att deras inkomst måste betydligt överstiga det som de deklarerar, de inte på samma sätt skola vara kontrollerade.» Jag tror, att man tillmötesgår ett mycket djupt känt behov hos den stora del av medborgare, som faktiskt får betala fullt ut, när man även i fråga om inkomst av rörelse och inkomst av kapital försöker komma fram till riktiga uppgifter. Det är därom i grund och botten som hela denna förändring i taxeringsförordningen rör sig.

Jag skall i detta sammanhang redan nu lämna ett par uppgifter, som kanske kunna vara av ett visst intresse, när man söker bedöma, huruvida det är sanno-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

likt, att det är mycken inkomst som undandraget sig en riktig beskattning. Vi bruka ju så gärna tala om att det är näringslivet, som bär skatterna, och att det kanske inte minst är förmögenheten, som gör det. Då är det av stort intresse att se, om jag går tillbaka ända till 1922 och tager alla siffror med ned till sista året, att av den taxerade inkomsten, som under dessa år rör sig omkring 5 miljarder — något under 5 och något över 5 miljarder — förskriva sig inte mindre än 4 miljarder eller något under 4 miljarder från inkomst av arbetsanställning, tjänst, pension och dylik inkomst, medan, för att bara taga något av de senaste åren — jag skall taga ett mycket gott år, 1930 — inkomsten av rörelse då var 528 miljoner och inkomsten av kapital 408 miljoner. Jag tror, att man behöver bara hänvisa till de undersökningar, som äro gjorda tidigare och senast av de sakkunniga och som tyda på, att högst betydande delar av inkomst av kapital undandragas beskattning. Man kan med hänvisning till de nu nämnda siffrorna åtminstone säga, att det är sannolikt, att en större del av den svenska nationalinkomsten bör ligga på de nu nämnda inkomstkällorna. Under sådana förhållanden är det inte att stödja samhällsmoralen, utan jag tror att det i stället är att undergräva den, om man, när ett reformförslag föreligger, i praktiken slår sig till riddare för dem, som inte deklarerar riktigt.

Med detta har jag inte velat säga — och jag är angelägen att upprepa det — att jag aldrig hört till dem, som mena, att klagomål över deklARATION och deklARATIONSBESVÄRLIGHETER äro ogrundade. Det är klart, att det är besvärligt att deklarerera, det vet var och en, även om han inte har så många olika slags inkomst. Men det hänger samman med att hela vårt ekonomiska liv är så pass invecklat, att man inte kan göra det mycket enklare. Vad man däremot skulle kunna göra är att tillhandahålla medborgarna bättre upplysningar, då det gäller hur deklARATIONEN skall uppgöras. I propositionen säger man, att frågan om förenkling av deklARATIONERNA och bättre upplysning uppskjutits tills vidare, därför att den inte föreligger i sådant skick, att den redan nu kunnat upptagas. Men jag kan försäkra kammaren, att åtminstone i det finansdepartement, som för ögonblicket finnes, råder det största intresse för att på dessa punkter på allt sätt tillmötesgå medborgarnas önskan om att få enklare och lättare tillämpningsbara bestämmelser.

Jag skall också säga ett ord om förhållandet mellan taxeringsmyndigheterNA och deklARANTERNA. Jag tror, att det är oriktigt att säga som herr Reuter-skiöld, att här har man en bestämd motsättning mellan en myndighet, en polis-myndighet o. s. v., och deklARANTEN, och man har att välja mellan att antingen säga, att deklARATIONEN är det dokument, som skall gälla, tills klar bevisning föreligger, att det är oriktigt, och å andra sidan säga, att myndigheterna här taxera som de tycka och taga den hänsyn till deklARATIONERNA som de vilja. Jag tror inte, att det är så enkelt och att det föreligger en sådan motsättning. Det motsäges av all praktisk erfarenhet. Och jag skulle önska, att man vid denna debatt i stället för att söka skärpa dessa motsättningar försökte att få fram, att erfarenheten har lärt oss, att vi inte kunna undvara deklARATIONERNA, men erfarenheten har lika mycket lärt oss, att vi inte kunna undvara kontroll på deklARATIONERNA, och det borde kunna bli en utveckling därhän, att alla verkligt lojala medborgare betrakta taxeringsmyndigheterna som en hjälp för att kunna komma fram till en riktig taxering. Det är inte så lätt under alla förhållanden att komma fram till en riktig deklARATION.

Jag vill tillägga, att jag är lika övertygad om att man på vissa håll måste se upp med myndigheter, som kanske, jag vill inte säga i missriktat nit, men levande kvar i de gamla föreställningarna om staten som en överhetsstat kunna betrakta medborgarna som undersåtar, som man skall klämma till, då det

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
passar sig. Att det finns en sådan uppfattning på en del håll, kan inte förnekas, men den måste bort liksom föreställningen, att den, som deklarerar, skall försöka komma undan så billigt som möjligt.

Herr Trygger talade om att allt efter som skatterna stiga, känner medborgaren denna motsättning starkare. Ja, det är riktigt, åtminstone om skatterna stiga till sådan höjd, att de bli mera tryckande. Men även där få vi komma ihåg — och jag har nämnt om det förut — att då det gäller inkomstbeskattningen är större delen av medborgarna, som leva av arbetsanställning och tjänst redan utsatta för denna kontroll, men de klaga inte över den. Ingen förutsätter, att den skall tagas bort. Tvärtom ha även de utskottsledamöter, som reserverat sig på vissa punkter, då det gäller ytterligare kontroll av inkomst av rörelse och kapital, varit fullt med om ytterligare utsträckt befogenhet att inhämta uppgifter av jordbrukare om arbetares inkomster. Man har således i grund och botten bara kvar en liten del av området, där kontrollen är ofullständig. Och när det gäller den stora massan av skatter, som medborgarna betala, de skatter nämligen, som de betala då de köpa varor, kan sådant skattefusk inte förekomma; då betalar man varans pris, och i priset ingår skatten. Det är inte där fråga om att någon kan smita undan och låta en annan betala. — Jo, det förekommer i ett fall, då det gäller tullinkomster, men vi veta också, att man behandlar smugglare som samhällsskadliga, och där ha statsmakterna inte tvekat att för smuggling i vissa fall införa en straffskala, som innebär inte bara sex månaders, utan till och med ett års fängelse. — Man kan alltså i grund och botten uttrycka det så, att den stora delen av skatterna i samhället betala medborgarna utan möjlighet att fуска. På den del, där sådan möjlighet teoretiskt föreligger i fråga om inkomstskatten, har man över större delen av området skaffat kontroll. Det återstår att svara på frågan: är det verkligen oriktigt att på det område, där sådan kontroll nu icke eller i otillräcklig grad föreligger och där man kan med bestämdhet säga, att stora inkomster dragas ifrån staten på ett, så vitt jag förstår, måttfullt och riktigt sätt skapa den kontroll, som ännu saknas? Jag gläder mig åt att bevillningsutskottet, jag skulle vilja säga nästan enhälligt, med endast en enda reservant, anslutit sig i detta fall, jag vill inte säga till Kungl. Maj:ts proposition, men till den linje, som bevillningsutskottet tidigare med allt skäl hävdad. De, som här talat emot förslaget böra besinna, att deras opposition, deras klara avslagsyrkande — de båda herrarna äro nog övertygade om att jag inte menar, att de avse något sådant — och ett eventuellt avslag i riksdagen kunna ute i landet uppfattas som ett medgivande av att det är inte så farligt att deklarerera falskt, därför att det finns i grund och botten så många avigsidor hos den nuvarande taxeringsförordningen, att en medborgare åtminstone i viss mån är försvarad, om han inte är fullt ärlig i sin deklaration.

I medvetandet om att denna risk är stor, skulle jag hoppas, att denna kamraren mot en mycket liten minoritet ville bifalla bevillningsutskottets förslag.

Herr talmannen tillkännagav, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 e. m.

Herr Björkman: Herr talman! Bevillningsutskottets ordförande nämnde i sitt inledningsanförande, att detta ärende kunde härledas från riksdagens direktiv, och att det var sedan frågan genomgått yttranden skärseld som de kommit till bevillningsutskottet och att det också var under känslan av att det gällde fullföljande av ett förut från bevillningsutskottet avgivet betänkande som utskottet nu i huvudsak givit sitt tillstyrkande till den kungl. propositionen.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Det kanske kan vara av intresse, om det i debatten också kommer några ord från en representant för beskattningsnämnderna, som skola i sin mån tillse, att skatterna såvitt möjligt rättvisligen av alla utgivas. Herr Reuterskiöld talade om teori och praxis och talade med den erfarenhet han som förvaltningsrättsman har av dessa spörsmål. Jag å min sida vill anföra, att har han länge sysslat med förvaltningsrätt, så kan jag för min del vittna om hur arbetet i beskattningsnämnderna, det vill säga taxeringsnämnder och prövningsnämnder, tillgår, och det är om det arbetet, jag nu ber att få säga några ord. Deltagande under trettio år i dylikt arbete ligger som grund, och under större delen av denna tid har jag ett par veckor varje år haft uppdraget att i en prövningsnämnd syssla med hithörande ärenden. Under detta arbete får man ju klarligen se, hur arbetet bedrivs både i taxeringsnämnder och i prövningsnämnder, se hur det från nämndernas sida varit angeläget att förtroendefullt samarbeta med de skattskyldiga och att söka rättvisligt bedöma beskattningsfrågorna. Det är på dessa punkter, vilka beröras i föreliggande proposition och betänkande, som jag ville yttra några ord.

Jag vill då först tillåta mig att säga något angående appellförfarandet i taxeringsmål. Man har anmärkt på, att det i en prövningsnämnd får sitta en taxeringsnämndsordförande, som får deltaga i beslut i avseende å ärenden från hans egen taxeringsnämnd, och där det kan förekomma kanske intill tusentalet ärenden, under det att från vår taxeringsnämndsordförandes nämnd icke förekommer ett enda rent besvärsmål angående av honom verkställda taxeringar. Eller kanske ett fåtal. Varför skall då ej prövningsnämnden få tillgodogöra sig denne ordförandes omfattande erfarenhet från alla slags taxeringsärenden? En sådan person bör väl kunna sitta som ledamot i prövningsnämnden, utan att man behöver hysa den ringaste tanke på att han i några mål skulle vara bunden av underliggande beslut. Jag tror inte, att det är något principiellt felaktigt att låta honom göra det. Går man till utländska appellationsdomstolar, vill jag minnas, att i appellationsdomstolen ofta adjungeras underdomare, vilka naturligtvis ej få deltaga i revisionen av de domar, de själva avdömt i underdomstolen, men av andra domstolars domar.

För övrigt kan man säga, att vad prövningsnämnderna beträffar är risken för sådant hinder redan från början endast hälften så stor som man skulle kunna tro, emedan det har ordnats så, att för deltagande i prövningsnämndens sammanträden endast halva antalet ledamöter uttagas bland taxeringsnämndsledamöter. Då det nu sitter 15 man, vilka syssla med handläggningen av det stora antal mål, som från kanske taxeringsnämnder till ett antal av flera hundra skola behandlas, behöver det ej vara så ofta som taxeringsordförande se mål från egen taxeringsnämnd. Men deras kunskap om taxeringsärendena är obestridlig, och försöket att med deras känedom i författningarna lägga den enes mildare synpunkter tillsammans med den andres strängare för uppnående av ett rättvist resultat har jag under de år, jag suttit i prövningsnämnden, funnit vara en av de ledande principerna. Under dessa år ha för övrigt hos oss flera olika landskamrerare arbetat med prövningsnämndsärenden, alla ledda av intresse att få ett rättvist resultat.

Sedan är det några frågor i betänkandet, som kunna vara av intresse att särskilt nämna. Här har ryckts in ett stadgande om möjlighet att anställa biträden, som jag skulle kunna kalla för kontrollassistenter eller taxeringsassistenter. Riksdagen har redan förut beviljat anslag för detta ändamål, så att om en kommun velat för taxeringsarbetet i sin tjänst anställa en dylik taxeringsassistent, har den kunnat erhålla statsbidrag. Den stad, jag representerar har begagnat sig av denna möjlighet sedan flera år tillbaka, och jag tror mig kunna betyga, att den allmänna meningen i vår stad med några lätt för-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

klarliga undantag i denne tjänsteman ingalunda ser »den stränge mannen», som enbart skall försöka påvisa oriktiga deklamationer, utan håller före, att den mannen — åtminstone såsom hans arbete har lagts — har intresse att i taxeringsmål stå vederbörande till tjänst, vara till nytta genom att komplettera ofullständiga uppgifter och försöka lägga allt till rätta. Därmed är det naturligtvis icke uteslutet, att det både från taxeringsmyndigheter och från myndigheter i övrigt kan till honom remitteras fall, som uppenbarligen avse falskdeklamation. Men det är icke såsom huvudsakligen fiskalisk myndighet, denne man handlat utan som en vanlig, med myndigheterna i övrigt samarbetande tjänsteman, som söker få skattefrågorna tillrättalagda till samhällets bästa. Det är därför, som jag tror, att de skattemyndigheter, som vid sitt arbete funnit vissa lakuner i skatteförfattningarna, nu med glädje se ej endast förverkligandet av denna möjlighet, som kanske på en del ställen svävat i det fjärran blå, utan de se också med detta förslag många andra möjligheter yppa sig till lättnader ej endast för skattemyndigheterna utan också för de skattskyldiga själva. Ännu äro vi ju bara inne på principdebatten, men jag skulle vilja ge uttryck åt den meningen, att detta förslag med de förbättringar, som skett under ärendets handläggning, sedan det nu genomgått bevillningsutskottets skärseled och tillfälle slutligen gives att i en eller annan detalj ansluta sig till någon av de reservationer, som här vid punkt efter punkt äro avgivna, är ett mycket gott förslag, såvitt jag kan se, i mångt och mycket stadfästade vad som förut tillämpats i förhållandet mellan skattenämnderna och deklaranterna. Jag vill emellertid redan nu från början reservera mig mot att urbota straff införas i deklaramål, men tillkännage, att jag vid eventuella omröstningar i övrigt ej anser mig böra gå längre än reservanterna. Det är kännbart nog med den extra beskattning, kan jag säga, som pålægges falskdeklaranter, när de stå inför domstol, och ofta är det i och för sig ett straff att få stå och skylta offentligt. Ganska ofta händer, att det föreligger oförstånd, och det oförståndet, draget inför rätta, kommer att sedan vara till gagn för andra, så att ej oförståndet går igen.

Herr talman! Jag har tillåtit mig att angiva dessa synpunkter på betänkandet. Jag tror, att de delas av många, som ha haft den praktiska handläggningen av beskattningsfrågor, sålunda i praktiken fått lov att handskas med skatteförfattningarna, och som nu med glädje se de förbättringar och koncentreringsringar i författningarna, som ligga åtkomliga på kammarens bord genom ett bifall till bevillningsutskottets betänkande, med de reservationer, som jag för min del nu tillåtit mig inrymma däri.

Herr Löfvander: Herr talman! Jag vill tillkännagiva, att jag ansluter mig till det principuttalande, som utskottets ärade ordförande hade här i kammaren för en stund sedan. Jag har varit med om bevillningsutskottets beslut av den anledningen, att en mångårig erfarenhet från taxeringsarbetet säger mig, att bättre kontroll på detta område är nödvändig. Visserligen uttalade herr Reuterskiöld sin ringaktning för den praktiska erfarenheten i detta fall, men jag skulle vilja gratulera herr Reuterskiöld, om han sutte som taxeringsman med endast sina teoretiska kunskaper.

Jag förstår, att detta är ett ömtåligt ämne. Det finnes människor, som av princip äro misstänksamt inställda mot allt vad taxeringsmyndigheter heter, och jag kan förstå, om man från det hållet inte är med om att dessa myndigheter skola utrustas med större befogenheter för att komma till rätta med de problem, som de ha sig förelagda. Man är naturligtvis i allmänhet inte glad över att nödgas betala skatt. Och det är väl därför, förmodar jag, som man är misstänksam och kritiskt inställd mot taxeringsmyndigheterna. Det vore emel-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

lertid önskvärt, om man kunde bilda sig en annan uppfattning. Säkerligen ha de, som suttit och arbetat på detta område samma mening, som herr Björkman uttalat, att man gör sitt bästa, och det finnes i de allra flesta fall ingen anledning till den misstänksamhet, som man ofta hyser.

Herr Björnsson: Sedan nu en representant för högerpartiet, som icke tillhör bevillningsutskottet men som har verklig praktisk erfarenhet av vad frågan gäller, och sedan dessutom en representant för bondeförbundet, som har dels inom bevillningsutskottet och dels under sin praktiska gärning i sin hemort fått en levande känsla för behovet av de förbättringar i vårt taxeringsväsen, som här föreslås, framlagt sin syn på frågan, så står det, så vitt jag kan bedöma saken, inte någonting av betydelse kvar av de anmärkningar, som ha riktats mot förslaget dels från synpunkter, som knappast höra hit utan som kunna passa vid en remissdebatt, och dels från mera principiellt rättsliga synpunkter. Det förefaller mig som om de stickprov, herr Reuterskiöld verkställt, egentligen voro mera stick än prov, och därför, herr talman, anser jag det vara överflödigt att söka ytterligare belysa frågan i denna principdebatt.

Herr Larsson, Johan: Vid behandlingen i utskottet har jag icke i alla delar kunnat följa majoriteten, varför jag ber att få yttra några ord.

Jag har utgått från som en självklar sak, att alla inkomster böra beskattas. Jag utgår även från såsom självklart, att så länge medborgarna skola uppgiva sina inkomster och sin förmögenhet på heder och samvete, så skall detta respekteras. Att skattemyndigheterna misstänka varje medborgare som en skatte-tjuv, som skall noggrant på alla sätt och med stora kostnader kontrolleras, skapar irritation och misstämning och en försämring av deklara-tionsmoralen. För-troendet skapar nog i det långa loppet ett bättre resultat än ett misstänksamt och småkitsligt förfarande. Genom ett mångårigt arbete som taxeringsman har jag funnit, att målet måste vara ett förtroendefullt samarbete mellan den deklarerande allmänheten och skattemyndigheterna. Genom ett dylikt förfarande skapas det bästa resultatet.

Mot förslaget i allmänhet kan riktas en allvarlig anmärkning. Det har i sig fröet till en stark ansvällning av en byråkratisk taxeringsinstitution med många anställda taxeringskontrollanter. Från dessa kontrollanter kommer det säkerligen mycket snart krav på en utvidgning, krav på nya kontrollåtgärder och anställning av ny personal. Meningen är nu endast en stickprovskontroll, men stickproven komma säkerligen att utsträckas till att omfatta de flesta medborgare, och då kräves säkerligen en mycket stor organisation. Kontrollanterna komma säkerligen att fordra att få medverka även vid näringsidkares inventeringar. Jag har erfarit, att det redan nu vid taxering av relativt små lantbrukare nedlagts ett stort arbete på att omvärdera vid deklara-tionen uppgivna värden av ett tiotal kreatur för att i någon mån höja den uppgivna förmögenheten, utan att därom på minsta sätt förhandla med deklara-nten.

Det är skäl att redan nu klart säga ifrån i dessa saker. Staten är för sitt fortsatta bestånd i högsta grad i behov av goda näringsidkare och bör göra allt för deras trivsel. Den bör ej irritera, misstänkliggöra och ålägga dem onödigt betungande arbete.

Jag anser mig icke nu böra närmare ingå på detaljerna utan ansluter mig till förslaget med de ändringar som finnas angivna i de reservationer, vartill jag medverkat och hänvisar till den motivering som är anförd vid dessa.

Jag anhåller, herr talman, få yrka bifall till den nu föredragna första para-grafen.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Herr Reuterskiöld: Herr talman: Endast ett par ord i anledning av den debatt, som förts — om man nu kan kalla det för en debatt.

Den förnämste mannen inom bevillningsutskottet, som förde dess talan alldeles nyss här nere på Västgötabänken, sade, att mina stickprov voro inte prov, utan stick. Jag skall inte alls yttra mig om huruvida de voro stick, men jag skall vara med honom så till vida, att proven egentligen uttömde allt vad utskottet hade att av eget initiativ säga. Så till vida voro de inte prov, utan en fullständig karta på alltihop.

Han sade vidare, att de invändningar, som gjorts, voro vederlagda. Ja, om det är vederläggning, när man talar om något annat än det, som sagts, då äro invändningarna vederlagda. Flertalet talare ha nämligen yttrat sig om något annat än det, som invändningarna egentligen inneburo.

Men det är två punkter, som jag kanske borde med ett par ord beröra, och det var därför jag begärde ordet. Den ena rör åberopandet av riksdagens skrivelse. Med full avsikt nämnde jag den inte i mitt första anförande därför att jag visste, att det skulle komma i alla fall. Det är vanligt, att man, sedan en riksdagsskrivelse effektuerats, säger: Nu är riksdagen bunden. Men, herr talman, är riksdagen verkligen bunden, även om skrivelsen effektuerats på ett sätt, som inte kan anses tillfredsställande, även om de riktlinjer, som äro angivna, visserligen blivit följda, men utförda genom en sakkunnig kommitté, vars auktoritet man icke kan erkänna? Äro också då utskottet och riksdagen bundna därav? Enligt min mening icke. Man måste säga, att när man — som nu — får se vart en utredning leder, så måste riksdagen kunna reagera, även om bevillningsutskottet, som har hittat på det och skrivit om det, anser sig vara skyldigt att svälja rubb och stubb.

Det andra jag vill beröra, är vad departementschefen yttrade om hur ett avslag skulle komma att betraktas ute i orterna av dem, som nu deklarerar. Så vitt jag fattade honom rätt, menade han, att ett avslag skulle — om jag får uttrycka saken så, ehuru han inte gjort det — uppfattas så, som om deklARATIONSSKOJ skulle vara medgivet. Han tillade, att det var naturligtvis inte vår tanke, och det var alldeles klart, att han måste tillägga det efter vad jag hade sagt om falskdeklarationerna. Men inte lär väl riksdagen kunna fatta sitt beslut under intrycket av en felaktig opinion i landet, utan man får se till, att landet blir behörigen upplyst, och här står i själva verket tvisten, om vilken väg man skall gå för att säkrast och effektivast nå falskdeklarationerna — min väg över strafflagen med kriminalpolisen allena som utredande, eller bevillningsutskottets väg med en skattepolis och hela systemet. Min väg leder enligt min uppfattning klart och säkert till att falskdeklarationerna successivt försvinna, och då vinner man den beskattning, man velat vinna. Går man den andra vägen, så vinner man inte annat än att genom nya medgivanden skapa ny irritation och att det hela till sist utmynnar i en reaktion, som blir mycket värre, när man skall komma ifrån hela det elände, som är skapat, än om man går den av mig föreslagna vägen.

Jag har ingen anledning att ändra mitt yrkande.

Herr Larson, Edward: Då jag deltagit i behandlingen av detta ärende, men vid beslutets fattande var förhindrad att vara närvarande, skall jag be att få säga några ord.

Jag ber då först att få säga, att när jag hörde den ärade talaren på Uppsalabänken i sitt i oratoriskt hänseende glänsande anförande, så gjorde jag den reflexionen, att om han hade haft någon praktisk erfarenhet på detta område, skulle hans anförande i stora delar säkert fått en annan inriktning.

Det förefaller, som om han ville lägga frågan på en annan bog än som

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

egentligen är avsett. Här är, såvitt jag förstår, inte meningen att öka svårigheterna för de lojala deklaranterna, utan här är det fråga om att komma åt de illojala, som inte fullgöra sin skyldighet till stat och kommun. I och med att dessa icke fullgöra denna sin skyldighet, övervältras ju deras skatter på de lojala. Det skulle vara märkvärdigt, om man skall avslå ett förslag, som siktar till att tillrättalägga dessa missförhållanden. Det är nog en erfarenhet, som de flesta taxeringsmän gjort, att de finnes vissa personer, som år efter år återkomma med deklARATIONER, som enligt vad man faktiskt vet, icke äro riktiga, men med nuvarande förordning finnes det ingen möjlighet att komma åt dem, och man får ofta höra klagomål över att den och den personen lever under sådana förhållanden, att man förstår att han ovillkorligen måste ha stora inkomster, men ändå är han så gott som skattefri. Det är ett allmänt missnöje över sådant ute i bygderna, och jag tror, att man kan säga, att det är fallet litet varstans, där man känner till förhållandena. Det är detta missförhållande man vill komma till rätta med. Förslaget är sålunda inte riktat mot de lojala skattebetalarna, utan åsyftar att få fram rättvisa i beskattningen. Det borde väl ändå ingå i vars och ens medvetande, att han skall fullgöra sin skyldighet mot stat och kommun. Taxeringsmyndigheterna skola ju i fråga om de kommunala utskylderna så att säga endast fördela skatterna, och det känns hårt, att man ibland skall tvingas att lägga skatt på personer, som ha mycket svårt att betala, under det att andra, som av allt att döma sitta i god ställning, komma mycket lindrigt undan skatt.

Då man gör gällande att avgiven deklARATION alltid bör följas, belyses detta med följande exempel. Det har under min verksamhet som ordförande i taxeringsnämnd hänt ett par gånger, att personer blivit invalda i taxeringsnämnden just med hänsyn till att de förklarar, att om de komme in där, skulle ingen deklARATION vidare frångås, utan man skulle under alla förhållanden följa deklARATIONERNA. Men det har icke dröjt länge, förrän vederbörande kommit underfund med och förklarar, att det går inte att följa vissa deklARATIONER så, som de äro avgivna. Det är nog inte utan bärande skäl en deklARATION frångås.

Jag kan därför inte förstå, att man skall slå vakt om dessa illojala deklARATIONER på det sätt, som här är gjort. Det överensstämmer, som jag förut sade, inte med rättvisa och billighet. Skulle man rikta någon kritik mot förslaget, så skulle den gå ut på, synes det mig, risken för att en och annan taxeringsmyndighet skulle gå fram alltför hänsynslöst mot en motståndare. Jag tror dock farhågorna äro överdrivna, men skulle sådana tendenser yppa sig, böra åtgärder vidtagas för att förhindra, att något dylikt sker. Ty det är väl ändå inte meningen, att något sådant skall få förekomma.

I övrigt förefaller det mig, att förslaget pekar i rätt riktning. Dock vill jag säga, att jag kan inte följa förslaget i fråga om införande av urbota straff. Det är kanske mindre lämpligt att nu införa sådant på detta område, men i övrigt ansluter jag mig i stort sett till det föreliggande förslaget.

Herr Björnsson: Herr talman! Herr Reuterskiöld förmenade, att just inga av hans invändningar blivit vederlagda. Den ena invändningen, som han gjorde, riktade sig mot utskottets värdesättning av hans och en annan motionärs uttalade mening. Han menade, att utskottet brast i skyldig respekt för sakkunskap och auktoritet. För min del vill jag säga, att det har aldrig förelagat den minsta avsikt från min sida att draga i tvivelsmål motionärernas omdömesförmåga och sakkunskap på respektive områden, men å andra sidan kan jag ju inte neka till att jag dock har en känsla av att utskottet har rätt i sak, oberoende av hur det har formulerat sitt yttrande. Jag menar, att be-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
skattningen ju inte blir definitiv, förrän prövningsnämnden gjort sin granskning. Sålunda är det, enligt min och vanliga lekmäns uppfattning, inte rimligt att betrakta taxeringsnämnd och prövningsnämnd såsom två instanser sådana som underrätt och hovrätt. Det är det inte, och även om det för övrigt skulle strida mot någon allmänt vedertagen teori så har jag ändå den meningen, att man bör av praktiska skäl inte behandla dem såsom sådana.

Om jag så övergår till själva utskottsutlåtandet, anförde herr Reuterskiöld, såvitt jag nu hann att under detta fyrverkeri av facktermer uppfatta det långa och vackra spirituella talets mening, huvudsakligen tre skäl mot det hela.

Det första var, att riksdagen hade i otillbörlig grad avstått sin självbeskattningsrätt till Kungl. Maj:t. Detta påstående har redan vederlagts av utskottets ärade ordförande, då han påpekade, att länsstyrelserna — således Kungl. Maj:ts representanter i orterna — hittills ha haft ungefär samma funktioner som de nu skulle få. Den enhetlighet i länsstyrelsens sätt att fungera, som man här vill vinna, har, som herr ordföranden i bevillningsutskottet också påpekade, man sökt uppnå förut genom dessa sammanträden med landskamrerare och dylikt. Jag kan således inte finna, att riksdagen har avstått ett dugg av sin självbeskattningsrätt. Det är ju här inte fråga om vare sig skattelag eller grunderna för uttaxering. Här är det endast fråga om att ta reda på skatteunderlaget. Naturligtvis tillhör det också skattelagstiftningen, men här gäller det i varje fall inte att bestämma vilka som skola betala skatt, efter vilka grunder de skola betala och hur mycket de skola betala, utan här gäller det helt enkelt att få underlaget för verkställandet av de beslut, som riksdagen suveränt har fattat.

Den andra anmärkningen, som herr Reuterskiöld från principiell synpunkt gjort, gällde, att man här skulle slå in på en annan uppfattning om självdeklarationens betydelse än den hittillsvarande. Så vitt jag förstår, är det herrar motionärer, som vilja, att riksdagen skall giva självdeklarationerna en annan karaktär som bevismedel än den, som de hittills haft. Jag kan icke erinra mig någon del av författningen, som innehåller ett ord, som kan giva skäl för den anklagelsen, att vi skulle ha velat försämla deklarationernas värde som bevismedel eller upplysningsmedel eller vad man skall kalla det. Jag är mycket rädd för att röra mig med juridiska facktermer, ty dem begriper jag mig inte alls på, men jag tror herr Reuterskiöld får svårt att påvisa, att det någonstades i förslaget finnes någon bestämmelse, som skulle ändra den karaktär deklarationerna haft. Den stora mängden av skattebetalare, herr Reuterskiöld, är ju i alla fall folk, som få sina deklarationsuppgifter sorgfälligt kontrollerade på öret. Det gäller löntagare och i rätt stor utsträckning också fastighetsägare. De ha naturligtvis inte rätt att slå sig för bröstet och säga: »Vi deklarerar alla ärligt.» Det är inte mycket mening i det. De äro ju tvungna till det. Däremot ha de rätt att säga, att övriga deklareranter inte få vara så förfärligt ömtåliga om sin frihet, med påföljd, att en massa skatteskolare kila igenom taxeringsmyndigheternas not, när dessa äro ute på fiske. När vi få tolerera, att få varje öre av vår inkomst kontrollerat, så får man sannerligen inte vara alltför pretentiös och begära, att andra grupper av inkomsttagare skola få gå helt fria från sådan kontroll, och att man skall lita enbart på deras goda vilja. Det skulle man ju kunna göra, om man själv dreve den satsen: »Vi löntagare, vi äro första klassens folk, på oss behöver ingen tvivla; därför betrakta vi den kontroll, som finnes, som kränkande.» Men det göra vi inte, ty vi anse, att den är nödvändig.

Den tredje invändningen, som herr Reuterskiöld hade från mera principiell synpunkt, om jag uppfattade den rätt — det kan hända, att jag förbigått något, men det var som sagt så mycket spirituella och trevliga vändningar i an-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

förandet, så att herr Reuterskiöld får ursäktas, om han lyckats en smula distrahera sina åhörare beträffande huvudsak — att herr Reuterskiöld ville, att skatteskolikare skulle behandlas enligt strafflagen och inte enligt en författning sådan som denna, så att man riskerar att det hela betraktas som en polisförseelse, om man på heder och samvete intygat, att man haft så och så stora inkomster eller om man t. ex. på heder och samvete sagt, att man inte haft mer men så råkat glömma en hel del av den inkomst, som man haft. Ja, herr Reuterskiöld, det är nu från min synpunkt sett ett besynnerligt medel att komma fram på den vägen, att man säger: Bort med fängelsestraffet och fram med strafflagen i stället! Men med herr Reuterskiölds uppfattning kan man ju fullkomligt oberoende av detta försöka att få strafflagen så ombyggd, att i den innefattas även brott i form av deklara-tionsbedrägeri. Men vi anse, att de övriga reformerna i syfte att få bättre kontroll äro så angelägna, att man inte lämpligen bör vänta, tills en sådan strafflagsreform är genomförd. Jag vill erinra om att, såvitt jag som lekman kan bedöma saken, har man på många andra områden inte bara fängelsestraff, utan straffarbete i högst två år, i författningar, som äro jämställda med skatteförfattning. För olovlig varuinförsel, t. ex. spritsmuggling, kan man bli dömd till upp till två års straffarbete, och det står i en författning ungefär jämställd med denna. Det är riktigt att, såvitt jag kan minnas, då denna lagstiftning kom till, den förberedelsevis behandlades av sammansatt lag- och bevillningsutskott, men det ändrar väl inte lagens karaktär, såvitt jag kan bedöma saken.

Från det lagstiftningsarbetet kan jag erinra om en liten episod. Vi voro då både från lagutskottet och från bevillningsutskottet av litet delade meningar. En grupp ville fara fram litet mera hänsynlöst mot smugglarna. Vi betraktade dem som ganska utpräglade parasiter på samhällslivet. Juristerna voro försiktiga och betänksamma. Vi fingo en lagstiftning ena året. Den gjorde mycket liten effekt. Ett följande år voro juristerna beredda att gå litet längre. Ordförande i utskottet var borgmästare Pettersson i Södertälje. Malicen påstår, att han skulle ha fått en tacksamhetsadress från tacksamma smugglare därför att lagen blivit så snäll, men det vet jag inte om det är sant. Först tredje resan kom man sig för med sådana lagstiftningsåtgärder, att man, såvitt jag kunnat bedöma, fick någorlunda goda möjligheter att hålla smuggeriet inom något så när anständiga gränser. Det brister ju ändå åtskilligt.

Om emellertid herr Reuterskiöld kan lova, att så snart vi få deklara-tionsförseelser lagda under strafflagen, skall skatteskolikningen så småningom upphöra, ja, då skall jag be att få förklara, att så snart han kommer med förslag till åtgärder i syfte att förverkliga detta goda syfte, skall inte min röst saknas därför, men det kan ske alldeles oberoende av den fråga det nu gäller. Den anmärkning i detta avseende, som herr Reuterskiöld gjort har alltid sitt berättigande som ett memento, men om man på grund av detta yrkar avslag på det hela, så vill jag stämpla det som de obotfärdigas förhinder.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Lindhagen: Herr talman! Jag har naturligtvis ingenting emot att skatteskolikare bli vederbörligen återförda till rättens väg, och jag har således ingen anledning att motsätta mig det förslag, som i det avseendet är framlagt av regeringen, churu jag inte känner till hur detaljerna ordnats. Anledningen varför jag begärt ordet är den, att jag velat göra några erinringar i fråga om de organisationer, som skola tillämpa vårt beskattningssystem. Det lär nu visserligen ligga väsentligen på sidan om den framlagda propositionen,

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
men man har ju rättighet att påpeka, att vi behöva ganska vittgående andra rättelser också, och framför allt i huvudstaden.

Jag kan instämma med professor Reuterskiöld i att det vore lämpligt, att falskdeklaranter överlämnades till de allmänna åklagarna och de allmänna domstolarna, och att alltså justitieministern borde ägna sin uppmärksamhet åt den saken. Men jag förutsätter å andra sidan, att felaktiga deklarationer ofta bero på obekantskap med den invecklade lagstiftningen och virrvarret i deklaraionsblanketterna. Med rätta bör även förlåtlig glömska lämnas ostrafad av taxeringsmyndigheterna.

Vad som vid detta tillfälle bör påpekas är grundlagens bud om att det svenska folket äger att sig självt beskatta. Denna beskattningsrätt utövas i vissa fall å folkets vägnar av taxeringsmyndigheterna enligt riksdagens uppdrag. Deras självständighet bör sålunda värnas. Nu kan det dock hända, att när det gäller dessa invecklade frågor kunna de, som utses till ledamöter i taxeringsnämnderna, inte behärska författningarna och ämnet i hela dess vidd. Därav händer i alla fall lätt, att under skenet av en folklig beskattningsrätt taxeringsnämnderna låta sig styras av ämbetsmännen och de av dem direkt eller på omvägar tillsatta ordförandena i nämnderna. På det sättet blir det svenska folkets beskattningsrätt i viss mån avskaffad. Eller, såsom herr Reuterskiöld sade under debatten i fjol om min motion i dessa frågor: riksdagen bör väl ej överlämna sin beskattningsrätt åt skattebyråkratien. Så är dock på god väg att ske i Stockholm i varje händelse. Hur är det i Stockholm? Stockholm är ju utgångspunkten för många försyndelser, därför att det är en stor stad. Ett gyckelspel är väl provningsnämnden särskilt såsom besvärinstans. Där sitta uppbördschefens förtroendemän. Uppbördschefen är den, som äger all makt och som ensam bestämmer teorierna, principerna, och av flera skäl följa de andra blint. Där sitta uppbördschefens förtroendemän, ett flertal av taxeringsnämndernas ordförande. Dessa arvodister utses på chefens förslag. De äro jämte kronoombuden tämligen enväldiga i sina nämnder och pröva i provningsnämnden sina egna beslut. I både taxerings- och provningsnämnderna ha dessutom de av överståthållareämbetet på förslag av uppbördschefen förordnade kronoombuden säte. Därtill utnämnas tjänstemän i verket, vilka självfallet i regel ha att följa sina överordnades instruktioner eller kända benägenheter. Annars äventyras deras karriär. I provningsnämnden sitter chefen för uppbördsverket själv såsom »kronoombud» och tillika »föredragande». Den andra parten, de klagande, få icke tillfälle att vara representerade inför denna areopag och bemöta den s. k. »föredragningen».

Chefen är sålunda i själva verket part. domare och lagstiftare på samma gång, och på hans förslag ha som sagt de flesta andra bisittarna utnämnts. Ett sådant envælde må gärna äga rum, om det är upplyst och överskuggas av fristående överinstanser. Men när såsom nu i huvudstaden tonen i verket är ensidigt fiskalisk, ställer sig saken annorlunda.

Det har till yttermera visso ordnats så, att överståthållareämbetet på uppbördschefens förslag — återigen dyker denne enväldshärskare fram — en följd av år föreslagit befattningshavare i kammarrätten till ordförande i taxeringsnämnder. Därmed är av flera skäl kammarrätten ur räkningen såsom en förtroendeingivande överinstans i skattefrågor, oavsett att kammarrättsråden lära avhålla sig från prövning av besvär över beslut, däri de deltagit såsom ordförande i sina taxeringsnämnder. Vi ha intet förtroende till kammarrätten i Stockholm i frågor, som få på detta sätt bindas av uppbördschefen vid underrättens beslut.

Såsom skäl för en sådan ordning lär sägas från kammarrättens sida, att det är fördelaktigt för dess befattningshavare att få sätta sig in i det praktiska

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
arbetet. Men det behöva de ju inte göra, vad beträffar hela det övriga Sverige, utan bara här i Stockholm, där de ha tillfälle att åtaga sig ett uppdrag mot arvode. Arvode — det är där, skon klämmer. Från överståthållarämbetet menar man åter, att det är nyttigt för uppboordsverket att få medverkan av kammarrättens vyer och rutin i skatteförfattningarnas tillämpning. Här mötas således motsägande motiv, vilka uppenbart röra sig i en s. k. *circulus vitiosus* (brottslig cirkel). För övrigt anses ju kammarrättens ledamöter, till skenet åtminstone, vara jäviga och få således ej tillfälle att begagna sina förvärvade kunskaper vid besvärns avgörande i kammarrätten. Rätta förhållandet är väl i alla fall, att kammarrätten gärna unnar sina befattningshavare ett arvode — just det skälet har jag hört anföras — och att överståthållarämbetet faktiskt vinner någon garanti för att även överinstansen följer auktoritativt taxerings- och prövningsnämndernas samarbetade eller anbefallda inställningar. Man får väl ock antaga, att de kammarrättsledamöter, som deltaga uti avgörandet i kammarrätten, följaktligen sakna den praktiska träning, för vars uppnående deras jäviga kamrater skickats till överståthållarämbetet. De måste således kanske söka upplysning privat av sina kolleger, de förenämnda sakkunnigare arvodisterna.

Det är nödvändigt att sålunda avslöja otillbörligheten i en sådan organisation, stridande mot all svensk instansordning. Cæsars hustru får icke ens misstänkas. En rättssökande medborgare har befogenhet att resa sig mot en sådan organisation. Det kan icke vara riktigt att giva och mottaga dylika förordnanden. En instansordning, där kammarrätten till och med i mycket är sista instans, får ej vara inrättad på detta sätt. Verket desorganiseras sålunda väl även tekniskt.

Riksdagens revisorer ha gjort anmärkning mot dylika förordnanden. Även i fjol sade riksdagen, att det inte är riktigt bra, men det skulle i alla fall få fortsätta på villkor, att kammarrättsråd eller andra kammarrättens befattningshavare blevo förordnade på kortare tid och icke finge upprepade förordnanden. Detta har naturligtvis inte efterlevts, ty en av svenskens dödssynder är ju, som det står på en pelare i Riddarholmskyrkan, *contemptio legum*, förakt för lagarna. Och det hjälper inte, att ett bevillningsutskott och en riksdag i sina motiv bara till hälften ogilla en sådan praktik.

Jag skulle önska, att det bleve en rätsida på taxeringarna. När det gäller skogsfastigheter, som ha fått utbrytas enligt önskan från mäktiga organisationer, har man ordnat så, att de skola taxeras efter sitt verkliga värde, men däremot har man bibehållit för egnahemmen en taxering, enligt vilken de behandlas som en saluvara. Man slår inte vakt om egnahemmens varaktighet för de familjer, som ha skaffat sig desamma. Därom står en vidlyftig utredning i min motion nr 11 här i kammaren förra året.

Med dessa ord, herr talman, har jag velat erinra om behovet av taxeringsförfattningarnas revidering i det nu anmärkta avseendet. Det bör skapas en rättsordning för de skattebetalande i detta land och ej ett sådant gyckelspel, som för närvarande förekommer i Stockholm.

Herr Trygger: Herr talman! Endast några ord. Finansministern förklarade, att man inte kan undvara deklaration. Man kan inte heller undvara kontroll på att denna deklarationsskyldighet vederbörligen och riktigt fullgöres. Detta skulle vara ett argument mot vad som gjorts gällande från min sida. Jag förstår rakt inte det sammanhanget. Finansministern har här uttalat två sanningar, men vad drager han därav för slutsats? Därför att det bör finnas deklaration och kontroll, vet jag ingalunda, hur den kontrollen skall ske. Det är ju den saken, vi tvista om. Det betyder således ingenting,

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
att man konstaterar nödvändigheten av dessa båda förutsättningar. Därmed vinner man inte alls något stöd för den lösning av denna fråga, som nu föreslås.

Sedermera gjorde finansministern gällande, att man icke kan undra på att denna stora massa av folk, som har inkomster av tjänst och arbete o. s. v., och som fingo betala den ojämförligt största delen av skatterna, var mycket känslig för att inte kapitalet och näringsidkarna undandroge sig den skyldighet, som åvilade dem. Om man emellertid undersöker saken litet närmare, skall man finna, att det nog inte råder en så stor olikhet i skattebördan emellan dessa grupper av skattskyldiga. Ifall man läser herr statsrådets finansplan och riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för budgetåret 1935/1936, finner man några siffror, som äro ganska intressanta. Jag skall bara anföra dem för förra året.

Inkomst av fastighet har beräknats till 700 miljoner, inkomst av rörelse m. m. till 730 miljoner, inkomst av tjänst m. m. till 3 miljarder 775 miljoner och inkomst av kapital till 312 miljoner. Man utgår alltså från en totalsumma av 5,517 miljoner. Därifrån gör man åtskilliga avdrag och kommer till ett belopp av 4,887 miljoner. Då möter man genast ett tillägg, som är ett extra tillägg just för den skattepliktiga förmögenheten, och det är inte mindre än 220 miljoner. Läger man dessa 220 miljoner till de där 4 miljoner 887 tusen — nej, jag menar 4 miljarder 887 miljoner; jag är inte så van att röra mig med så stora siffror som finansministern, så att herrarna få ursäkta, att jag blandat ihop miljarder och miljoner — lägger man som sagt dessa 220 miljoner till de där 4,887 miljonerna, får man i taxerad inkomst 5,107 miljoner. Fortsätter man att läsa denna ytterst intressanta redogörelse, finner man, att utnyttjade ortsavdrag uppgå till 2,770 miljoner. Medan alltså den taxerade inkomsten, fränsett sextiondelen av kapitalet, var 4,887 miljoner, blir det beskattningsbara beloppet 2,337 miljoner. Herr finansministern vet alltför väl, att summan av ortsavdragen huvudsakligen kommer på den klass av skatte- dragare, som han förut ville ange såsom så hårt beskattade.

För resten är det för mig alldeles likgiltigt, hur de beskattas, bara de beskattas rättvist. Det är huvudsaken. Den, som har mycket, skall beskattas därefter, en annan skall beskattas mindre. Det är ju alldeles klart. Men man kan inte dela upp de skattskyldiga i grupper och göra gällande, att den ojämförligt största gruppen är den, vars skydd det företrädesvis gäller.

Finansministern gjorde även ett annat uttalande. Han sade: Ett avslag skulle i landet uppfattas som ett godkännande av falskdeklaration. För min del tror jag verkligen inte, att bifall till ett av mig eller av herr Reuterskiöld ställt yrkande eller ett yrkande, ställt av vilken ledamot som helst av Sveriges riksdag, om avslag på denna kungliga proposition skulle i landet fattas såsom ett godkännande av falskdeklaration. Finansministern brukar ju alltid vara så mjuk, när han försvarar sina förslag, för att därigenom kunna fånga en eller annan, som kanske ej förstår saken tillräckligt men i alla fall tilltalas av en vänlig gest. Men nu tog han till ganska bra, tycker jag. Och för resten: även om det skulle vara så, att ett avslagsyrkande skulle uppfattas på det viset, så skulle det inte avhålla mig ifrån att framställa detta yrkande, som jag anser fullkomligt riktigt. Jag kommer också att vidhålla mitt yrkande, och jag kommer att begära votering. Jag har så många gånger i denna kammar haft majoriteten på min sida. Det var till en början en stor majoritet. Sedermera har den sjunkit undan för undan. Om jag i dag skulle komma att stå ensam, skulle jag inte blygas för det, utan jag skulle lugnt överlämna åt framtiden att fälla domen, huruvida jag haft rätt i den uppfattning, som jag här uttalat.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförfordningen. (Forts.)

Herr Reuterskiöld: Herr talman! Jag ber att få säga några ord i anledning av den utveckling av sina synpunkter, som den siste ärade talesmannen för utskottet, herr Björnsson, gjorde.

Han har nog riktigt uppfattat mina huvudpunkter, men om han påstår, att de äro vederlagda genom vad som anförts emot dem, tror jag att han tar misste.

Vad beträffar strafflagen, skall jag endast tillåta mig säga, att när den ärade talaren inte förstår, varför jag är nöjd med att utskottet tagit bort fängelsestraffet, behagade han kanske erinra sig, att jag sade, att jag var nöjd med att *bevillningsutskottet, som saknade lagutskotts förutsättningar och kunskap*, inte inlät sig på den frågan, men jag har inte alls yttrat mig om hurvida inte fängelsestraff kunde komma i fråga, när det väl kommer in i strafflagen efter frågans sakkunniga behandling av lagutskott. Han sade också, att han kunde vara med på detta, men det var oberoende av taxeringsförfarandet. Men, herr talman, så förhåller det sig rakt inte, ty det sammanhänger med frågan om skattepolisen, och skattepolisen och kriminalpolisen äro inte det samma. Skall kriminalpolisen taga hand om det, får man nöja sig därmed och släppa hela skattepolisen.

Därmed kommer jag in på det andra fallet. Talaren sade, att min uppfattning av självdeklarationen vore ny och en annan än den hittills givna. Men, herr talman, där är han inne på fel väg. Han lever under trycket av vanföreställningar, som inte ens han kunnat frigöra sig från, och hur skall det då inte vara med de andra ledamöterna i bevillningsutskottet! När självdeklarationen infördes, skedde det till ersättande av det skönsförfarande, det förfarande efter skälighet som tidigare fanns. Men det betydde från början, att deklara-tionen skulle få beviskraft och skälighetsprövningen upphöra. Men så kom saken i händerna på de här herrarna, som äro så väldigt praktiska, och de begrepo inte detta utan tillämpade bestämmelserna på det sättet, att deklara-tionen blev ett upplysningsmedel till det skälighetsförfarande, som praktiken förut under andra förutsättningar och principer hade tillämpat. Var detta nu riktigt? Och kan denna felaktiga praxis ändra grunden för deklara-tions-systemet?

Talaren sade, att skatteskokkarna skulle kontrolleras, och det kan jag vara med om, men utskottets ärade representant behagade komma ihåg, att de, som nu kontrollera, äro både enligt skatteförfattningar och framför allt enligt grundlagen *utan ansvar för alla sina åtgärder*. Det är mot detta, jag i första hand vänder mig. Om de hade vanligt tjänste- och ämbetsmannaansvar, vore saken en helt annan, men när de utan allt ansvar verkställa detta arbete, blir det dock, herr talman, ganska olidliga förhållanden.

Jag kommer så till det sista skälet — jag har följt skälen i motsatt ordning mot vad herr Björnsson gjorde — att självbeskattningsrätten inte var i fara, därför att det nu avsedda kontrollsystemet finnes redan förut. Ja, det beror på hur man tar det. Varför begär man då, att det nu skall utvidgas? Det skall väl vara någon mening därmed, och jag tror, att den kan karakteriseras med historien om den där personen som skulle köra ett hästlass sten uppför en backe. Han lade på sten efter sten på lasset och sade till hästen: »Tål du det, då tål du detta också, och tål du detta, så tål du det också.» Till sist stupade kraken. När man nu kommit till detta nya förslag, innebär det kanske en sådan utvidgning, att gränsen överskrides, och därmed är verkligen självbeskattningen i fara.

Sedan talades om praktiska synpunkter, och detta var, som jag redan i förväg sade, väntat, enär så alltid sker när inga andra skäl finnas — då griper man till praktiska synpunkter. Så ha i dag alla talare för utskottet gjort, varav jag drar den slutsatsen, att några andra skäl ha de egentligen inte. Dessa

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
praktiska synpunkter skulle nu vara avgörande och om de strida mot teorien, lär det inte göra så mycket, menar man. Det är jag till en viss grad med om, men de få inte strida mot de *principer*, som vår lag efter en analys av praktiken befinnes innehålla. Det är skillnad mellan teori och principer — teorien, är medlet för att undersöka, vad som verkligen är principen i gällande rätt och dess tillämpning. Det är *mot dessa principer* förslaget strider.

Utskottsledamöterna anse sig ju inte vara teoretici — och äro det ej heller — utan praktici, men de ha i alla fall försökt praktisera teori i detta betänkande på ett sätt, som inte alls kan erkännas vara riktigt. Att taxeringsnämnd och prövningsnämnd i själva verket skulle vara ett, därför att taxeringsnämndens beslut inte bli bindande, förrän prövningsnämnden har godkänt dem, är en orimlighet. Herr talman, det finns någonting inom förvaltningen, som heter underställning. Tro inte herrarna, att den myndighet, som fattar ett beslut som skall underställas, dock har avgjort saken och är någonting helt annat än den myndighet, som underställningsvis sedan prövar saken? Eller tro herrarna, att Konungens befallningshavande är detsamma som Kungl. Maj:t? När Konungens befallningshavande beslutar i vissa ting, skall detta underställas Kungl. Maj:t, men inte äro de därför samma myndighet. Det måtte väl vara skilda myndigheter. Om en dom inte vinner laga kraft, när den överklagas, förrän högre instans fällt utslag, äro då båda instanserna detsamma? Jag tror, att utskottet, om det verkligen kan och vill tänka, omöjligen skall kunna komma till den uppfattningen.

Jag vidhåller alltså min mening, att mot vad jag här har invänt ha visserligen utskottets talesmän sagt åtskilligt, men de ha inte kunnat vederlägga detsamma. Talet om den effektuerade riksdagsskrivelsen, som utskottets ordförande förde, är redan bemött. Och det övriga, som sagts, har otvivelaktigt intet bevisvärde. Vad jag velat understryka nu och hela tiden är, att om man gör falskdeklaration till straffbar gärning enligt strafflagen, fallande under kriminalpolisens utredning och med bestraffning enligt allmänt straffrättsliga grundsatser — det må vara vilket straff som helst — så kommer detta efter hand att leda till att falskdeklaration blir mindre och mindre vanlig. Skall det därjämte finnas någon kontroll — och jag kan medge, att det möjligen bör finnas en dylik — då, mina herrar, skall den kontrollen ske under ansvar för dem, som utöva den, och inte ansvarslost som enligt denna lag.

Herr Ström, Fredrik: Herr talman! Jag har för min del i denna fråga, väckt en motion, som till en del har vunnit beaktande i utskottet. Jag måste säga, att på bägge sidor finnas onekligen mycket starka skäl. När man hör finansministerns uppläggning och hans skäl, kan man icke vägra att taga hänsyn till de synpunkter, han har framfört. Men jag måste också säga, att det finns mycket i vad som har framförts från den motsatta sidan, och det tyder på att problemet i själva verket ännu icke är slutdebatterat. Vi äro ännu inte framme vid en god och varaktig lösning. Detta innebär inte, att man skulle ha kunnat begära att omedelbart ha fått ett förslag, som i allo hade varit tillfredsställande, men det måste innebära, att man i fortsättningen måste eftersträva att snarast möjligt komma fram till en förbättrad ordning och att man från den utgångspunkt, som nu ges, måste gå vidare, tills man nått en bättre situation än den, som kommer att föreligga, även om denna lag med vissa justeringar nu går igenom.

Det finns vissa, mycket stora brister i de nuvarande förhållandena. Det finns falskdeklarationer, och det är klart, att något måste göras mot dem, men frågan är, *vad* som skall göras. Jag är icke övertygad om att den väg, som

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

förordas av utskottet, leder till det resultat, som utskottet självt har trott sig — stött på sin erfarenhet— kunna vinna.

Det är framför allt på en punkt, som jag ställer mig ytterst tveksam, och det är, när det gäller skattebyråkratismens utveckling, utvidgning och ökade inflytande och makt. Här i Stockholm ha vi gjort sådana erfarenheter, att vi måste säga oss, att det inte kan få fortgå såsom det hittills skett. Jag instämmer till alla delar i vad herr Lindhagen om skattebyråkratism har sagt i sitt anförande. Om man här i Stockholm fortsätter som hittills, kommer det till slut att bli en opposition, en mycket stark och bärande opposition, ty det är inte rimligt att ha sådana förhållanden, som nu råda.

Som journalist måste jag säga, att jag har en viss erfarenhet av en växande opposition. Jag har varit tidningsman i 30 år, och jag har i närmare 30 år varit kommunalman här i Stockholm, jag har således en viss erfarenhet även på detta område. Man får höra mycket klagomål, särskilt av småfolk, arbetare, hembiträden, servitörer, egnahemsägare, som klaga över deklara-tionsbesväret och alla de svårigheter, de ha att finna sig till rätta i. Och de klaga över att de bli upptaxerade med orätt till det eller det beloppet. Så mycket klagomål som här får man allt leta efter. De äro svåra och förekomma inom alla kategorier, ifrån hembiträden till smärre tjänstemän, arbetare och andra på skilda verksamhetsområden. Alla komma de och klaga över förfarandet här. De kommunalvalda taxeringsledamöterna ha ringa inflytande.

Nu kan man ju lasta varken regeringen eller utskottet för detta. Jag har frågat, hur man skulle kunna få ändrade och förbättrade förhållanden i Stockholm. Man har sagt, att vi få försöka påverka vederbörande statliga myndigheter, taxerings- och uppbördsmyndigheter. Det är här fråga om en gammal kritik, och den har framförts i tidningarna, den har framförts i stadsfullmäktige, men det blir ingen ändring. Det råder en sådan maktfullkomlighet, att det inte går att få någon ändring. Utvecklingen går i felaktig riktning i stället för mot det bättre. Här råder en byråkratisk anda. Jag har ansett, att den är till stor fara, och den får inte utvidgas ytterligare.

Nu ha vissa utfästelser gjorts. Jag är särskilt tacksam för vad som säges av utskottet, att förenklingar i deklara-tionsformulären skola genomföras. Detta säges också i propositionen. Som det nu är, har det åtminstone här i Stockholm utvecklats dithän, att snart sagt varena deklara-tionsskyldig måste anlita annan hjälp. I mycket stor utsträckning måste även små inkomsttagare anlita juridisk hjälp för att kunna fullgöra, vad de skola. Det är, tycker jag, orimligt, att snart sagt alla medborgare skola behöva anlita jurister för att skriva sina deklara-tioner. Det kan icke vara riktigt; då är det något på tok med avseende på deklara-tionsformuläret och hotet från skattebyråkratien. Formuläret förvillar i stor utsträckning i stället för att underlätta deklara-tionsskyldighetens fullgörande. Vi måste se till, att vi icke få någon skattepolis, ty om vi skola få något slags skattepolis, tror jag, att en mycket stor motvilja mot densamma kommer att uppstå hos de breda lagren av medborgarna.

Löftet om praktiska deklara-tionsformulär och upplysningar tager jag fasta på och särskilt vad finansministern här yttrade, att en upplysningsverksamhet i större utsträckning, än för närvarande är möjlig, bör åstadkommas, men denna upplysning bör ges på ett verkligt lättfattligt sätt. Jag tror, att myndigheterna i det avseendet få lägga sig mer vinn om vad som är erforderligt och nödvändigt än vad hittills har varit fallet. Eljest befarar jag, att demokrati-en kommer att lida och ytterlighetsriktningarna att vinna på en sådan byråkratisk framfart, som man skulle kunna befara från ytterligare maktutrustade skattemyndigheters sida.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Jag skall för min del, när vi komma över till de olika punkterna, göra vissa yrkanden. Jag tror, att man möjligen kan göra ett försök och antaga detta förslag med ytterligare förändringar och förbättringar och att man skulle kunna avvakta vad erfarenheten lär. Jag är emellertid icke det ringaste tveksam därom, att fortfara myndigheterna att gå på den väg, de slagit in på i Stockholm och även delvis i landet i övrigt, och kan man icke hejda deras framfart, kommer säkerligen riksdagen längre fram att nödgas företaga en mycket kraftig omdaning. Men det är också möjligt, att om dessa bestämmelser tillämpas på ett riktigt, rimligt, förnuftigt och hänsynsfullt sätt, man kan vinna fördelar på det område, där fördelar böra vinnas, och man kan komma falskdeklaranterna till livs, vilket är en stor förmån. Det kan som sagt hända, att man genom förnuftigt handhavande av de sakkunnigas nu starkt beskurna förslag kan komma till dessa vinningar, som utskottet hoppas på, och då är allt väl.

Herr talman! Jag skall göra särskilda yrkanden, när vi komma till de olika punkterna.

Herr Velander: Jag har begärt ordet för att avge en kort deklARATION. Den kan möjligen vara påkallad med hänsyn till att mitt namn förekommer i samband med utskottsbetänkandet, ehuru jag mycket sporadiskt deltagit inom utskottet vid behandlingen av föreliggande proposition.

Jag har ett mycket bestämt intryck av att, när man såväl inom som utom riksdagen talat om den föreslagna taxeringsorganisationen, farhågor yppats för det nya ämbetsverk, som därmed skulle tillskapas eller i varje fall följa i dess spår. Såvitt jag kunnat finna, är något sådant ämbetsverk icke avsett. För egen del har jag sålunda icke förutsatt dess tillblivelse vare sig inom finansdepartementet, överståthållarämbetet eller annorstädes. Denna sida av saken har emellertid blivit på ett så tillfredsställande sätt klarlagd av utskottets ärade ordförande och även av finansministern, att jag icke behöver närmare ingå på den.

Från statsrådsbanken lämnades en uttrycklig förklaring, att regeringen eller Kungl. Maj:t med den föreliggande propositionen icke avsåg eller önskade att på något sätt tillvälla sig några nya befogenheter med avseende å taxeringsväsendet. Detta uttalande från finansministerns sida vill jag taga fasta på, liksom ock på finansministerns uttryckliga förklaring, att de s. k. stickproven, till vilka jag för min del ställt mig mycket tveksam, endast komma att företagas i undantagsfall och då sådant efter särskild prövning finnes påkallat.

Under de förutsättningar, som sålunda antytts, och med anslutning till de reservationer från borgerligt håll, som fogats till utskottsbetänkandet, är jag beredd att för min del medverka till en positiv lösning av den föreliggande frågan och hemställer därför om bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Bårg, Anders: Herr talman! Jag vill ge herr Ström i Stockholm rätt däri, att förhållandena i Stockholm te sig på detta område åtskilligt annorlunda än i stora delar av landet i övrigt. Åtminstone ha vi i bevillningsutskottet vid sysslandet med taxeringsproblemet kommit till den uppfattningen, att man kanske förr eller senare blir tvungen att överväga, huruvida man skall i detta fall liksom i många andra fall skapa särskilda bestämmelser för Stockholms vidkommande. Jag tror, att det är riktigt, att taxeringsnämnderna i Stockholm spela en något annan roll än taxeringsnämnderna i landet i övrigt, åtminstone på landsbygden och i de smärre samhällena. Men jag tycker, att herr Ström gör rätt, då han erkänner,

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

att från utskottets sida har man dock vidtagit sådana åtgärder, som böra i åtskillig mån möjliggöra för skattedragarna här att få sina synpunkter undersökta och beaktade även i taxeringsnämnden. Och när herr Ström talar om skattepolisens, föreställer jag mig, att herr Ström därmed menar dessa biträden eller assistenter, som förslaget avser att ställa till myndigheternas förfogande och som redan nu finnas i stor utsträckning. När herr Ström vidare uttalar vissa farhågor beträffande dem och resultatet av deras arbete, tillåter jag mig säga, att om herr Ström hade satts i tillfälle att taga del av från vilka kategorier av skattedragare det var, som t. ex. 1932 genom den s. k. skattepolisens granskning det tillfördes Stockholms stad ett ökat taxeringsunderlag av över 3 miljoner kronor, så tvivlar jag på att herr Ström skulle klaga på dessa skattepolisers åtgöranden. Det är ej möjligt att här ge en närmare redogörelse för detta, men jag tillåter mig säga, att näppeligen träffa skattepolisens åtgöranden de skattedragare, för vilka herr Ström i sina motioner och annorledes särskilt ömmar.

Vad nu beträffar förenklingen av deklarationsformulären, så äro alla överens om att en förenkling är önskvärd, men jag ber redan nu, herr talman, att få säga, att vilka man än sätter till för att omarbete dessa deklarationsformulär, skall det visa sig, att svårigheterna att göra dem så enkla, som man skulle önska, äro så stora, att vi icke få vänta alltför lysande resultat av en sådan omarbetning, även om den är önskvärd och även om jag för min del varmt vill rekommendera ett försök att snart åstadkomma en sådan förenkling.

Jag ber också att få säga ett ord med anledning av herr Reuterskiölds ideligen återkommande tal om deklarationsmetodens betydelse nu och den uppfattning, man hade om denna betydelse, då deklarationsförfarandet först infördes. Jag känner ej närmare vilka stora förhoppningar man knöt vid deklarationsförfarandet, då det infördes, men låt oss antaga, att man då hade den förhoppningen, att i och med införandet av deklarationsförfarandet en riktig taxering utan vidare skulle vara möjlig — låt oss antaga detta, säger jag, och låt oss därtill peka på de erfarenheter, man gjort under alla dessa år, som vi ha praktiserat deklarationsförfarandet! Om man vid införandet hade den uppfattningen och den avsikten, att deklarationerna skulle vara det egentligen avgörande vid taxeringen av skattedragarna, så har mån under åren funnit, att det slagit fel i det hänseendet. Det har slagit fel till den grad, att det i fortsättningen icke går an att hävda, att deklARATIONER ha den betydelse, som man från början hade tänkt sig. Vi ha ju riklig erfarenhet, icke minst från de städer, där man praktiserat en mycket ingående kontroll, att deklARATIONERNA, särskilt från vissa kretsar, äro så pass vilseledande, att den ursprungliga tilltron till desamma ovillkorligen måste svikta. Jag frågar mig nu: vad annat har man då att göra än att kasta hela metoden och peka ut något annat, som skulle vara effektivare, eller också att söka åstadkomma en kontroll, som genom sina verkningar återför även deklarationsförfarandet något så när till vad man från början väntade sig av detsamma? Det är detta senare försök, man gör genom föreliggande förslag.

De siffror, som framkommit rörande taxeringshöjningar, som icke ha överklagats och som av högsta myndigheten fastställts i en av de städer, där detta kontrollförfarande ägt rum, visa år efter år, att synnerligen betydande belopp ha räknats fram. Det måste väl innebära, att en tillit till deklARATIONERNA skulle inneburit fel av motsvarande grad, och det är detta, som man söker förebygga. Det förefaller mig nästan orimligt att hädanefter ropa på en sådan ordning, att deklARATIONERNA skola vara det egentligen avgörande, samtidigt som man i stora delar av landet siffermässigt ådagalagt vilka gruvliga felaktigheter, som uppstå, om man låter nöja sig med att lita på deklARATIONERNA.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Jag skall icke kivas med herr Reuterskiöld eller andra om huruvida dessa strängare straff, som av reservanterna förordats att intagas i det kungl. förslaget till taxeringsförordning, rätteligen skulle hemmahöra under den allmänna strafflagen. Jag har bara litet svårt att förstå, hur man egentligen skulle förfara i det hänseendet. Det är väl icke meningen att lämna deklara-tionsmaterialet åt polismyndigheten, som skall granska det och sedan anställa åtal, utan det blir väl alltfört taxeringsmyndigheten, som får söka utröna, huru-vida felaktigheter föreligga eller ej, och i de fall, där sådana felaktigheter före-ligga, överlämna detta material till allmänna åklagaren. Jag vet icke om det är meningen, men — då börjar till och med jag hissna för metoden, om man skall gå den vägen. Jag undrar, om icke den väg, vi hittills praktiserat, är att föredraga.

Jag ber till sist, herr talman, få säga, att när man så mycket framhåller sin fruktan för att den allmänna skattemoralen skall försämrans genom ett strän-gare kontrollförfarande, har jag svårt att förstå det. Jag skulle vilja fråga: Har det visat sig i de 20 städer i landet, där man praktiserat en strängare kon-troll, att skattemoralen där blivit sämre? Har det blivit mera felaktigheter, sedan man började använda kontrollförfarandet? Jag har sökt göra mig un-derrättad om också, huruvida allmänheten, skattedragarna i allmänhet ansett, att den åtgärden varit ägnad att försvaga ansvarskänslan hos skattedragarna. Herr Björkman i Norrköping vittnade för Norrköpings vidkommande, att så ej var förhållandet, och ingenstädes har det förmärkts, att det råder någon all-män ovilja mot de metoder, som man praktiserat och vilka metoder det här är meningen att genom föreliggande förslag utveckla. Jag tror, det är en fullkomlig felbedömning att säga, att så är fallet.

Jag ber, herr talman, liksom flera övriga talare att få ansluta mig till bi-fallsyrkandet i den föredragna punkten.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Herr talman! Sedan överläggningen nu pågått ganska länge i detta ärende, dristar jag mig konstatera, att resul-tatet av denna blivit, att den kritik, som satts in, egentligen har satts in gent-emot utskottets sätt att uttrycka sig liksom i övrigt mot utskottets ledamöter. Det är klart, att när huvudanfallet kommit från det håll, som det gjort, där man med rätta har mycket stora anspråk på att man skall uttrycka sig sirligt och elegant, kan jag förstå, att det funnits mycket stor anledning till kritik, men jag har icke kunnat finna, att det har anförts några starkare skäl för att man ej skulle antaga utskottets förslag.

Herr Reuterskiöld har i två anföranden slutat med att hänvisa till att man bör inrikta sig på skärpta straffbestämmelser för falskdeklaranter. Det är det direktiv, han ger, om detta förslag eventuellt skulle avslås och man skulle gå in för ett förnyat övervägande av ändringar i nuvarande förhållanden. Jag tror, det är ett bevis för att herr Reuterskiöld har en alldeles bestämt felaktig syn på föreliggande uppgift. Visserligen har man tillgripit straffbestämme-lser, och dessa avser man naturligtvis, att tillämpa på verkliga falskdeklaranter. Men man vill ju icke bara komma åt falskdeklaranter, utan man vill lägga tillrättla beskattningen, man vill vägleda de deklarationsskyldiga, så att de deklarerar på riktigt sätt. Som ett bevis för att utskottet lagt sig vinn om detta och haft denna inställning vill jag peka på 78 §, där ett mom. k) har till-lagts av följande lydelse:

»k) att, därest under taxeringsarbetet fråga uppkommer att åsätta skattskyl-dig taxering med avvikelse från avlämnad självdeklaration, där så kan ske, be-reda honom tillfälle att yttra sig i frågan, dock vare detta ej nödigt i fråga om felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller då eljest

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är för utrednings vinnande behöfligt.»

Jag anför detta som ett bevis på att de organ för beskattningen, som riksdagen inför, ha skyldighet att icke blott se till, att man skall bestraffa dem, som eventuellt göra sig skyldiga till straffbara åtgärder, utan att vägleda och lägga tillrätta beskattningen, så att den blir så jämn och rättvis som möjligt. Jag vill särskilt understryka detta förhållande.

Jag vill, då jag ändå har ordet, också vända mig mot herr Fredrik Ström. Han hotade med att det kunde framväxa en obehaglig opinion mot hela detta taxeringsförfarande, och han sade, att han som journalist, såsom han uttryckte sig, hade kännning av detta och att han hade särskild anledning att därför framföra dessa synpunkter. Ja, det kan ju kanhända finnas en opinion mot taxeringsförfarandet i de kretsar, som stå honom nära. Men när jag tittar på de uppgifter, som man har från de sista årens taxeringsresultat i Stockholm, finner jag — jag hade icke tänkt draga fram det här, men det är ju offentliga siffror, som meddelas, så att det kan ju icke vara något oriktigt — att bland de höjningar, som förekommit, gälla 66 personer med inkomster hänförliga till rubriken författararvoden, vilka fått taxeringarna höjda med 259,390 kronor för inkomster, som de uraktlätit att deklarerera för. Det är klart, att blir man utsatt för sådana förhöjningar, kan det ju bli en opinion, men huruvida man bör taga hänsyn till en sådan opinion, när man skall besluta i hithörande frågor, blir ju en annan sak. Av dessa 66 personer var det 29 journalister, som nödgades se sin beskattning ökad med en summa av 165,030 kronor, sedan deras uppgifter närmare synats i sömmarna. Jag vill bara med anledning av detta säga, att hotet om att det kan komma att växa upp en opinion mot detta förslag från det hållet, tycker jag är mindre lämpligt att komma fram med.

Herr Borell: Jag har begärt ordet för att göra den personliga deklARATIONEN, att jag vid omröstningen om den nu föredragna punkten kommer att rösta för avslag å densamma. Jag skulle lika gärna ha kunnat rösta för bifall till den Lithanderska reservationen, men då icke något yrkande därom framställdes, kommer jag att ställa mig på avslagslinjen. Detta får emellertid icke fattas så, som om jag skulle ha den uppfattningen, att skärpta kontrollåtgärder icke i åtskilliga avseenden äro erforderliga. Jag anser emellertid, och jag finner det bestyrkt av vad som förekommit under debatten, att frågan, i vilken omfattning och på vilket sätt dessa skärpta kontrollåtgärder skola åstadkommas, bör tagas under förnyat överbägande. Jag gör mitt yrkande dock huvudsakligen därför att jag vill uttala den förhoppningen, att när denna fråga återkommer till riksdagen, det skall vara möjligt att under utskotts- eller riksdagsbehandlingen få fram ett fullt klart uttalande därom, att första kammaren icke önskar slå in på en väg, som leder till skapandet av ett centralt skatteämbetsverk.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att därunder yrkats 1:o) att det nu föredragna momentet skulle godkännas; 2:o) att kammaren skulle bifalla den av herr Lithander vid betänkandet avgivna reservationen, såvitt anginge nämnda moment; samt 3:o) att förslaget i denna del skulle avslås.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på momentets godkännande vara med överbägande ja besvarad.

Herr Trygger begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det under 2:o) här ovan upptagna yrkan-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
det, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner 12 § 1 mom. i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 37 punkten 1 framlagda förordningsförslaget, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den av herr Lithander vid betänkandet avgivna reservationen, såvitt angår nämnda moment.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

14 § 2 mom., 21 §, 26 § 1 mom. och 31 §.

Godkändes.

32 § 3 mom.

Detta moment hade följande avfattning:

Skattskyldig, som under beskattningsåret enligt lag varit skyldig föra handelsböcker eller, utan att sådan skyldighet förelegat, likväl fört dylika böcker i av honom bedriven rörelse, åligger att efter anmaning av landskamrerare, i den utsträckning denne prövar nödigt, tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för granskning, varom förmåles i 79 och 93 §§. Enahanda skyldighet åligger rörelseidkare, som ej fört handelsböcker, med avseende å av honom förda anteckningar rörande intäkter och utgifter inom rörelsen jämte därtill hörande handlingar.

Vad nu — — — och handlingar.

Beträffande förevarande moment hade reservation anmälts av herrar *Nilsson* i Kristianstad, *Jönsson* och *Nilsson* i Landeryd, friherre *Lagerfelt* samt herrar *Anderson* i Norrköping, *Larsson* i Örbyhus och *Brännström* i Skellefteå, vilka ansett, att utskottet bort med i reservationen anförd motivering hemställa, att riksdagen måtte besluta, att 32 § 3 mom. i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) skulle hava följande lydelse:

3 mom. Skattskyldig, som under beskattningsåret enligt lag varit skyldig föra handelsböcker eller, utan att sådan skyldighet förelegat, likväl fört dylika böcker i av honom bedriven rörelse, åligger att efter anmaning av landskamrerare, i den utsträckning denne prövar nödigt, tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för granskning, varom förmåles i 79 och 93 §§.

Vad nu — — — och handlingar.

Herr **Björnsson**: Herr talman! Vid denna paragraf förekommer en reservation, där reservanterna till sin sorg ha att konstatera, att även utskottets ordförande vänt sig emot den föreslagna bestämmelsen, av innebörd att det skall åligga en person, som under året fört handelsböcker, vare sig han varit skyldig att föra sådana eller, utan att sådan skyldighet förelegat, likväl fört dylika

Ang. vissa ändringar i taxeringsföreläggningen. (Forts.)

böcker, att låta granska dem, liksom ock att enahanda skyldighet skall åligga den, som icke fört handelsböcker, med avseende på förda anteckningar jämte tillhörande handlingar. Man vänder sig emot denna bestämmelse till synes av principiella skäl. Man säger, att man skulle på det sättet få fram en bokföringsskyldighet vid sidan av den bokföringsskyldighet, som är stipulerad i särskild lag om bokföring. Denna särskilda lag om bokföring föreskriver som bekant, att vissa rörelseidkare skola föra böcker, som fylla vissa minimianspråk. Man begär, förutom tillfredsställande dagbokföring, bokföring över engagemang och framför allt, att det skall föras inventariebok och göras balansräkning, och strängt taget får väl bokföringen sin karaktär av laglig handelsbokföring, som man brukar kalla det, genom rörelseidkarens underskrift.

Nu är det sant, att andra människor ej äro skyldiga att föra böcker på ett bestämt sätt, men ingen människa kan efter min uppfattning, om han har växlande inkomster dag för dag, fullgöra sin deklARATIONSSKYLDIGHET utan att ha fört böcker. Det kan vara i lösa anteckningars enkla form, men det sker vanligen i form av dagbok, som åtminstone upptager inkomsterna dag för dag. Tror någon av kammarens ledamöter, att det finns t. ex. en tandläkare, som när han i januari eller februari skall börja deklarerera, kan gå till väga på det sättet, att han säger: »Nu får jag försöka minnas vad jag hade i inkomster under januari, februari o. s. v. i fjol», och därefter börjar addera ner beloppen? Personligen har jag undantagsvis träffat människor med mycket gott minne, men jag har aldrig funnit någon ha så gott minne, att han skulle kunnat gå i land med den uppgiften. Vill man sålunda samvetsgrant fullgöra sin deklARATIONSSKYLDIGHET och tala om vilka inkomster man haft, måste man naturligtvis föra böcker, då inkomsterna icke influtit t. ex. en gång i månaden med en bestämd summa. Och vill man begära avdrag för utgifter, som man haft i och för rörelsen, måste man efter min mening också föra dagbok över sådana utgifter. Den bokföringsskyldighet, som man sålunda här påstår skulle införas, finnes efter min mening faktiskt redan. Men den finnes även på ett annat område. Varje arbetsgivare är skyldig att om hos honom anställda eller av honom pensionerade arbetare lämna uppgift angående lön i kontanter och naturaförmåner. Nu är det en utomordentlig massa arbetsgivare, som icke äro skyldiga att föra böcker i den lagstadgade form, som man avser, då man talar om handelsböcker. Dit hör t. ex. varje hantverkare, som har högst två arbetare. Dit höra en del arbetsgivare, som icke tillhöra de kategorier av rörelseidkare, som äro skyldiga att föra handelsböcker, såsom skorstensfejarmästare och dylika. Hur tro herrarna, att det skall vara möjligt för en skorstensfejarmästare att sköta sin ekonomi något så när anständigt, om han icke för anteckningar om vilka fordringar han får in och vilka löner han utbetalar till sina anställda och dylikt? Han kan icke göra det utan bokföring, men den bokföringen behöver icke ha den speciella form, som bokföringslagen föreskriver.

Om man vill göra gällande, att denna nu föreslagna lagstiftning, som således icke inför något ökat tvång utöver det som faktiskt finnes, nödvändigt skulle förutsätta, att man skulle föreskriva andra, enklare former av bokföring än den, som vissa rörelseidkare äro skyldiga att föra, då tror jag man gör sig alldeles onödigt besvär. Ty för den sak det här gäller fordras ingenting annat än ordentlig dagbok, och det är inte så lätt och knappast rimligt att i lag föreskriva, hur en vanlig människas dagbok skall se ut.

Nu vänder man sig mot detta, att skattemyndigheterna skola kunna kräva att få se anteckningar, som äro gjorda. Även utskottsreservanterna medge, att skattemyndigheterna skola få kräva in handelsböcker av den, som har fört

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
sådana utan att vara därtill skyldig. Det är enligt mitt förmenande en ytterst märkvärdig inkonsekvens, och den har förresten påtalats av herr Reuterskiöld. En rörelseidkare kan ju helt enkelt föra handelsböcker i enlighet med den i lagen föreskrivna formen, men bara genom att t. ex. underlåta att skriva sitt namn under balansräkningen kan han säga: »Nu är det inga handelsböcker! Jag har inte brytt mig om att skriva under balansräkningen!» Jag föreställer mig, att en sådan advokatyr skulle lyckas, men det kan väl inte vara rimligt.

Jag betraktar denna skattemyndigheternas rätt att få titta på sådana anteckningar befogad ur två synpunkter. För det första ha skattemyndigheterna behov att kunna kontrollera en skattskyldigs inkomster, och för det andra kunna de skattskyldiga ha anspråk på att med hjälp av dessa anteckningar få lov att styrka sina uppgifter. Jag kan då inte tillägna mig den meningen, att man väl skulle medge en skattskyldig rätt till den förmån, som ligger i att han får åberopa sina anteckningar, men befria honom från skyldigheten att visa dem för att styrka riktigheten av inkomsterna eller att han icke upptagit för höga omkostnader. Det tycker jag inte innebär någon symmetri i anspråken från samhällssynpunkt och från individens synpunkt. Just med den här ifrågavarande kontrollmetoden vill man träffa en del skatteskolare, vilka efter min erfarenhet i den allmänna meningen te sig mest utmanande för rättskänslan. När man här tidigare har talat om att det kan vara ödeläggande för folk-moralen att icke tro människor på heder och samvete, vill jag påstå, att det kan vara lika ödeläggande för gemene mans tilltro till samhällets makt att skipa rättvisa samhällsmedlemmarna emellan, om man tolererar skatteskolning av det slag, som förekommer just bland de kategorier av människor, som föra böcker i enklare former än som äro föreskrivna för rörelseidkare. Det är en fara, som är lika viktig och lika stor som den fara, vilken tidigare här under principdebatten har påpekats från motsatt håll. Om bevillningsutskottet hade velat följa konstitutionsutskottets metod, då detta i sitt dechargeut-låtande namngav den ena firman efter den andra och uppgav både firmans egen och dess kunders och borgenärens ekonomiska ställning o. d., så skulle det inte varit svårt för bevillningsutskottet att här prestera en kasuistik över skatteskolare, vilken säkerligen skulle avskräckt alla dem, som anse, att det är någorlunda bra som det är. Vi skulle ha kunnat nöja oss med att bara räkna upp några namn, födelseår etc. för personer, som äro åtalade inför domstol och dömda, och vi skulle kunnat redogöra för de närmare omständigheter, som äro förknippade med skatteskolningen. Herrarna skulle bli förvånade över att man kan finna skatteskolare i alla samhällsklasser, även i sådana, där man skulle vänta sig, att sådant knappast borde förekomma, där man skulle vänta sig, att en skattskyldig skulle, som herr Trygger uttryckte sig, betrakta det som en kär plikt att få lämna sin skatteskriv som bidrag för fädernes-landets gemensamma utgifter. Tyvärr saknas den formen av fosterlandskärlek i stor utsträckning, och då jag tror, att man kan komma till rätta med åtskilligt av detta, som nu väcker mycken harm bland dem, vilka antingen lojalt deklarerat sina inkomster eller tvingas därtill på grund av redan förefintlig kontroll, om man går med på vad utskottet här har föreslagit, yrkar jag, herr talman, bifall till Kungl. Maj:ts förslag i avseende å 32 § 3 mom.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Herr talman! Jag tillhör de reser-
vanter, som yrkat, att sista punkten i 32 § 3 mom. skulle utgå. Det är ju däri
det bestämmes, att skyldighet skall föreligga för rörelseidkare, som icke för
handelsböcker, att efter anmaning framlämna de anteckningar som göras an-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

gående intäkter och utgifter inom rörelsen, och det är ju också meningen, att om icke detta sker, skall det kunna åläggas vid vite.

Nu förefaller det mig — och detta är anledningen till att jag icke kunnat gå med på utskottets förslag — som om det här begreppet »anteckningar» vore så pass vagt, att det är svårt att lägga det till grund för så stränga bestämmelser och för den påföljd, som här är ifrågasatt. Anteckningar kunna ju vara av mångahanda art, och om det icke föreligger någon skyldighet att föra sådana, är det klart, såvitt jag kan se, att vederbörande deklarat, om han inte gärna vill lämna fram sina anteckningar, helt enkelt underlåter att göra sådana anteckningar. I varje fall kan han ju före årets slut förstöra dem. Det föreligger ingen skyldighet för honom att bevara desamma. Det synes mig vara riktigare att gå en annan väg här, vilken jag gärna skulle vilja rekommendera, om man vill nå förbättrad effektivitet, nämligen att utsträcka bokföringsskyldigheten till en del kategorier, som nu icke äro pliktiga att befatta sig därmed. Man kan ju nämna en massa exempel, där bokföringsskyldighet skulle vara lika befogad som den är för vissa kategorier, som nu ha denna skyldighet. Vanliga köpmän och industriidkare ha ju en sådan skyldighet. Men man kan ju exempelvis tänka sig en läkare, som har en omfattande praktik. Han har stora utgifter för instrument, medicin och alla attiraljer, som han behöver för skötseln av sin klinik och sjukvård. Han skulle säkert vara i behov av ordnad bokföring, om han skall riktigt kunna uppge sin verkliga personliga inkomst. Jag nämner detta bara som ett exempel, ty det är alldeles klart, att han har rätt till avdrag för alla dessa omkostnader, som han ju måste vidkännas vid utövandet av sin viktiga verksamhet. Jag skulle kunna anföra en mångfald liknande exempel, men det kan vara onödigt.

Detta är, som sagt, orsaken till att jag gått med reservanterna, och det förefaller mig, som om man i stället för att besluta infordrande av sådana anteckningar borde tänka på, huruvida icke bokföringsskyldigheten eventuellt skulle kunna utsträckas också till deklaranter, som nu icke äro ålagda sådan.

Jag ber, herr talman, att med dessa korta ord få yrka bifall till 32 § i den formulering, som föreslås i den av mig m. fl. avgivna reservationen.

Herr Ström, Fredrik: Jag ber att få instämma i den föregående talarens yrkande. Jag anser det fullkomligt orimligt, att man skall kunna infordra lösa anteckningar och papper. Då är det mycket bättre att utsträcka bokföringsskyldigheten. Det är rimligt att göra det. Jag har ingenting emot att den utsträcket ganska väsentligt, till sådana, som ha rörelse på ena eller andra sättet. Men att infordra lösa anteckningar o. d. anser jag vara fullkomligt omoraliskt och lagundergrävande. Det skulle snart breda ut sig till alla möjliga områden, och vi skulle få fram ett godtycke och en byråkratism i en utsträckning, som nu ingen kan drömma om.

Herr Hamrin: Herr talman! Jag kan inte underlåta att skjuta in några ord i debatten med anledning av herr Björnssons anförande.

Jag skulle vilja rent generellt säga, att man från taxeringsmyndigheternas sida och från deras sida, som nu hålla på denna utvidgade bokföringsskyldighet, överhuvud taget överdriver betydelsen av bokföring i olika hänseenden. Jag skulle vilja påstå, att de personer, som vilja med beräkning undandraga sig sin skyldighet till stat och kommun, trots alla föreskrifter beträffande bokföring och skyldigheten att överlämna böckerna till taxeringsmyndigheterna, tyvärr ha så många möjligheter att förverkliga sin brottsliga avsikt,

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
att bokföringsskyldigheten och böckernas uppvisande för taxeringsmyndigheterna icke alls är någon garanti för att man kommer åt dem.

Jag behöver bara erinra om att man vid all bokföring i varje fall i mycket stor utsträckning utgår från en värdering av de tillgångar man har, och ännu är den taxeringsmyndighet icke tillkommen och den assistens icke upfunnen, som besitter sådan förmåga och sådan erfarenhet och kännedom om värden på olika områden, att man kan kontrollera, att denna utgångspunkt är riktig. Jag behöver kanske något förtydliga vad jag menar. I varje affärsrörelse, den må vara industriell eller rent kommersiell, är ju utgångspunkten en inventering av inneliggande lager. Jag menar alltså, att om icke denna utgångspunkt eller grund är riktig, kommer naturligtvis bokföringen, trots att den i övrigt må vara aldrig så riktig, icke att uppvisa det verkliga resultatet. Detta känna säkerligen de till, som med vett och vilja undandraga sig beskattning.

Jag vill erinra bevillningsutskottets ledamöter om utvecklingen i ett visst land, där man har skärpt kontrollen till det yttersta, där man har skapat vad jag skulle vilja kalla speciella poliser, skattepoliser, på detta område, men där man den dag som är, i viss utsträckning har dubbla bokföringar för att komma ifrån beskattning till stat och kommun.

Jag vill med detta naturligtvis inte ha sagt, att man ej skall behålla och, om det är möjligt, skärpa skyldigheten för företagen att uppvisa böcker. När man emellertid här gör gällande, att man skall gå utanför den ram, som för närvarande är stadgad, och gå utanför själva bokföringsskyldigheten i tanke att detta skall hjälpa, då tror jag att man alldeles överdriver betydelsen därav.

I likhet med reservanterna håller jag alltså före, att man bör stanna vid det nuvarande stadgandet i berörda hänseende, och jag vill för min del biträda den reservation, som är avgiven av herr Nilsson m. fl.

Herr Pauli: Herr talman! Jag är livligt medveten om det vanskliga för en i bevillningsutskottets ärenden och särskilt i taxeringsärenden icke förfaren lekman att yttra sig i en sådan här fråga, men jag har redan i debatten icke velat fördölja, att jag på denna punkt måste ställa mig på reservanternas sida. Jag kan icke finna annat än att de invändningar, som ha gjorts mot det av Kungl. Maj:t föreslagna förfarandet, icke minst ur teknisk synpunkt ha berättigande. Det förefaller mig vara en föga lycklig halvmesyr att på detta sätt på en omväg införa bokföringsskyldighet.

Herr Björnsson förklarade nyss, att han skulle bemöta den invändningen, att man här vill införa en bokföringsskyldighet vid sidan av den särskilda lagen om bokföring, och det gjorde han på det viset, att han påstod, att denna bokföringsskyldighet redan faktiskt existerar. Det gör den inte, men den skulle ju komma att göra det, om man gjorde på det här sättet, fastän den icke skulle komma att göra det på vad jag skulle vilja kalla ett rejält sätt.

När herr Hamrin nyss framhöll, att även den lagstadgade bokföringsskyldigheten icke alltid är tillräckligt effektiv ur skattekontrollsynpunkt, om man har att göra med folk, som ovillkorligen satt sig i sinnet att föra myndigheterna bakom ljuset, så vill jag fråga, hur man skall kunna ha större förtroende till denna nya metod, som ju skulle gå på betydligt lösare boliner. Vill man, med den förhoppning man tydligen hyser i fråga om bokföringsskyldighetens effektivitet, tillämpa ett motsvarande system här, så tycker också jag, att det enda raka vore att införa bokföringsskyldighet även för dessa kategorier. Men att komma och säga, att dessa personer skola framlägga privata anteckningar, som de icke ha laglig skyldighet att föra, det är en

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

metod, vars praktiska tillämpning jag har svårt att föreställa mig, och jag är långt ifrån säker på att den skulle visa sig effektiv. Däremot skulle den kanske kunna leda till en hel del obehagliga friktioner. När man dessutom uppmärksammar, att departementschefen själv har sagt, att man beträffande detta »torde kunna vitsorda den från flera håll framförda erinran, att värdet av den föreslagna ändringen ofta torde komma att visa sig icke vara så stort» — när man alltså har denna förklaring från departementschefen, att han icke tror, att metoden kommer att ha någon vidare nytta med sig, och när man å andra sidan anser att den kommer att medföra en hel del alldeles onödiga obehag på grund av det osäkerhetstillstånd, som skapas — så kan jag för min del icke vara med på att man går in för detta tillägg, som här diskuteras. Jag vill, liksom utskottets ordförande, gärna att reda skapas på detta område, men då skall det också ske konsekvent genom att man inför bokföringsskyldighet även härvidlag och inte »halv» bokföringsskyldighet.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Bärge, Anders: Ja, herr talman, jag undrar, hur det skall låta den dagen, när Kungl. Maj:t kommer in med förslag om bokföringsskyldighet för alla rörelseidkare. Det skulle inte förvåna mig, om man då försvarar sig mot ett sådant förslag på det viset, att man säger, att om det sker för att underlätta taxering, då är det bättre, att man ålägger vederbörande att förete sina anteckningar, ty det är dock en lindrigare sak än att ålägga dem att föra böcker. Här har talats, som om denna bestämmelse skulle medföra en skyldighet till sådan bokföring. Det är ju en uppenbar felaktighet. Det finnes ju i dessa bestämmelser icke något åläggande att föra sådana böcker. Det är endast fråga om att underlätta möjligheten för taxeringsmyndigheterna att komma till en riktig taxering genom att få ta del av de anteckningar, som tilläven tyrs kunna finnas.

Jag tror tyvärr, att vad herr Hamrin nyss anförde är riktigt, men jag tyckte nästan, att det lät en smula ruskigt att i detta sammanhang höra sanningen av en på området så förfaren man som herr Hamrin, då han yttrade, att den lagligen ålagda bokföringsskyldigheten är så pass litet värd i många fall, att det, om jag fattade honom rätt, näppeligen vore skäl att ålägga ens bokföringsskyldiga rörelseidkare att visa sina böcker. Ja, jag får lov att säga, herr talman, att är det nu på det sättet, vilket kanske tyvärr är riktigt, då tycker jag, att man har de allra starkaste motiv för att här inte gå alltför försiktigt fram, ty då blir det rakt ingenting kvar av kontrollmöjligheterna på det här området.

Jag vill dessutom säga, att där det finnes taxeringsmyndigheter, som ha rätt stor kännedom om föreliggande förhållanden och äro övertygade om att något fuffens förefinnes — många taxeringsnämnder komma i den belägenheten, såsom herr Larson i Lerdala tydligt vittnade för sin hemtrakts vidkommande — då blir en sådan taxeringsnämnd satt i klämma mellan att på mest tillfredsställande sätt utröna vad som är rätt eller också att hugga till blint i luften och på måfå fixera ett belopp, som vederbörande sedan får överklaga, för att såmedelst draga saken inför ett forum, där det kan bli fråga om bevisföring. I samma mån som man försvarar för taxeringsnämnden att i första instans göra sig underkunnig om vad som är rätt och riktigt, tvingar man till fri uppskattnings, vilket man borde undvika så långt det är möjligt.

Jag har svårt att förstå den ovilja, som råder mot den av utskottet föreslagna bestämmelsen hos alla dessa, som, jag är övertygad därom, i likhet med mig vilja, att man skall nå fram till det mest riktiga resultatet.

Jag vet inte om jag missuppfattade herr Ström, men det lät nästan på hans

Ang. vissa ändringar i tazeringsförordningen. (Forts.)
anförande, som om detta skulle gälla enskilda. Det gäller endast rörelseidkare och blott i den mån det är fråga om rörelsen.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottets förslag.

Herr Björnsson: Herr talman! Herr Hamrin gjorde sig, såvitt jag uppfattade honom rätt, skyldig till en oriktig slutsats, då han sade, att all deklaration måste basera sig på en värdering. Det är naturligtvis riktigt beträffande rörelseidkare, som utnyttja eller omsätta stora tillgångar. Det är klart, att all värdering av sådana tillgångar är utomordentligt svår. Att t. ex. värdera en industrifastighet är en konjunkturfråga av mycket utpräglat slag. Men det finnes en massa människor, för vilka en värdering av tillgångarna icke är på minsta sätt av betydelse för inkomsterna eller intäkterna under året, utom möjligen med undantag för löntagare med naturaförmåner.

För denna grupp är i regel också värderingen av förmögenhet, bostadsfastigheter, banktillgodohavanden och värdepapper, som bekant en rent mekanisk sak.

Om alltså herr Hamrin begränsar sitt yttrande till att gälla endast sådana skattskyldiga, för vilka alla inom utskottet varit eniga om att bestämma skyldighet att förete bokföring, ger jag honom rätt i att det naturligtvis är möjligt att fuska. Hans yttrande, att somliga lägga upp dubbla bokföringar, en avsedd för skattemyndigheterna och en för egen räkning, skall jag taga fasta på, när vi skola resonera om ansvarsbestämmelserna i förordningen. Men däremot tror jag inte, att detta har så stor praktisk betydelse, som herr Hamrin vill göra gällande, ty det är mycket svårare att förfalska, än hederliga människor tro. För en tillräckligt erfaren granskare är det inte så svårt att komma underfund med, om det på någon punkt finnes någonting misstänkt. Det är så lätt att göra sig skyldig till en liten blunder, som en granskare med näsa upptäcker.

Vad sedan övriga personer beträffar, låt oss säga en tandläkare eller en läkare, behöva de på intet sätt företaga en värdering av varulager eller dylikt för att taga reda på sina intäkter. De behöva bara varje dag skriva upp, hur stor inkomsten varit. Jag medger, att om man inte tillämpar den, såvitt jag vet, mycket allmänt tolererade principen, att avskrivningar få göras till hela värdet av all inköpt apparatur och dylikt, kan det bli en värderingsfråga, huru stora avskrivningar som skola tillåtas på de inventarier vederbörande måste ha för sitt yrkes utövande. Men medger man honom att genast avskriva allt, vad han köper in för att sköta sin verksamhet, behövs aldrig någon som helst värdering, då det gäller att uppge inkomster eller utgifter för rörelsen. En värdering måste ske vid förmögenhetsdeklarationen, och i den mån låt oss säga en tandläkare äger en fastighet, föreligga där lika stora eller lika små svårigheter vid värderingen som när det gäller alla andra fastigheter. Han kan också ha medel i sparbank eller annan bank och värdepapper. Vad värdepapperen beträffar, bruka de ju vara officiellt eller åtminstone offentligt värderade av Svenska bankföreningen.

Jag tror därför, att även om det ligger åtskilligt i vad herr Hamrin sade om rörelseidkares bokföring, berör detta icke den bokföring, som det här är fråga om, d. v. s. den enklare bokföring, som en sådan rörelseidkare kan nöja sig med, vilken inte är skyldig att föra handelsböcker. Nu anser visserligen herr Pauli, att det inte vore orimligt att föreskriva en sådan bokföring även för den kategorien. Jag tycker för min del, att det är ett alldeles onödigt lagstiftningsarbete, ty då en sådan bokföring är oundgänglig för att en människa överhuvud taget skall kunna deklarerat, behöver man inte föreskriva

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

den. Att bemöda sig om att utarbета formulär och dylikt synes mig onödigt.

För övrigt kan jag meddela herr Pauli, att de yrkesutövare, som han sannolikt närmast tänker på, just för att tillfredsställa både egna och skattemyndigheternas anspråk i stor utsträckning börjat föra sådana böcker, som det här är fråga om. Det sker enligt mycket enkla formulär, och det har i vissa fall hänt att kårorganisationer låtit utarbета en lämplig typ av böcker, som äro lätta och bekväma att föra just för deras kår. Jag har därför närmast den uppfattningen, att herr Pauli här i någon mån är ute i ogjort väder. Jag tror, att de yrkesutövare, som herr Pauli ömmar för, i stor utsträckning redan föra sådana böcker, som äro användbara för detta ändamål, och i ännu större utsträckning äro beredda att föra sådana, så snart de få veta, att sådant är önskvärt.

Jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande om bifall till Kungl. Maj:ts av utskottet förordade förslag.

Herr Larson, Edward: Att åstadkomma en någorlunda rättvis beskattning i de fall, som beröras i den föreliggande paragrafen, hör till det svåraste en taxeringsnämnd har att komma till rätta med. De, som det här huvudsakligen är fråga om, äro ju läkare, tandläkare, sotarmästare och sådana, som sitta med stora inkomster men icke äro skyldiga att föra böcker. Med »anteckningar» avses här, såvitt jag förstår, kassabok. Det är väl inte många, som inte föra kassabok över sina inkomster och utgifter. Nu har det sagts — om jag fattat saken rätt — att så stora avdrag kunna förekomma, att man inte kommer till en riktig beskattning endast med stöd av uppgifterna om inkomsterna. Men ingen lämnar väl uppgifter om inkomsterna utan att samtidigt lämna uppgift på de utgifter han haft för sin rörelse. Att nu föreskriva bokföring för dessa personer förefaller mig vara en ytterligare belastning för dem, som jag för min del anser alldeles omotiverad.

Jag ber för min del att kort och gott få hemställa om bifall till paragrafen, såsom varande synnerligen nödvändig — en av de nödvändigaste i hela reformförslaget.

Herr Löfvander: Herr talman! Då jag i bevillningsutskottet röstat för det förslag, som majoriteten enat sig om, gjorde jag det icke endast därför att det skulle vara en fördel för taxeringsmyndigheterna att få en sådan rätt till kontroll utan även därför att jag anser det vara en fördel för den skattskyldige att på detta sätt få styrka, att hans uppgifter i deklarationen äro riktiga. Bakom varje deklaration måste ju, om den skall göra anspråk på att vara riktig, finnas anteckningar. Jag kan inte förstå, att det skulle vara något slags börda för en deklaratant att bli avfordrad dessa anteckningar. Utskottets ärade ordförande hade, såvitt jag fattade honom rätt, ingenting emot kontrollåtgärderna, men han ansåg, att han hellre ville vara med om att det infördes en vidgad bokföringsskyldighet. Jag tror, att om de kategorier av skattskyldiga, som det här talats om, skulle få lov att välja mellan en utvidgning av bokföringsskyldigheten och att föra sådana anteckningar som avses, hellre valde det senare. Det medförde större svårigheter för dem, om en vidgad bokföringsskyldighet stadgades.

Herr Hamrin sade i sitt anförande, att de, som ville komma ifrån sina skyldigheter, när det gäller beskattningen, hade alla möjligheter därtill. Det tror jag också, att de ha, men jag vill fråga: skall man därför underlåta att vidtaga de åtgärder, genom vilka man tror, att de skulle kunna hindras från ett sådant undanslinkande?

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Herr Nilsson, Bernhard: Jag har fattat det föreliggande förslaget på det sättet, att avsikten vore, att man genom inhämtandet av uppgifter skulle söka få fram ett riktigt bedömande av de skattskyldigas inkomster. Vad beträffar den kategori, som det här är fråga om, är jag övertygad om att i fall utskottsförslaget bifalles, komma de lojala skattskyldiga, som ha fört anteckningar, att visa dem, under det att de mindre lojala kanske icke komma att framvisa riktiga anteckningar. I fråga om lämnande av uppgifter, är denna paragraf, såvitt jag förstår, den svagaste punkten i hela det föreliggande förslaget. Jag är också övertygad om att i fall förslaget genomföres, skall det vid tillämpningen visa sig, att man inte vinner, vad man avsett, och därigenom kommer att illustreras, hur pass teoretiskt upplagd just denna punkt av förslaget verkligen är.

När herr Löfvander talar om, att det är en fördel för den skattskyldige att få visa sina anteckningar, vill jag säga, att ingenting hindrar den skattskyldige från att visa sina anteckningar, även om reservationen bifalles. Vill någon använda sina anteckningar som bevismaterial, är det ingenting som hindrar det, utan det är uppenbarligen till fördel att så blir fallet.

När herr Bårg talar om att det är en fördel för taxeringsmyndigheterna att erhålla riktiga uppgifter, vill jag däremot invända detsamma som jag nyss sade, nämligen att det lämnas riktiga uppgifter från alla lojala deklareranter, men de illojala, som man ville komma åt, träffar man inte alls, utan de slinka förbi uppgiftsskyldigheten, och då är det meningslöst att genomföra en sådan bestämmelse.

Jag ber att få ansluta mig till yrkandet om bifall till reservationen.

Herr Hamrin: Herr talman! Mitt enkla resonemang var det, att man aningen skall föreskriva laglig bokföring, som är vittnesgill i den utsträckning lagen tillåter, eller också ingen alls. Man skall således uppgiva både inkomster och utgifter och inte bara tillhandahålla några lösa anteckningar, som utgöra den ena delen av vad vi kalla en bokföring.

Min förträfflige vän herr Björnsson har en otrolig förmåga att missförstå mig, när vi komma i luven på varandra här i kammaren. Jag har naturligtvis inte talat om sådana fall, som han erinrade om, d. v. s. fastigheter och aktier och deras värdering. Det är ju meningslöst att resonera därom, ty fastigheterna uppskattas efter taxeringsvärdet, och det är som bekant föreskrivet, att de skola upptagas så. Och när det gäller aktier, framför allt de börsnoterade, finnas ju officiella kurser på dem, och de skola, såsom var och en, som har någon kännedom om förhållandena, vet, upptagas efter dessa officiella kurser. Den delen av tillgångarna är inte svår att beräkna, även om de officiella värdena inte finnas. Men det finns andra tillgångar i en balansräkning, som äro svårare att beräkna.

Min ärade vän herr Bårg tyckte, att det lät så ruskigt, vad jag sade. Jag kan bara hänvisa till det bolag, där herr Bårg själv sitter som styrelseledamot, och till min erfarenhet från den tid, då jag hade med det företaget att göra. Där räknar man med värden, som differera på flera miljoner kronor, och jag trotsar någon att bevisa, att den ena eller andra siffran är den riktiga. Det känner nog också herr statsrådet och chefen för finansdepartementet till, men inte betraktar jag herr Bårg såsom tillhörande styrelsen i ett »ruskigt» företag, därför att man där inte kan komma fram till siffror, som alla kunna enas om att anse riktiga. På det sättet förhåller det sig, menar jag, i själva verket över hela linjen. För en klädesbutik eller speceriaffär eller järnaffär eller vad som helst, är utgångspunkten för hur affären burit sig under det gångna året, den inventering, som äger rum på nyåret. Och vilka taxeringsmyndig-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

heter äro i tillfälle att undersöka till vilket värde den spik och nubb och allt vad som kan höra till lagret skall upptagas och därigenom få fram den riktiga utgångspunkten för bedömandet av den ekonomiska ställningen? Så ligger det till, herr Bårg, och jag vet inte, om det kan kallas »ruskigt», att man påpekar detta enkla faktum.

Så vill jag säga till herr Björnsson, eftersom han har kommit in här igen, att jag aldrig har talat om att det finns folk i detta land, som för dubbla bokföringar — det känner jag i varje fall inte till utan fritar mig bestämt från den beskyllningen — men jag säger, att de kontrollåtgärder, som man här kallar effektiva, kunna drivas så långt som fallet är i ett annat land — jag skall låta bli att nämna namnet — där man i viss utsträckning för dubbla bokföringar för att komma undan myndigheternas kontroll i skatthänseende. Jag vill bestämt betona, att herr Björnsson i det fallet fattat mina ord alldeles oriktigt.

Jag upprepar till slut, herr talman, att det bör vara lagliga normer för vad man föreskriver och icke några godtyckliga. Antingen skall man föreskriva en laglig bokföring, som efter lagens mening är vittnesgill, eller också ingen alls. En bokföring skall icke bara upptaga anteckningar om inkomster utan även om utgifter, och då skall den föras efter en laglig mall. Detta måste framstå såsom alldeles självklart för dem, som ha någon erfarenhet på det här området, och jag har erfarenhet både som affärsman och industriman och inte minst i fråga om taxeringsväsendet.

Herr statsrådet **Wigforss**: Eftersom man har påpekat, att även i propositionen en viss tvekan uttalas beträffande hur långt man kan komma på den väg, som här föreslås, vill jag gärna säga ett par ord.

Såsom framgår av yttrandena över de sakkunnigas förslag, har man från flera håll anfört, att det inte är så säkert, att man kan komma så långt på den föreslagna vägen. Jag vet inte, om man då närmast har tänkt på den dubbla bokföring, som herr Hamrin talade om. Jag misstänker, att om det argumentet är riktigt, att man kan undgå kontroll genom att lägga upp dubbla bokföringar, skulle det kunna sträcka sig längre än till denna lilla detalj.

Vad jag emellertid velat säga är, att jag tror, att man gör de deklaranter det här är tal om — väsentligen rörelseidkare i vad man kallar fria yrken — orätt, om man delar upp dem i två kategorier och säger: De hederliga komma med sina anteckningar, och för dem behövs bestämmelsen inte, och falskdeklaranterna kommer man ändå inte åt, ty de kunna göra hur som helst. All erfarenhet säger väl, att människorna inte äro på det sättet får eller getter. Om man sysslar litet med deklARATION antingen egen eller andras, vet man, att det finns så många moment, som kunna bestämma en människa för att deklarerat litet mer eller litet mindre fullständigt, och jag är övertygad om, att de allra flesta medlemmar av de kategorier man här talat om inte äro några falskdeklaranter. Jag menar, att de säkert vilja komma fram till en riktig deklARATION, men det finns så många omständigheter, som kunna göra, att de slarva med det ena eller andra, om de inte känna, att de ha ett visst tvång över sig. I grund och botten äro ju lagarna till för att hjälpa människorna att handla rätt. Man kan slå sig för sitt bröst och säga: »Är jag hederlig, så är jag hederlig», men vi veta, att det finns många förhållanden i livet, där man behöver det lilla stöd, som ligger i antingen att man vet, att opinionen ogillar en, eller i värsta fall däri, att det finns en risk till följd av lagarna. Då blir allt mycket enklare och klarare.

Jag är för min del övertygad om att om denna paragraf i utskottets förslag antages, kommer den att leda till att den allra största delen av dessa

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

yrkesutöware i godo kommer att föra en viss form av anteckningar, som är alldeles tillräcklig för taxeringsmyndigheterna, så att man kommer fram till ett mycket bättre taxeringsresultat än det, som för närvarande uppnås. Ty det förnekar nog ingen av dem, som talat emot denna paragraf, att resultatet i många fall nu är otillfredsställande. Jag tror, att även om man tvekar om effekten av bestämmelsen, äro de skäl, som tala för paragrafen, starkare. Och när herr Hamrin hänvisar till praktisk erfarenhet, så är det ju ändå av en viss betydelse, att den högsta eller åtminstone näst högsta skattemyndigheten, nämligen kammarrätten, har uttalat sin anslutning till förslaget. Det är ju ändå en erfarenhet, som vi inte alldeles kunna underkänna.

Herr **Bärg, Anders:** Jag skall inte länge besvara kammaren. Herr Hamrin har infogat sitt exempel i en miljö, som kanske skulle ge någon i kammaren, som inte känner förhållandena, den uppfattningen, att det av herr Hamrin åsyftade företaget, nämligen Svenska tobaksmonopolet, hade fuskat på något sätt med hänsyn till önskvärdheten att komma undan skatt. Men det menade ju inte herr Hamrin, och jag önskar, att ingen annan heller får den uppfattningen. Om förresten skatteskolnkningen skett på det sättet, skulle det ha ägt rum till förmån för staten, då den vinst, som hade uppkommit genom en minskad skatt till kommunen, ju av statsrådet Wigforss hade tagits och stoppats in i budgeten. Men det är ju en annan sak.

Jag kanske också får lov att säga, att i det åsyftade fallet, då principerna drogos upp för en uppskattning av det avsedda företagens lager, skedde detta i samförstånd med och efter överläggningar med skattemyndigheterna härstädes. Om sedan detta eller något annat företag verkligen lämnar uppgifter — man kan komma i tvist om vilket värde som är det riktiga — är ju det en sak, en annan är att genom undandragen bokföring förhindra skattemyndigheterna att gå in på en överläggning om värdena. Om en viss kvantitet tobak bör värderas till 30 kronor eller 30 kronor och 50 öre per kilogram, därom kan man tvista — det är möjligt, att denna femtioöring skulle kunna betyda en halv miljon i det åsyftade fallet — men icke hjälpes bedömningsmöjligheterna upp därigenom, att uppgift saknas.

När man resonerar i dessa ting, är det väl inte det, som är det väsentliga, huruvida de lämnade uppgifterna äro sådana, att de ovillkorligen måste godtagas, utan det är väl i många fall för att ge möjlighet till ett övervägande, *huruvida* uppgifterna kunna vara riktiga eller om man kan lägga en annan syn på tingen. Jag tycker inte, att man skall förhindra taxeringsmyndigheterna att få en sådan möjlighet till underlag för taxeringen, även om den i många fall kanske inte har så stort värde. Det blir ju en omdömesfråga.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på godkännande av det nu ifrågavarande momentet samt vidare därpå att detsamma skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den av herr Nilsson i Kristianstad m. fl. därom anförda reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på momentets godkännande enligt utskottets förslag, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner 32 § 3 mom. i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 37 punkten 1 framlagda förordningsförslaget, röstar

Ja;

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes nämnda moment med den lydelse, som förordats i den av herr Nilsson i Kristianstad m. fl. därom anförda reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Björnsson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 46;

Nej — 58.

Därjämte hade 11 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

33 och 34 §§ samt 35 § 1—3 mom.

Godkändes.

35 § 4 mom.

Detta moment var så lydande:

Styrelse för bankbolag, sparbänk eller annan penningförvaltande inrättning åligger, utöver vad i 35 § 1 mom. c) sägs, att efter förordnande av Kungl. Maj:t, i den omfattning och ordning som angives vid förordnandets meddelande, lämna uppgift om storleken av insättares ränteinkomst under viss angiven tid och beloppet av insättares inestående medel vid viss angiven tidpunkt samt om insättares fullständiga namn och senast för inrättningen kända bostadsadress ävensom, därest annan än räkningshavare äger förfoga över räkningen, uppgift om den sålunda berättigades fullständiga namn och senast för inrättningen kända bostadsadress.

Beträffande ifrågavarande moment hade reservation avgivits av herr *Jönsson*, herr *Nilsson* i Landeryd, friherre *Lagerfelt* samt herrar *Anderson* i Norrköping och *Larsson* i Orbyhus, vilka ansett, att utskottet bort med i reservationen anförd motivering hemställa, att riksdagen måtte besluta, att 35 § 4 mom. i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) skulle utgå.

Friherre Lagerfelt: Som kammaren behagade finna, föreligger här en reservation, avgiven av fyra ledamöter av denna kammare och en från medkammaren. Reservationen går ut på att riksdagen ville besluta att moment 4 i 35 § skall utgå.

Detta moment stadgar, såsom vi se, en skyldighet för banker och penninginrättningar att efter förordnande av Kungl. Maj:t till taxeringsmyndigheterna avge uppgifter om insättarnas ränteinkomster och inestående medel. Denna bestämmelse anse vi reseranter icke lämplig att införa, och som det står här i reservationen, anse vi den överflödig. Banker och penninginrättningar ha redan skyldighet att på anmodan av taxeringsmyndighet avge sådana uppgifter, och vi anse det välla mera besvär än nytta. Det skulle vara

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
ett väldigt besvär för banker och andra penninginrättningar att avge sådana uppgifter, och lika stort besvär skulle de vålla taxeringsmyndigheterna. Vi tänka oss det otal insättare, som förekomma i våra sparbanker. Skulle det skickas uppgifter om ränteinkomst och kapitalställning för var och en, som innehar en sparbanksbok, komme detta först och främst att vålla massor av obeställbara försändelser på posten och sedan ett oändligt arbete för taxeringsnämndernas ordförande att få de till dem inkomna uppgifterna på rätt håll. Av dessa anledningar yrka reservanterna avslag på denna punkt.

Jag vill även tillägga, att för sparbankerna innebär det en så stor svårighet att komma ut med sådana uppgifter, att det är nästan omöjligt. Sparbankerna veta i allmänhet icke, var insättarna ha sin bostad och till följd därav sin adress och till vilket taxeringsområde de höra. Denna sak är sålunda nästan utförbar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

I detta anförande instämde herr *Larsson, Johan*.

Herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad: Herr talman! Det är ju inte så stor meningsskiljaktighet mellan utskottets och reservanternas förslag i detta fall, men utskottets förslag innebär ju, att Kungl. Maj:t kan i viss omfattning och i viss ordning förordna, att uppgifter skola lämnas från bankbolag, sparbanker och andra penninginrättningar. Men detta innebär ju ingalunda, att man — såsom den siste ärade talaren ville låta påskina — skulle åsamka dem onödigt besvär och arbete, utan meningen är ju, att det skall tillämpas, när man anser, att skäl föreligga och man behöver ha uppgifter för att få fram tillförlitliga upplysningar.

Vid behandlingen av detta ärende i utskottet framkommo ifrån olika håll belägg för att det i rätt stor utsträckning tillämpas av personer i olika ställning, att de försöka placera även kontanta tillgångar på ett sådant sätt, att det är rätt svårt för skattemyndigheterna att upptäcka dem. Det finns t. ex. någon, som heter Anna Elisabet Johanna Pettersson med den och den bostaden, och hon sätter under namnet Anna Pettersson in 10,000 kronor och under de andra namnen liknande belopp. När uppgifterna komma, är det således ganska svårt att kunna få riktigt grepp om hur mycket det skall vara, som kommer på henne. Det är liknande och andra hithörande förhållanden, som man skulle försöka att få rätsida på, och det här förslaget innebär inte något annat, än att man vill skapa möjligheter att få en rättvis och riktig beskattning.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med de därunder förekomna yrkandena gjorde propositioner, först på godkännande av det under behandling varande momentet samt vidare på godkännande av den av herr Jönsson m. fl. därom anförda reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på momentets godkännande, sig finna denna proposition vara med övertvägande ja besvarad.

Friherre *Lagerfelt* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner 35 § 4 mom. i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 37 punkten 1 framlagda förordningsförslaget, röstar

Ja;

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den av herr Jönsson m. fl. därom anförda reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

36 § 4 mom., 37 § 1 mom., 38 § 3 mom., 39 § 1—6 mom., 40 § 1 och 2 mom., 42 § 1—6 mom., 49 § 1—5 mom., 52 § samt 53 § 1 och 2 mom.

Godkändes.

54 §.

Denna paragraf hade följande lydelse:

För de fall, då i denna förordning stadgats skyldighet att efter anmaning lämna uppgift eller upplysning till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet, föreligger sådan skyldighet jämväl i fråga om förhållanden, som avse tid före beskattningsåret och som hava betydelse för åsättande av taxering eller eftertaxering.

Vad nu sagts skall hava motsvarande tillämpning i fråga om skyldighet enligt 32 § 3 mom. eller 35 § 3 mom. att tillhandahålla bokföring eller andra handlingar.

Enligt en beträffande förevarande paragraf avgiven reservation hade herr *Nilsson* i Landeryd, friherre *Lagerfelt* samt herrar *Anderson* i Norrköping, *Larsson* i Örbyhus, *Brännström* i Skellefteå och *Velander* på anförda skäl ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte besluta, att 54 § i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) skulle utgå.

Herr Nilsson, Bernhard: Herr talman! Såsom herrarna behagade finna, innehåller 54 § bestämmelse därom, att taxeringsmyndigheterna skulle äga befogenhet att, år efter det taxeringen ägt rum, avfordra personer, som ha deklarerat, vissa uppgifter och inhämta en del upplysningar, som finnas angivna i författningen. Deklarant skulle även vara skyldig att tillhandahålla handelsböcker.

Såsom framgår av förordningen, sådan den föreligger, är ju beskattningen grundad på uppgifter av den skattskyldige, mycket omfattande uppgifter, som ytterligare utvidgas utöver förut gällande bestämmelser genom den författning, som vi nu hålla på att behandla. Sålunda skall efter anmaning lämnas en mängd uppgifter ifrån olika håll. Därjämte skall bokföringen kunna infordras från skattskyldiga och på grund av det material, som sålunda är sammanfört, kommer taxeringen att verkställas.

Då tycker man ju, att när denna grundliga utredning har skett och taxeringen är verkställd och vunnit laga kraft, borde den skattskyldige sedan känna sig någorlunda fri, såvitt inte anledning till efterbeskattning kan ifrågakomma. Bestämmelser härom förefinnas ju redan, och det är ju inte ifrågasatt, att ändring skall ske i detta avseende. Ifall denna paragraf vinner

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

riksdagens bifall, följer därav, att år efter taxeringen så länge handlingarna överhuvud förvaras, kunna taxeringsmyndigheterna taga upp frågan angående den skattskyldiges taxering på nytt och infordra alla de uppgifter, som man vid den första taxeringen kan infordra från olika håll för bedömande av taxeringen. Det förefaller mig, som om det skulle vara orimligt, att ett sådant förslag skulle kunna vinna bifall. Man kan ju till och med tänka sig, att frågan om taxeringen för ett flertal år tillbaka tages upp nå nytt igen. Även om en skattskyldig på allra bästa sätt har sökt att klarlägga för taxeringsmyndigheterna sin ekonomiska ställning och inkomst, kan han ju aldrig gå säker härför, förrän de år hunnit förflyta, under vilka handlingarna skola förvaras. Jag anser, att denna bestämmelse är fullständigt orimlig och detta så mycket mer som ju möjligheter till efterbeskattning fortfarande kvarstå, liksom för närvarande är förhållandet.

På grund av vad jag nu anfört, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen eller sålunda att denna paragraf uteslutes.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Herr talman! Utskottets förslag innebär ju ingenting annat, än att vid granskning av exempelvis bokföringen skall man ha möjlighet att gå tillbaka, om därtill finnes anledning. Det kan vara olika kategorier av personer, som kunna bli utsatta för dessa granskningar under vissa år. Om man då vid granskningen finner, att det är anledning att gå tillbaka för att komma till botten med en utredning, så att man kan få den exakt, som den bör vara, så kan det ju vara riktigt, att man får granska bokföringsresultatet inte blott för deklaraationsåret utan kanske även för ett eller annat år tillbaka.

Enligt utskottets uppfattning bör denna möjlighet finnas, och jag tror inte, att den skall vara till någon olägenhet för dem, som i övrigt vilja lägga fram sina handlingar på ett vederhäftigt sätt.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag vid denna paragraf.

Efter härmed slutad överläggning gjorde herr talmannen jämlikt föreliggande yrkanden propositioner, först på godkännande av den nu föredragna paragrafen samt vidare på godkännande av den av herr Nilsson i Landeryd m. fl. därom anförda reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på paragrafens godkännande, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Nilsson, Bernhard, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner 54 § i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 37 punkten 1 framlagda förordningsförslaget, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den av herr Nilsson i Landeryd m. fl. därom anförda reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 57;

Nej — 41.

Därjämte hade 9 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

55 § 1—3 mom., 56 § 1 mom. och 78 §.

Godkändes.

79 §.

Denna paragraf lydde:

1 mom. Finner taxeringsnämndens — — — dylik granskning. Därvid skall den skattskyldiges deklaration med tillhörande handlingar överlämnas.

På landskamreraren — — — fall utses. Så snart — — — deklarationen återställles.

Vad i — — — rederiets bokföring.

2 mom. Anser taxeringsnämndens ordförande anledning föreligga att för ändamål, som i 35 § 3 mom. sägs, granskning av där omförmäld rörelseidkares bokföring äger rum, framställes begäran härom hos vederbörande landskamrerare, vilken har att vidare förfara på sätt i 1 mom. sägs. Framkommer vid granskningen upplysningar av beskaffenhet att kunna antagas inverka å annan taxeringsnämnds taxeringsåtgärd, skall landskamreraren föranstalta om underättelse härom till ordföranden i denna nämnd.

3 mom. Granskning, som i denna paragraf avses, skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den, vars bokföring är föremål för granskningen. Där han det begär och det lämpligen kan ske, skall granskningen verkställas hos honom. Hava handelsböcker eller andra handlingar överlämnats för granskningen, skola de så fort ske kan återställas. Meddelande om resultatet av granskningen skall snarast lämnas den, vars bokföring varit föremål för granskningen.

Reservation hade avgivits av herr *Nilsson* i Landeryd, friherre *Lagerfelt* samt herrar *Anderson* i Norrköping, *Larsson* i Örbyhus och *Velander*, vilka ansett, att utskottet bort med i reservationen anförd motivering hemställa, att riksdagen måtte med bifall i övrigt till utskottets hemställan besluta, att 79 § i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) skulle hava den lydelse, reservationen visade. Den av reservanterna förordade lydelsen skilde sig från den av utskottet föreslagna allenast därutinnan, att de i 3 mom. förekommande orden »och det lämpligen kan ske» utelämnats.

Friherre *Lagerfelt*: Herr talman! Som kammaren behagade finna, föreligger här också en reservation av fyra av denna kammares ledamöter och en från andra kammaren. Den går ut på att ur 3 mom. i denna paragraf den lilla mellansatsen »och det lämpligen kan ske» skall utgå. Det rör platsen för hållande av en granskning av den skattskyldiges böcker. Det står här: »Där han det begär och det lämpligen kan ske, skall granskningen verkställas hos honom.»

Reservanterna önska, att så snart en skattskyldig begär, att granskningen skall ske hos honom, skall den också verkställas där. Såsom stöd för denna uppfattning anför vi, att granskningen mycket bättre och enklare utföres

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
 på stället, där alla källor för bokföringen finnas samlade, och att det är en stor svårighet för en affärsman att lämna bort sina böcker och vara i avsaknad av dem för längre eller kortare tid. Vidare är det för den deklarations-skyldige en stor risk att behöva lämna ut sina böcker till annan plats. Han vet kanske inte, om de komma att förvaras på länsstyrelsen eller hos granskningssmannen i hans privata bostad eller på något annat ställe. För att förekomma dessa olägenheter ha vi reseranter begärt, att orden »och det lämpligen kan ske» skall utgå, så att därigenom granskningen måste hållas hos den deklarations-skyldige, när han så begär.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Arvedson: Herr talman! Jag ber först att till fullo få instämma i vad den föregående ärade talaren har anfört, men då jag alltsedan ungdomen har sysslat med bokföring och tror, att jag förstår, vilken mening affärsfolk i allmänhet har om den nu föreliggande frågan, och då jag dessutom i utskottet en gång har deltagit i behandlingen och därvid framställt det ändringsyrkande, som nu återfinnes i reservationen, skall jag be att med några ord få framhålla, vad som för mig varit vägledande i denna sak.

Det gäller ju, såsom här förut framhållits, den av utskottet tillstyrkta bestämmelsen, som genom bibehållande i formuleringen av orden »och det lämpligen kan ske», giver utrymme för en sådan tolkning från taxeringsmyndigheternas sida, att en rörelseidkare, vilken kanske efter bästa förstånd, ärligt på heder och samvete fullgjort sin deklarationsplikt, skall kunna tvingas att lämna ifrån sig sina handelsböcker med därtill hörande handlingar — möjligen omfattande, sedan den vid 54 § fogade reservationen icke blivit bifallen, ett flertal räkenskapsår — utan att han ens har någon verklig säkerhet för att återfå dem, då, såsom reseranterna framhållit, några föreskrifter icke lämnats, vem som skall hava ansvaret för böcker och handlingar under transporten eller under förvaringen hos granskaren. En eldsolycka under transport eller förvar är ju t. ex. tänkbar.

När jag upptager kammarens tid ytterligare några minuter i detta ärende, är det under medvetande av att utskottsmajoriteten ansett denna detalj oväsentlig samt att den är så kringgårdad, att den förväntas aldrig eller nästan aldrig komma i tillämpning. Utskottet säger nämligen nederst på sidan 36: »I likhet med departementschefen har utskottet funnit garantier böra lämnas för att bokgranskningar utföras på sådant sätt, att näringsidkarna icke onödigt betungas. I regel bör en näringsidkare, där han det begär, äga få bokgranskningen verkställd hos sig. Endast för de fall, där särskilda skäl föreligga för att granskningen bör äga rum å annan plats samt detta icke kan komma att medföra hinder i rörelseidkarens verksamhet, torde skyldigheten att lämna ifrån sig bokföring eller anteckningar böra inträda.» Här är nu först att märka, att ett bortförande från rörelseidkarens eget kontor av hans bokföring och anteckningar alltid måste medföra hinder i hans verksamhet, ty han kan snart sagt dagligdags behöva tillgång till dessa. Men strax före det nyss upplästa citatet säger utskottet: »Mot de förslag till ändrade bestämmelser rörande *bokgranskning*, som propositionen innefattar, har utskottet icke något att erinra.» Går man då till propositionen, finner man, att departementschefen nederst på sidan 81 åberopat, vad 1929 års bevillningsutskott uttalat, nämligen »att bestämmelser borde meddelas, som underlättade och uppmuntrade till sådana granskningar, som omfattade hela grupper av skattskyldiga, som utövade likartad förvärvsverksamhet. I den mån sådana undersökningar viktiges bland skattskyldiga, som vore pliktiga att föra handelsböcker, torde det givetvis, även utan att direkt misstro mot lämnade upp-

Ang. vissa ändringar i taxeringsföreläsningen. (Forts.)

gifter uppstått, bliva nödvändigt att företaga bokgranskningar.» Mot detta har länsstyrelsen i Västmanlands län, som jag finner med rätta, på sidan 89 uttalat, att man »måste fråga sig, om taxeringsmyndigheterna vore berättigade att utföra sådan jämförande granskning utan de skattskyldigas särskilda medgivande, därest vid räkenskapernas införskaflande uppgivits, att granskningen avsåge vederbörandes egen taxering».

Om nu riksdagen icke vill medgiva, att en rörelseidkare ovillkorligen skall äga rätt begära, att en såsom önskvärd ansedd bokföringsgranskning skall ske hemma hos honom, kan enligt mitt förmenande det betänkliga förhållandet inträffa, att en nitisk landskamrerare till landskontoret införskaflar bokföringen från en såsom redbar känd affärsman, mot vilken ingen misstanke om oriktig deklaration föreligger, endast för att genom jämförelse av denna bokföring med sådan hos för falskdeklaration misstänkta, erhålla bevisning mot de senare.

Men utskottsmajoritetens ståndpunkt torde också bero därpå, att denna majoritet har haft för liten kontakt med affärliv och affärsbokföring och därför ej heller är fullt inne uti huru denna sak betraktas från affärlivets sida.

En affärsman anser om sin bokföring och därtill hörande handlingar, att de äro hans oförytterliga, privata tillgång, som skall giva honom, men ingen annan, besked, bland annat om hans inköpskällor och inköpspriser, hans kundkrets och utförsäljningspriser, hans fordringar och hans skulder, men gällande lag ger även ordnad bokföring vitsord i vissa fall såsom bevismedel. Den utgör också den enda pant, som rörelseidkaren i ett trängande fall kan lämna på sin redbarhet i handel ochandel. Sedan gammalt anses därför bokföringen vara det viktigaste i hela rörelsen; i händelse av eldsvåda räddar affärsmannen sin bokföring, innan han tänker på att rädda något annat. Och det är ännu en allmänt gällande regel, att bokföringen icke får lämna kontoret. Om ett avvikande härifrån skulle komma till andra affärsmäns kännedom, fastnar lätt misstanken om något oriktigt eller oegentligt på den, som tillåtit åtgärden. Jag vet också, att instruktionerna för styrelser och revisorer i en del banker och bolag kategoriskt förbjuda varje bortförande av ens någon del av bokföringen från vederbörandes kontor.

Om nu riksdagen icke bifaller reservationen, skall även en obestridd redbar affärsman kunna tvingas att lämna ifrån sig sina förtroligaste anteckningar. Vem kan garantera, att icke deras innehåll kommer ut? Huru går det, om ett landskamrerarens kanske tillfälligt anställda bokgranskningsbiträde, som fått inblick i alla en firmas affärsförhållanden och granskat alla dess förbindelser, sedan inträder i enskild tjänst?

Om jag alltså anser, att den rätt till bokgranskning, som lägges i landskamrerarens hand att bestämma, skall utövas med den allra största försiktighet, tror jag mig samtidigt förstå, att denna rätt i regel kommer att utövas på det sätt, att rörelseidkaren efter anmaning reser in till landskontoret med sina räkenskaper, ty han ser ogärna, att skattekontrollörer synas hemma på hans kontor. Men om landskamreraren anser en mera ingående granskning nödvändig och den bokföringsskyldige icke kan avstå sina räkenskaper längre eller kortare tid, bör han äga oinskränkt rätt att begära, att granskningen sker hemma hos honom. Som reservanterna framhållit, är ju detta också den mest praktiska utvägen. Är det i ett visst fall så särskilt nödvändigt att ingående granska en rörelseidkares bokföring, då bör enligt mitt förmenande statsverket vidkännas kostnaderna för skattekontrollörens resa till affärsmannen, om han anser sig icke kunna avstå från sina böcker. Får han ej själv bestämma, var granskningen skall ske, så torde han få svårt att inse att den princip blivit följd, som utskottet ger uttryck åt på sid. 36 i sitt be-

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
tänkande, då det säger: »Emellertid anser utskottet det vara av utomordentlig vikt att såvitt möjligt tillses att ett på förtroende byggt samarbete upprätthålles mellan de myndigheter och tjänstemän, som hava att medverka för taxerings åsättande, samt de skattskyldiga.»

Herr talman! Jag ber att få ansluta mig till dem, som yrkat bifall till reservationen.

I herr Arvedsons yttrande instämde herrar *Nylander* och *Swarbling*.

Herr **Nilsson, Johan**, i Kristianstad: Herr talman! Jag anser, att reservationerna och deras talesmän hava drivit upp farhågorna för utskottets förslag till större dimensioner än det är anledning till. Det säges ju uttryckligen ifrån att bokföringsgranskning, där sådan kommer i fråga, i regel skall ske hos deklaramenterna själva, och det är ju endast där så inte lämpligen kan ske, som landskamreraren skulle ha rättighet att infordra räkenskaperna till landskontoret. Jag har gått med på detta, därför att jag av egen erfarenhet vet, att förhållandena ibland kunna vara sådana, att det inte är lätt för en granskningsman att hos vissa rörelseidkare utföra dylikt arbete. De lokala förhållandena kunna vara sådana, att det är svårt för vederbörande att taga emot någon extra arbetskraft på platsen. Det kan till och med ofta vara så, att vissa rörelseidkare inte gärna vilja taga emot en sådan främling på sitt kontor utan hellre se, att de få lämna ifrån sig sina böcker till granskning på landskontoret. Jag tror således, att farhågorna äro överdrivna beträffande bestämmelsen om överlämnandet av handlingar och böcker till länsstyrelsens tjänstemän.

Jag är förvissad om, att det kommer att sörjas för att räkenskaperna befinna sig i betryggande säkerhet såväl under transporten till som på landskontoret, där det ju finnes brandfria kassavalv, i vilka givetvis sådana bokföringshandlingar kunna förvaras.

Sedan anförde herr Arvedson, att han var rädd för att en granskningsman skulle kunna så intränga i en affärsrörelses bokföring att han därigenom skulle kunna skaffa sig ingående kännedom om rörelsen i fråga, varav ha skulle kunna begagna sig, ifall han därefter överginge till enskild tjänst. Men detta kan väl ske likaväl om bokföringen granskas hemma hos rörelseidkaren som på landskontoret, och det kan väl alltså inte vara skäl att för den sakens skull avvika ifrån utskottsförslaget.

Jag tror inte, att den frågan är så högviktig, utan jag förmodar, att den i regel skall kunna lösas i samförstånd mellan vederbörande landskamrerare samt dennes tjänstemän och vederbörande rörelseidkare, vilkens räkenskaper skola granskas. I den mån jag har erfarenhet därom från mitt eget län, har jag inte hört, att det uppkommit några meningsskiljaktigheter härvidlag utan det har kunnat träffas överenskommelse huruvida dessa arbeten skulle utföras på det ena stället eller på det andra. Det är således egentligen inte någon nyhet utan det är något, som tillämpas redan nu och i mycket stor omfattning. Vi ha visserligen inte haft fasta tjänstemän, som utfört detta granskningsarbete, utan det har varit landskamreraren som själv fått göra det med hjälp av sina biträden, men länsstyrelsen har redan nu haft rättighet att tillfälligt anställa särskilda bokföringsexperter, t. ex. en eller annan pensionerad kamrer, som åtagit sig sådana uppgifter, och arbetet har, som sagt, icke ägt rum under några stridiga förhållanden utan i bästa samförstånd.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Hansén**: Herr talman! Detta är egentligen bara en praktisk fråga. Jag anser inte att det i och för sig är någon risk att utlämna de ifrågavarande

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

böckerna, men däremot är det en praktisk angelägenhet av stor vikt, att vederbörande rörelseidkare inte tvingas att avlämna sina räkenskaper till annan lokal än den, vari hans rörelse bedrivs. Man behöver ju dagligen i stor utsträckning ha tillgång till rörelsens böcker, berörande föregående års verksamhet, och att avsända dessa till låt oss säga residensstaden eller någon annan plats bereder näringsidkaren stora olägenheter. De praktiska skälen för att granskningen förlägges till rörelseidkarens lokal äro sålunda så påtagliga, att jag förmodar, att alla, som liksom jag sysslat med affärer, måste inse, att det motsatta förfarandet är förenat med stora olägenheter, som man inte utan tvingande skäl bör utsätta en näringsidkare för.

På grund av det anförda, herr talman, yrkar jag utan tvekan och med tanke på frågans praktiska betydelse bifall till reservationen.

Friherre Lagerfelt: Herr talman! Endast ett ord till replik åt utskottets ärade herr ordförande. Utskottets herr ordförande anförde såsom argument emot reservationen, att de lokala förhållandena hos affärsmännen kunde göra det omöjligt att verkställa ifrågavarande granskning av räkenskaperna hemma hos dem. Jag förutsätter emellertid, att den, som har det så klenst ställt med lokaler, inte heller ifrågasätter, att granskningen skall ske hemma hos honom.

Jag vidhåller således det yrkande jag framställt i min reservation, till vilken jag yrkar bifall.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på godkännande av den nu ifrågavarande paragrafen samt vidare därpå att densamma skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den av herr Nilsson i Landeryd m. fl. därom anförda reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på paragrafens godkännande enligt utskottets förslag, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Friherre Lagerfelt begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner 79 § i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 37 punkten 1 framlagda förordningsförslaget, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes nämnda paragraf med den lydelse, som förordats i den av herr Nilsson i Landeryd m. fl. därom anförda reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad och herr *Björnsson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 54;

Nej — 53.

Därjämte hade 9 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

80 §, 90 § 2 mom., 93 och 140 §§, 141 § 1—5 mom. samt 142 §.

Godkändes.

143 §.

Denna paragraf innehöll fem särskilda moment, av vilka de båda första voro så lydande:

(i Kungl. Maj:ts förslag:)

1 mom. Har någon i självdeklaration eller därtill hörande handling eller i särskild uppgift angående renskötsel eller i upplysning, som i 32 § avses, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, straffes med böter till belopp, som nedan sägs, eller fängelse i högst sex månader.

Böter bestämmas, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, till högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som därigenom undandragits, och i annat fall till högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som skulle hava undandragits, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock till minst *ett*hundra kronor. Därest det oriktiga meddelandet avsett förhållande, som utövat eller kunnat utöva inverkan allenast å taxering till kommunal inkomstskatt, bestämmas böter, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, till högst tjugufem öre för varje skatteöre, som därigenom kommit att icke påföras den skattskyldige, och i annat fall till högst tjugufem öre för varje skatteöre, som icke skulle påförts den skattskyldige, därest det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock till minst *ett*hundra kronor.

Har någon i virkesdeklaration eller därtill hörande handling eller i upplysning, som i 46 § avses, lämnat sådant oriktigt meddelande, som i första stycket sägs, böte, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som därigenom icke

(i utskottets förslag:)

1 mom. Har någon i självdeklaration eller därtill hörande handling eller i särskild uppgift angående renskötsel eller i upplysning, som i 32 § avses, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, böte om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som därigenom undandragits, och i annat fall högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som skulle hava undandragits, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst *fem*tio kronor. Därest det oriktiga meddelandet avsett förhållande, som utövat eller kunnat utöva inverkan allenast å taxering till kommunal inkomstskatt, vare straffet böter, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst tjugufem öre för varje skatteöre, som därigenom kommit att icke påföras den skattskyldige, och i annat fall högst tjugufem öre för varje skatteöre, som icke skulle påförts den skattskyldige, därest det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst *fem*tio kronor.

Har någon i virkesdeklaration eller därtill hörande handling eller i upplysning, som i 46 § avses, lämnat sådant oriktigt meddelande, som i första stycket sägs, böte, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som därigenom icke

*Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)**(i Kungl. Maj:ts förslag:)*

blivit taxerat, och i annat fall högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som icke skulle hava taxerats, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst *etthundra* kronor.

2 mom. Har oriktigt meddelande, varom i 1 mom. förmåles, icke lämnats mot bättre vetande, men har den som lämnat meddelandet vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, *straffes denne med böter, högst hälften av det belopp, vartill enligt 1 mom. i motsvarande fall högst må dömas, men lägst tjugufem kronor.*

(i utskottets förslag:)

blivit taxerat, och i annat fall högst en krona för varje tiotal kronor rotvärde, som icke skulle hava taxerats, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, i vartdera fallet dock minst *femtio* kronor.

2 mom. Har oriktigt meddelande, varom i 1 mom. förmåles, icke lämnats mot bättre vetande, men har den som lämnat meddelandet vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, *skall vad i 1 mom. stadgas hava motsvarande tillämpning; dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad i nämnda mom. sägs, men likväl ej lägre än tjugufem kronor.*

Enligt en beträffande paragrafen avgiven reservation hade herrar *Bärg* i *Katrineholm*, *Björnsson*, *Wahlmark*, *Ericson* i *Boxholm*, *Hjalmarsson*, *Werner* i *Hultsfred*, *Blomquist*, *Bergström* i *Hälsingborg* och *Mårtensson* ansett, dels att utskottets yttrande beträffande ansvarsbestämmelserna bort hava den ändrade lydelse, reservationen visade, dels ock att utskottet bort med i reservationen anförd motivering hemställa, att riksdagen måtte med bifall i övrigt till utskottets hemställan besluta, att 143 § i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) skulle hava den avfattning, som i reservationen angivits. Den av reservanterna föreslagna lydelsen av förevarande paragraf överensstämde i fråga om 1 och 2 mom. med det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, dock att de i 1 mom. angivna bötesminima av etthundra kronor liksom i utskottets förslag upptagits till femtio kronor.

Herr Björnsson: Herr talman! Utskottsmajoriteten har i fråga om ansvarsbestämmelserna föreslagit, att man skulle göra den ändringen i fråga om Kungl. Maj:ts förslag, att urbotastraff inte skulle få förekomma ens vid de grövsta överträdelserna av gällande bestämmelser. Till skäl för den avvikelser från Kungl. Maj:ts förslag har egentligen endast anförts, att det vid utskottsbehandlingen icke har förebragts tillräckliga skäl för beläggande av förseelser, som i 143 § 1 mom. omförmålas, med frihetsstraff.

Vidare säger man, att vid sådant förhållande synes det vara skäl att avvakta verkningarna i olika avseenden utav tillämpningen av de nya bestämmelserna. Det sista är ett något besynnerligt argument från deras sida, som egentligen gjort allt för att det inte skulle bli några ändringar. Nu har det ju blivit sådana i alla fall, och röstningen har alltså givit en viss betydelse åt det skälet.

Beträffande det första argumentet vill jag emellertid säga, att som reservanterna med herr *Bärg* i spetsen anför, hava praktiskt taget alla hörda myndigheter ansett urbota straff vara nödvändigt i detta fall, medan de myndigheter, som inte ha förordat detta utan motsatt sig det, egentligen endast äro två. Dessutom är det två av de hörda myndigheterna, som ställt sig tveksamma beträffande lämpligheten av frihetsstraff. Vad som möjligen skulle kunna brista i avseende å motiveringen har emellertid i dag kompletterats av

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

herr Reuterskiöld, som ju med stor vältalighet utvecklat för oss, hurusom förseelser, varom här är fråga, böra betraktas såsom bedrägeribrott och läggas under strafflag. Herr Reuterskiöld har till och med gått så långt, att han säger, att om dessa brott bleve belagda med urbota straff och behandlade såsom svåra bedrägeribrott emot staten, vilket det tvivelsutan är, skulle han vara mycket säker på att brotten skulle försvinna. Han hyser i det fallet en mycket stor optimism beträffande straffets avskräckande verkan, ifall dessa straff utmätas enligt en strafflagsparagraf.

Jag har verkligen litet svårt att förstå, vari skillnaden i det avseendet består. Jag har försökt följa med herr Reuterskiölds resonemang, men jag får erkänna att jag inte riktigt kunnat göra det. Han menade, att det här gällde förseelser emot någon slags föreskrift av lägre valör än strafflagens föreskrifter, och att ett och samma straff, om det är ådömt efter en strafflagsparagraf, har större avskräckande effekt, än om det är ådömt enligt en bestämmelse i en lag sådan som denna. Jag fick nästan det intrycket, att hans principiella uppfattning i det avseendet var så stark, att han ansåg det såsom en ren abnormitet, om man i en förordning sådan som taxeringsförordningen införde bestämmelser om urbota straff.

Då vill jag emellertid säga, att det ingalunda skulle bli ett första exempel på att man i en lag av sådan beskaffenhet som den ifrågavarande införde urbota straff, eftersom man ju infört dylikt straff för förseelser mot t. ex. en polisförordning. Vi ha i vår vägtrafikstadgas 16 § mom. 2, som ju innehåller bestämmelser angående rena polisförseelser, en bestämmelse som säger, att den, som gör sig skyldig till viss förseelse mot denna vägtrafikstadga, kan dömas till fängelse i högst ett år. Vi ha i motorfordonsförordningen en § 2, som möjliggör utdömande av fängelse eller straffarbete i högst ett år, och vi ha i lagen om olovlig varuinförsel en ansvarsbestämmelse, som möjliggör för domstol att utdöma straffarbete i högst två år för den, som upprepade gånger gör sig skyldig till olovlig varuinförsel.

När det således utav de sakkunniga myndigheternas flertal, av experter på det rättsliga området sådana som nu herr Reuterskiöld m. fl. anses, att de förseelser, som här kunna komma i fråga, äro utomordentligt allvarliga, förefaller det mig som om det vore klokt av kammaren att bifalla reservationen i denna punkt och i avvaktan på den skärpning av straffet, som till äventyrs kan visa sig nödvändig och möjlig eventuellt genom införandet av lämpliga bestämmelser i strafflagen, godkänna den av reservanterna föreslagna lydelsen för denna paragraf. Den är inte alls densamma som enligt Kungl. Maj:ts förslag. I likhet med utskottsmajoriteten hava vi ansett, att en lämplig ned-sättning av lägsta bötesbeloppet bör ske.

Jag hemställer således, herr talman, om bifall till reservationen i avseende å lydelsen av 143 § 1 mom.

Herr Velander: Herr talman! Såsom den siste ärade talaren anförde, har utskottet inte funnit tillräckliga skäl föreligga för bifall till den i den kungl. propositionen föreslagna straffskärpningen. Utskottet har i varje fall ansett, att därmed borde anstå i avvaktan på närmare erfarenhet beträffande de verkningar i olika hänseenden, som kunde komma att inträda vid tillämpningen av de kontrollföreskrifter, som utskottet gått in för att förorda. Denna ståndpunkt torde kunna betecknas såsom både försiktig och förnuftig.

När man går in för en i olika hänseenden nästan minutiös kontroll av den skattskyldiges olika förhållanden, framstår det nämligen såsom föga påkallat att samtidigt inlåta sig på en skarpt kriminalisering, utan att man ens vågar påstå, att erfarenheten givit vid handen, att i de konkreta fallen, alltså

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

i det levande livet, förelegat behov av någon straffskärpning eller att sålunda det nuvarande bötesstraffet, uppgående till maximum fem gånger det undandragna skattebeloppet, skulle ha varit otillräckligt eller ineffektivt. Det förefaller som om inte blott individuellt utan även ur mer allmänpreventiv synpunkt ett dylikt bötesstraff skulle kunna vara fullt tillräckligt.

Det förhåller sig också så, att de skattekontrollsakkunniga själva uttalat att intet påvisbart behov föreligger för ett skärpande av den ekonomiska straffpåföljden. Om man kan uttala någonting sådant, bör det vara mycket svårt att därifrån komma fram till att man måste gå in för ett frihetsstraff vid sidan av bötesstraffet. Man kan nog också säga att på grund av dessa förseelsers art och motiven därtill ligger det närmast till hands att påföljden eller straffet bör vara av ekonomisk natur. Man kan ock med exempelvis länsstyrelsen i Uppsala län göra gällande, att urbota straff inte kan anses stå i god överensstämmelse med de eljest gällande strafflatituderna.

Även om det av reservanterna anförda exemplet på förekomsten i viss specialförfattning av normerade böter jämte frihetsstraff kan, såsom herr Björnsson här försökt sig på, utvidgas, kan den omständigheten inte innebära ett underkännande av riktigheten av denna principiella ståndpunkt. Icke heller kan ett åberopande, såsom från reservanternas sida skett, av 1929 års bevillningsutskotts ståndpunkt i detta sammanhang tillerkännas någon större betydelse, då bl. a. den ändrade gestaltning av vårt taxeringsväsende, som vi nu stå inför, på intet sätt utgjorde någon realitet för 1929 års bevillningsutskott.

Det förhåller sig också så, att den ifrågasatta straffskärpningen, av propositionens ordalag att döma, inte i nämnvärd grad lockat departementschefen. Han kan ansluta sig därtill, ehuru, enligt hans uttalande, verkningarna därav icke böra överskattas. Departementschefen är emellertid inne på en helt annan tankegång. Goda skäl skulle sålunda föreligga att med bedrägeri enligt strafflagen jämställa alla åtgärder, mot bättre vetande, varigenom skatt undandrages det allmänna. Det är sålunda inte blott herr Reuterskiöld, såsom man möjligen kunde tänka sig på grund av herr Björnssons uttalande, som varit inne på denna tankegång. Men om departementschefen verkligen avser att fullfölja densamma och alltså går in för en sådan kriminalisering, kommer han ju inte att stanna vid ett förslag om fängelse i högst sex månader, utan han kommer då in på en straffskala, vars maximum utgör två års straffarbete eller, där försvarande omständigheter föreligga, fyra års straffarbete. När de skattekontrollsakkunniga stanna vid sex månaders fängelse och departementschefen har den inställningen, att här bör övervägas en sådan straffskala som den nyss antydda, förefaller det åtminstone mig vara ganska uppenbart, att riksdagen med utgångspunkt från den nu föreliggande utredningen och nu föreliggande omständigheter överhuvud taget inte kan i förevarande sammanhang inlåta sig på en så allvarlig sak som att stadga frihetsstraff för förseelser eller, om man så vill, förbrytelser, som ju tidigare drabbats allenast av böter.

Jag skall inte fortsätta diskussionen ytterligare på denna punkt, utan ber jag att i anslutning till det anförda få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Reuterskiöld: Herr talman! På samma gång jag ansluter mig till den siste ärade talarens anförande i alla dess delar, vill jag bara till den ärade representanten för reservanterna i denna punkt säga, att huvudintresset för mig med avseende på falskdeklarationens bedömande såsom brott enligt allmän strafflag ligger däri, att psykologiskt påverkar det den allmänna uppfattningen beträffande brottets karaktär, och i intet av alla de fall, som den ärade representanten för reservanterna anförde, där ett straff utöver böter införts i

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)
specialförfattningar, har detta påverkat den allmänna opinionen att fatta dessa brott såsom verkliga brott utan alltjämt fattar dem såsom polisförseelser. Först i den stund brottet verkligen blir likställt t. ex. med bedrägeri, först då man verkligen får in det under *allmän* strafflag, ändras den allmänna uppfattningen om dess karaktär av brott. Och då jag anser, att falskdeklaration är av den art, att det är mycket värre än något av de fall, som i berörda specialförfattningar beröras, synes det mig vara naturligt och riktigt att man lägger den under allmän strafflag, men, herr talman, naturligtvis inte efter bevillningsutskottets beredning.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på godkännande av den under behandling varande paragrafen samt vidare på paragrafens godkännande med den lydelse, som förordats i den av herr Bärg i Katrineholm m. fl. därom anförda reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

144 § 1 mom.

Godkändes.

Promulgationsstadgandet.

Detta stadgande hade följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1935, dock att 141—143 §§ samt 144 § 1 mom. i deras förutvarande lydelse även därefter skola äga tillämpning i fråga om förseelser, som begåtts före nämnda dag.

Herrar *Nilsson* i Kristianstad och *Nilsson* i Landeryd, friherre *Lagerfelt* samt herrar *Anderson* i Norrköping, *Larsson* i Örbyhus, *Heiding*, *Brännström* i Skellefteå och *Velander* hade enligt avgiven reservation ansett, att utskottet bort med i reservationen anförd motivering hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till motionen I: 325 av herr Fredrik Ström i nu berörda del, besluta, att bestämmelsen om ikraftträdandet i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) skulle hava följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1936, dock att 141—143 §§ samt 144 § 1 mom. i deras förutvarande lydelse även därefter skola äga tillämpning i fråga om förseelser, som begåtts före nämnda dag.

Herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad: Herr talman! Beträffande förordningens ikraftträdande har jag och åtskilliga andra av utskottets ledamöter reserverat oss för att, i stället för att, som Kungl. Maj:t och utskottets majoritet föreslagit, förordningen skulle träda i kraft den 1 juli i år, ikraftträdandet skulle uppskjutas till den 1 januari 1936, och det förefaller mig som om det funnes fullt fog för att här biträda reservanternas förslag.

Det är ju nu en ganska kort tid kvar till den 1 juli i år och det tar ju tid att skicka ut de nya författningarna, liksom det också tar tid för landskamrerarna, som i främsta rummet böra studera dessa, att taga grundlig del av vad de innehålla. Och som vi veta äro dessa tjänstemän synnerligen hårt belastade med arbete just vid denna tid på året, då de ju få taga itu med att förbereda deklaramaterialet till prövningsnämndens arbete m. m. Jag tror inte, att det kan vara så angeläget att forcera ikraftträdandet till den 1 juli i år, utan man bör enligt min mening taga nödig tid på sig så att man hinner ordna arbetet på lämpligt sätt.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Det är enbart av detta skäl, som jag vid denna punkt varit med om reservationen till vilken jag tillåter mig att yrka bifall.

Herr **Björnsson**: Herr talman! Reservanterna hava som skäl för sitt ståndpunktstagande i denna fråga huvudsakligen anfört det rent principiella skälet, att förordningen inte borde ges retroaktiv verkan. Nu räcka mina juridiska insikter inte till för att förstå, att det i detta avseende är någon skillnad mellan utskottets ståndpunkt och reservanternas. Utskottet har som synes förordat bifall till Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär, att förordningen skall träda i kraft den 1 juli i år, medan reservanterna vilja, att lagen skall träda i kraft först vid början av nästa år. Skall förordningen träda i kraft nästa år, skall den rimligtvis tillämpas och kommer väl också att tillämpas i fråga om förhållanden, som ligga bakom detta datum, således på inkomstförhållanden som just nu äro rådande. I det ena fallet likaväl som i det andra får lagstiftningen, såvitt jag begriper, lika liten eller lika stor retroaktiv giltighet.

Nu har utskottets ärade ordförande gått in på lämplighetsskäl i denna punkt. Han säger nämligen, att de myndigheter, som skola tillämpa denna förordning, böra erhålla nödig tid för att sätta sig in i de nya bestämmelserna. Det är naturligtvis ett skäl av helt annan tyngd, men jag kan inte förstå, att ens detta lämplighetsskäl har någon större betydelse, ty myndigheterna komma sannolikt att sätta igång med tillämpningen av denna förordning, i den mån de hinna med det för andra göromåls skull, och det kan då, enligt min mening, vara lämpligt, att man på ett helt annat sätt får förbereda och igångsätta dessa åtgärder, om lagen är giltig och kan tillämpas redan från och med 1 juli i år, än om den inte skulle träda i kraft förrän 1 januari 1936.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen jämlikt de därunder förekomna yrkandena gjorde propositioner, först på godkännande av utskottets förslag till promulgationsstadgande samt vidare därpå att berörda stadgande skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den vid betänkandet därom anförda reservationen; och förklarade herr talmannen sig finna den senare propositionen vara med övertvägande ja besvarad.

Herr *Björnsson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som beträffande promulgationsstadgandet i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 37 punkten 1 framlagda förordningsförslaget godkänner det-samma med den lydelse, som förordats i den vid betänkandet därom anförda reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes utskottets förslag i denna del.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo uppläst, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Ang. vissa ändringar i taxeringsförordningen. (Forts.)

Ingressen och rubriken.

Godkändes.

Utskottets hemställan i punkten 1.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut i avseende å förordningsförslaget.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogos ånyo statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 88, om anvisande av de i regeringsformens 63 § föreskrivna kreditivsummor;

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för Vaxholms kustartilleriregementes manskapskassa från betalningsskyldighet för vissa skulder m. m.;

nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vissa medel, som anvisats för säkerhetsanordningar å undervattensbåtar;

nr 92, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för tillsättande av beställningen såsom marinöverdirektör; samt

nr 93, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa ombyggnadsarbeten vid centralfängelset i Norrköping samt till nya arbetslokaler m. m. vid centralfängelset i Växjö.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

*Anslag till
ny ladugård
m. m. vid
uppfostrings-
anstalten å
Salbohed.*

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtande nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till ny ladugård m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 94 gjorda framställning hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att riksdagen måtte till statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Vissa byggnadsarbeten för budgetåret 1935/1936 anvisa under femte huvudtiteln ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Reservation hade anmälts av herr *Tham, Vollrath*, som dock ej antytt sin mening.

Herr Tham, Vollrath: Herr talman! För en tid sedan hade jag tillfälle att besöka Salbohed i sällskap med vissa medlemmar av statsutskottet ävensom herr Henriksson i Vinstorp. Vid detta besök, som gällde hemmet för sinnesslöa gossar, fingo vi ett intryck av att förhållandet mellan föreståndare, lärare och förmän å ena sidan och de sinnesslöa eleverna å andra sidan var synnerligen gott och att man hade lyckats bibringa eleverna ljus i sinnet och kunskaper, med det resultatet att en del av dessa sinnesslöa hade kunnat mottaga platser på närliggande gårdar och där skött sig till allmän belåtenhet. I den punkten är det sålunda bara gott att säga.

Beträffande den ekonomiska sidan av saken vill jag omnämna, att antalet elever vid Salbohed utgör ett femtiotal, varav ungefär hälften eller 25 stycken äro minderåriga, av vilka återigen 12 stycken såsom varande alltför un-

Anslag till ny ladugård m. m. vid uppfostringsanstalten å Salbohed. (Forts.)
dermåligen inte kunna anlitas till jordbruksarbete, vartill således endast resten av eleverna kan användas. Man har nämligen funnit, att jordbruksarbetet är synnerligen välgörande för ynglingar av den här kalibern och att de därigenom utvecklas till att kunna så småningom bliva nyttiga medborgare. Jordbruket är således ett medel för att bibringa dem en ljusare uppfattning och inte något självändamål och bör sålunda till sin omfattning vara avvägt så, att det lämpar sig efter förhållandena.

Den jordareal, som här skall brukas av dessa sinnesslöa elever, utgöres av 180 tunnland åker och 100 tunnland skog. Arealen är utsträckt över ett stort område och tungarbetad, varför lejd arbetskraft måste anlitas för jordens skötsel. Kostnaderna för detta jordbruk hava enligt statsliggaren utgjort under åren 1932/33 i olika former av statsbidrag 49,400 kronor, vartill kommer landstingens bidrag för eleverna med 17,600 kronor. Summan av kostnader som äro täckta av samhället är således 67,000 kronor. För 1933/34 är motsvarande kostnadssumma, fördelad på några poster, 61,000 kronor; för 1934/35 har den sprungit upp i 66,000 kronor. Kostnaderna äro fördelade dels på löner och dels på driftkostnader vid denna egendom ävensom på underhållskostnader för samtliga elever och lärare etc.

Någon inkomst av jordbruket finnes inte angiven annat än för budgetåren 1933/34 och 1934/35, då inkomsten från jordbruket vartdera året utgjorde 200 kronor. Jordbruket har sålunda inte lämnat någon behållning att tala om, och driftkostnaderna ha sålunda ställt sig alltför dyra.

Man får då givetvis den uppfattningen att denna betydande areal är onödigt stort tilltagen för den lilla skara av 12 stycken elever, som där skall arbeta och få sin utbildning. De andra, som där äro intagna, äro ju antingen minderåriga eller undermåliga. Det synes mig därför vara en nödvändig åtgärd att anstaltens jordbruk i någon mån reduceras på det sättet att man vidtager lämpliga avstyckningsåtgärder, att man säljer bort en del av arealen till närliggande grannar eller utav vissa lämpliga områden bildar nya egna hem.

De byggnadskostnader, som man nu avser att få täckta genom den förevarande kungl. propositionens förslag och genom tidigare begärda anslag, uppgå till 63,000 kronor. Tidigare har riksdagen beviljat ett anslag av 48,000 kronor för ifrågavarande ändamål, men det har visat sig, att detta belopp icke räckt till och därför har man fått lov att begära nytt anslag å 15,000 kronor, varom förslag nu föreligger. Det sammanlagda anslagsbeloppet skulle då komma att bli 63,000 kronor, och denna utgiftspost skulle täckas omedelbart.

Man får emellertid tänka på att med den dåliga arbetskraft, som finnes tillgänglig för ett så omfattande jordbruk som detta, kommer behovet av anslag för de dryga drifts- och byggnadskostnaderna att undan för undan göra sig gällande.

Mitt förslag är därför, att man skall sälja bort en stor del av jorden och upprätta en styckningsplan, som är baserad på ett bibehållande av en lämplig centralfigur och ett försäljande av jord i områdets periferi till egna hem eller till grannar. I avvaktan på vidtagandet av en sådan åtgärd borde det då få anstå med ett bifall till den förevarande propositionen.

Jag anser därför, herr talman, att det i avvaktan på Kungl. Maj:ts åtgärder beträffande avstyckning och försäljning av en del av denna egendom, Salbohed, bör få med ifrågavarande nybyggnad anstå, varför jag yrkar avslag å Kungl. Maj:ts förslag och utskottets hemställan.

Herr Carlsson, Carl: Herr talman! Jag kan instämma med den föregående ärade talaren, när han i sitt anförande utgår ifrån, att förhållandena vid anstalten voro de allra bästa, och jag tror att detta var det allmänna intrycket

Anslag till ny ladugård m. m. vid uppfostringsanstalten å Salbohed. (Forts.)
bland de statsutskottsledamöter, som besökte platsen. Men däremot kan jag inte dela talarens uppfattning när det gäller anstalten och det föreslagna bygandet av ladugård jämte ekonomibyggnader.

Det må vara hur det vill med avkastningen av anstaltens jordbruk, men man får dock erkänna, att detta har undergått en oerhörd förbättring under de sista åren. Det är klart, att det ekonomiska resultatet inte har kunnat bli så lysande, när stora områden av det gamla exercisfältet hava uppodlats, ett arbete som alltjämt pågår. Det förefaller mig också, som om det klientel, som finnes på Salbohed, dessa sinnesslöa gossar, utfört ett storartat arbete, som synes vara lämpligt för dem, och jag anser därför, att det skulle vara oklokt, om man nu på detta tidiga stadium började sönderstycka egendomen. Den möjligheten är inte utesluten — det har också utskottet framhållit i sitt utlåtande — att även om denna byggnad kommer till stånd, så utgör detta icke något hinder för att om det anses lämpligt sedermera börja avstycka något av egendomen. Jag tror, att om man nu skulle gå in för en styckning eller försäljning av egendomen i sin helhet, skulle detta medföra en förlust för staten, ty det är dock så, som här förut har sagts, att egendomen har en areal av 180 tunnland åkerjord och 100 tunnland skog, bestående av vacker skogspark i närheten av det gamla exercisfältet, och det är sannolikt, att ingen numera köper jord utan att skog också samtidigt får följa med, vilket emellertid här är fullkomligt uteslutet.

Om man skulle gå in för herr Thams förslag, att egendomen skulle styckas och på det sättet försäljas, skulle detta enligt min mening icke innebära någon ekonomisk fördel för staten och framför allt skulle det inte heller vara till någon förmån för den uppgift, som anstalten har att fylla. Det har sagts ifrån något håll, att dessa pojkar på Salbohed lämpligen skulle kunna flyttas till Hall eller någon annan anstalt. Det anser jag emellertid skulle vara det olämpligaste av allt, ty dessa interner befinna sig icke i det sinnestillstånd att de kunna kallas vanartiga, utan de äro sinnesslöa. Det var emellertid egendommeligt att finna, hurusom man på anstalten med god behandling lyckats få dem intresserade för allt slags arbete.

Jag tror, som sagt, att det skulle vara oklokt om man för närvarande skulle motsätta sig Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, och jag anser, att kammaren handlar klokt, om den i detta fall biträder utskottets hemställan, till vilken jag sålunda, herr talman, ber att få yrka bifall.

Häruti instämde herr *Asplund*.

Herr Björck, Wilhelm: Jag skall inte bli mångordig, då jag i allt väsentligt kan instämma i den siste ärade talarens anförande här. Men jag skulle till detta endast i kompletteringssyfte vilja nämna, att frågan om Salbohedsanstaltens ställning i organisationen har varit under särskilt öfvervägande för ett par år sedan. Då öfvervägdes nämligen det tidigare omnämnda alternativet med Hall, och man blev överens om att Salbohedsanstalten fortfarande skulle äga bestånd, därför att man behövde den för att lätta på skyddshemmens arbete ute i orterna genom att till Salbohed öfverföra de svåraste fallen. Detta var syftet med Salbohed, när den anstalten tillskapades, och detta syfte har man varit överens om att alltjämt tillgodose på sätt herr Carlsson här nämnt, varför man följaktligen måste avskrika alternativet med att låta Hall övertaga anstaltens uppgifter.

Situationen är nu emellertid den, att Salbohedsanstalten för sitt jordbruks rätta bedrivande ovillkorligen behöver en ny ladugård. Den saken är erkänd av riksdagen år 1933, och den har av utskottet också klart understrukits, då ut-

Anslag till ny ladugård m. m. vid uppfostringsanstalten å Salbohed. (Forts.) skottet nu säger, att det har »funnit ett trängande behov föreligga, att de byggnadsarbeten, som i propositionen avses, snarast komma till utförande».

Då kan det möjligen från något håll sägas, att byggnadskostnaderna äro väl stora. Det är naturligtvis ledsamt, att det inte gått att uppföra denna ladugård för de kor, som anstaltens jordbruk behöver, men därvidlag ber jag få påpeka, att det har gjorts upprepade försök att få ned kostnaderna. Byggnadsstyrelsen har räknat på kostnaderna gång på gång, man har infordrat anbud och man har anlitat den främste expert, som finns på lantbruksbyggnader och som lantbrukssällskapet också anlitat, men inte ens denne har kunnat pressa ned kostnaderna. Då det alltså är uppenbart, att anstaltens uppgifter kvarstå, att någon omläggning av anstalten inte har befunnits genomförbar, men behovet, såsom utskottet säger, är trängande, och då därtill kommer att alla försök äro gjorda för att få ned kostnaderna för byggandet av denna ladugård, kan jag inte inse, att det finns någon anledning att motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Henriksson**: Alla, som hava sett Salbohedsanstalten med de där uppförda byggnaderna måste ju erkänna, att de inte äro av så prima beskaffenhet. Byggnadernas läge gör det också ytterst svårt att använda dem för lantbrukets behov. Man kan ju inte utan skäl säga, att byggnaderna ligga spridda på ett stort område, ty jag tror inte jag överdriver, om jag säger, att de ligga spridda på ett område med 1½ kilometers diameter. Det är inte endast dessa byggnader, som tillhöra lantbruket, som ha ett obekvämt läge, utan man kan i lika hög grad säga detsamma om den anstalt, som är förlagd på området. Jag tror inte jag tar fel, om jag säger, att avståndet från föreståndarbostaden och ned till den gamla baracken, där skyddslingarna nu ha sitt logement, är omkring 300 meter och att det från denna barack eller detta logement och ned till köket är minst lika lång väg. Följaktligen kan man säga, att den, som förestår anstalten, inte har någon vetskap om vad som händer och sker på området utan att detta måste inberättas för honom.

Man kan då fråga sig: skall man under sådana förhållanden verkligen gå in för att bygga en ny ladugård för en kostnad av något över 60,000 kronor, innan man har gjort klart för sig, om denna anstalt skall bibehållas på området eller inte? Om man nu går in för att anstalten skall bibehållas, bör man också vara beredd på att det inte kan komma att dröja många år, innan man får lägga ut stora belopp på att få anstaltsbyggnaderna placerade på annat sätt inom området.

Det är väl då rimligt, att man först åtminstone gör upp en plan över hur det hela skall ordnas eller att man åtminstone har en skiss över hur alla byggnader skola vara belägna, så att man inte, såsom det gjordes vid besöket där uppe, när jag var med, bara säger, att här eller här skall stallet byggas, utan hänsyn till var de andra byggnaderna eventuellt kunna komma att placeras.

Det vore därför rimligt, att riksdagen begärde en utredning om alla dessa saker, som jag här omnämnt, varvid det möjligen också kunde utredas, om det inte funnes någon annan, minst lika lämplig plats, till vilken man kunde skicka bort de skyddslingar, som nu äro förlagda på Salbohedsanstalten. Det skulle ju kunna tänkas, att en sådan plats finnes eller att man endast genom att utvidga med en byggnad på något annat ställe inom landet, där köksanordningar och matsalar äro tillräckliga för ett större antal skyddslingar, vilket skulle avsevärt nedbringa kostnaderna för staten. Om man skulle gå in för det, instämmer jag med herr Tham i vad han sagt, att det är väl inte vinstgivande att inrätta nya statsegendomar, och vi ha tidigare gått in för här, att

Anslag till ny ladugård m. m. vid uppfostringsanstalten å Salbohed. (Forts.) alla kronoegendomar, som äro dåligt eller otillräckligt bebyggda, skall man dela till egna hem. Om man kunde lösa denna fråga på det sättet, så kunde dessa byggnader, som äro belägna där, i stort sett komma till användning för dessa egna hem, flera familjer få sin bärgning på området och staten komma ifrån en säker och självskriven förlust genom dessa dyra anordningar.

Det har ju också på senare tid gjorts ganska många invändningar mot det system, som vi nu begagna, att man sammanför en hel mängd skyddslingar av olika åldrar och med olika stora synder och olika grad av brottslighet på samvetet. Det har från flera håll både talats och skrivits om att detta inte är rimligt, utan man borde snarare försöka att taga dem som i grunden äro godartade skyddslingar från de andra, som ha mera anlag för brottsliga gärningar, och försöka att utackordera de godartade elementen till småbrukare ute i bygderna, som vore kända för att sköta sig på ett utmärkt sätt. Om en utredning skulle visa, att sådant skulle kunna ske, så skulle man ju också kunna säga, att varje individ åtminstone inte skulle komma att kosta mera än en fjärdedel av vad kostnaderna för närvarande äro, och det skulle likväl komma att bli en hjälp för de småbrukare, som toge hand om dem. Utackorderingarna skulle då ställas under tillsyn av barnvårdsnämnderna i de kommuner, där de bleve förlagda. Jag vågar säga, att jag till alla delar instämmer med dem som ha den uppfattningen, att det inte är att särskilt rekommendera att samla dessa stora mängder på ett ställe, ty det kan mycket väl hända, att den som har godartade anlag men på ett eller annat sätt kommit att förgå sig i stället för att bli uppfostrad kommer att få vanor i högre grad åt det brottsliga hållet.

Jag träffade i går här på Stockholms gator en person, som sitter med i en nämnd, som Kungl. Maj:t tillsatt, nämligen skyddsnämnden, och han sade, att starka krafter voro i rörelse för att man skulle vid Råby räddningshem i Lund skilja jordbruket från anstalten, taga bort några av de individer, som nu finnas där, och bara ha några kvar. Vad anledningen var, kan jag inte veta, men vi ha ju herr Ehrnberg här i kammaren, jag tror att han är ordförande i denna kommitté, och han skulle möjligen kunna ge anvisning på vad meningen är. Där är nämligen byggt för många hundra tusen kronor nya ladugårdar, nya logar, nytt stall och nya byggnader så flott, att man aldrig kan överträffa det, hur man än gör, och nu skulle man skilja jordbruket där från anstalten. Är det möjligt, så måste det vara en orimlighet att nu göra en ny ladugård här, innan man klarat upp det.

Jag ber, herr talman, med vad jag nu anfört att få instämma i herr Thams anförande och att det måtte överlämnas åt Kungl. Maj:t att utreda denna fråga, innan vi gå att bygga den här ifrågavarande ladugården.

Herr Carlsson, Carl: Den föregående talaren har i någon mån missförstått denna sak. Här gäller det inte brottslingar utan stackars barn, som på grund av en eller annan orsak äro mindre försigkomna s. k. sinnesslöa. Det är naturligtvis en välgärning för deras anhöriga, att de bli skickade till en plats, där de veta, att deras barn bliva väl vårdade, och vidare är det så, att om det är någon som visar brottsliga anlag, får han inte vistas vid Salbohed utan skickas till Salberga vid Sala stad. Det har också visats, att man ifrån anstalten vid Salbohed lyckats få ut en hel del pojkar, som skött sig bra och som finnas ute i bygderna litet varstans, och anstalten har sålunda en mycket stor uppgift att fylla, och när inte ens herr Henriksson vill förneka, att det behövs en sådan inrättning, frågar man sig, hur det skall kunna åstadkommas någon ny anstalt utan att den också kostar pengar. Jag föreställer mig, att det skulle bli en större kostnad än den här ifrågasatta.

Anslag till ny ladugård m. m. vid uppfostringsanstalten å Salbohed. (Forts.)

Beträffande ladugården och dess avlägsna läge är det för närvarande så som herr Henriksson sagt, men det är meningen, att ladugården nu skall flyttas närmare intill logementet och att man så småningom skall kunna få det hela mera koncentrerat. Jag finner alla skäl tala för att riksdagen i detta fall tillmötesgår vad Kungl. Maj:t föreslagit och vad utskottet här också gått in för. Jag finner detta välbetänkt. Skulle det sedermera komma att visa sig, att det inte behöver vara så stort jordbruk, blir det då tids nog att tänka på avstyckning. Det är nog så, att om det skulle göras en avstyckning eller försäljning på en gång utan vidare, man knappast kunde vänta att få någon spekulant, som ville betala ett skäligt belopp för egendomen. Då är det bättre att förbida tiden. Jag fick under ett samtal med representanten för landstinget, en framstående lantbrukare, när jag frågade honom, hur lantbruket sköttes, det svaret, att det skötes förträffligt och att man hade de bästa förhoppningar om att det skulle komma att bära sig i framtiden, och jag tror att den uppfattning, som han delgav oss, var riktig. När jag sedan sett, hur de odlat upp på egendomen och fortsätta med detta arbete, anser jag, att det skulle vara oekonomiskt, om man på detta stadium skulle gå in för att försälja eller stycka egendomen. Det blir tids nog att vidtaga den åtgärden, när det visar sig omöjligt för anstalten att sköta jordbruket på ett tillfredsställande sätt.

Herr Björck, Wilhelm: Herr talman! Herr Henriksson måtte uppenbarligen inte ha besiktigt Salbohed så noga som man skulle kunnat önska, ty då hade det varit klart, att det finns, som herr Carlsson här upplyst, inte några brottslingar där, som de ha till arbete och inackordering, utan det är fråga om sådana sinnesslöa, som äro så svårartade, att de inte kunna vara på de av landsting och stiftelser drivna skyddshemmen, utan därför sammanföras på ett ställe. Jag är övertygad om att om herr Henriksson komme dit och såge dem, skulle hans farhågor för att, som han uttryckte sig, dessa stora mängder, som voro samlade på ett ställe, dessa femtio olika interner, skulle innebära så stora risker för deras framtida utveckling, lätt undanröjas. Det är inte heller så, att det är så många olika åldrar på Salbohed, utan sedan vi fått Salberga, skickar man dit de äldre. Tidigare var det en högst växlande ålder på eleverna, men numera går det en ström genom Salbohed, och de som äro alldeles omöjliga skickas till Salberga och interneras där. På det sättet får man ett yngre klientel, och det är delvis på grund av denna förändring av anstaltens karaktär, som detta krav här har framställts, ty hade man haft det gamla klientelet, skulle man kunnat få medverkan i mycket större utsträckning av internerna vid arbetets utförande. För övrigt är det inte bara fråga om ladugård, det gäller också pump och diverse rörledningar, som ingå i detta. Med den tidigare ordningen hade dessa elever kunnat medverka i arbetet. Nu är det för unga pojkar och alldeles för starkt imbecilla för att kunna i någon större utsträckning tagas i anspråk. Det är den omständigheten som gör, att detta anslagskrav framkommit, och jag har tidigare redogjort för vilka stora ansträngningar som gjorts såväl från anstaltsstyrelsens som från byggnadsstyrelsens sida för att bringa ned kostnaderna, men förgäves. Nu har man en fallfärdig ladugård, och man måste någonstans inhysa korna. Det är av det skälet, som Kungl. Maj:t sett sig nödsakad att framlägga krav på kompletterande byggnadskostnader för att få arbetet i gång. Den utredning, som herr Henriksson efterlyser, har gjorts för två, tre år sedan, mina herrar, dess resultat äro framlagda för riksdagen, och riksdagen har tagit ställning och sagt, att det går inte att bryta ut Salbohedsorganisationen, utan vi behöva den. Det var då, riksdagen voterade penningar till ladugården.

Anslag till ny ladugård m. m. vid uppfostringsanstalten å Salbohed. (Forts.)
 Vad som sedan inträffat, det är, att de penningarna befunnits icke vara tillräckliga, bland annat därför att den ungdomliga arbetskraft, som nu kan erbjudas från anstalten, inte räcker till detta arbete utan man måste leja arbetskraft.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Henriksson: Herr talman! När man läser detta utskottsutlåtande, får man besked om att de skyddslingar, som äro intagna på detta hem, äro egentligen inte arbetsföra, så att man har inte någon vidare nytta av dem. Det vill jag bara säga att herr Björck kan se av detta utlåtande.

Så skulle jag bara vilja med några ord förtydliga vad jag sade, eftersom det visst blev missförstått. Jag vill bara säga, att när någon sade, att de skyddslingar på Råby, som jag talade om, inte voro av samma slag som de som finnas på Salbohed, så vet jag det, men jag menade att genom att utackordera dem som hade bättre anlag skulle möjligen en sådan byggnad bland de redan förefintliga bli ledig, så att dessa kunde flyttas över dit på sådant sätt som jag tidigare nämnt.

Efter härmed slutad överläggning gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Henriksson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 94, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 95, i anledning av väckta motioner angående ordnande av hantverkets högre undervisning, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 96, i anledning av väckta motioner om rätt för justitieråd och regeringsråd att mottaga uppdrag såsom skiljeman.

I två likalydande motioner, väckta den ena, nr 121, inom första kammaren av herrar *V. Tham* och *Sam Larsson* och den andra, nr 286, inom andra kammaren av herr *I. Anderson* i Norrköping m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte, med ändring av vad för närvarande därutinnan gällde, besluta, att med justitieråds- och regeringsrådsämbete icke finge förenas uppdrag såsom skiljeman i fall, då uppdraget meddelas allenast av en av parterna eller av

Om rätt för
 justitieråd att
 mottaga
 skiljemanna-
 uppdrag m. m.

Om rätt för justitieråd att mottaga skiljemannauppdrag m. m. (Forts.)
överexekutor eller annan i endera partens ställe, ej heller då uppdraget, utan att vara förenat med ordförandeskap i skiljenämnden, meddelades av båda parterna eller av någon, som enligt skiljeavtalet hade att i båda parternas ställe utse skiljemän.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att herrar V. Thams och Sam Larssons samt Andersons i Norrköping m. fl. berörda motioner (I: 121 och II: 286) icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade avgivits av herrar *Borell, Vollrath Tham, Holmgren, Persson* i Falla och *Persson* i Fritorp, som ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen, med bifall till herrar V. Thams och Sam Larssons samt Andersons i Norrköping m. fl. berörda motioner (I: 121 och II: 286), måtte, med ändring av vad för närvarande därutinnan gällde, besluta att med justitieråds- och regeringsrådsämbete icke finge förenas uppdrag såsom skiljeman i fall, då uppdraget meddelats allenast av en av parterna eller av överexekutor eller annan i endera partens ställe, och ej heller då uppdraget, utan att vara förenat med ordförandeskap i skiljenämnden, meddelats av båda parterna eller av någon, som enligt skiljeavtalet hade att i båda parternas ställe utse skiljemän.

Herr Tham, Vollrath: Herr talman! Som kammaren torde finna, har skiljedomsförfarandet vunnit mer och mer insteg under senare tid, beroende på att tvister på den vägen avgöras sakligt och även snabbare än den vanliga domstolsvägen. Detta har gjort, att näringslivets män anse det vara en angelägenhet av allra största vikt, att dessa skiljedomstolar få det bästa och mest erfarna stöd, som kan uppbringas, för att deras domar skola i fortsättningen bli av samma kvalitet som hittills och deras prestige upprätthållas. För den skull har det uttalats en önskan från industri och näringar, att den bestämmelse, som riksdagen uttalade sig för 1926 och som gick ut därpå, att justitieråd och regeringsråd icke skulle ha rättighet att mottaga kallelse som skiljemän, skulle bortfalla och att det skulle lämnas dem medgivande att mottaga val som ordförande i skiljedomstol.

Man inskränker sig sålunda till ordförandeskap i skiljedomstol i motsats till vad som gällde före 1926, då justitie- och regeringsråd även kunde vara medlemmar i skiljedomstol.

Det kan ju i detta sammanhang vara skäl att erinra om att i andra nordiska länder är det tillåtet för medlemmar av deras högsta domstolar att mottaga sådana uppdrag. Man tycker, att det är egendomligt, att Sverige skall ställa sig på en annan ståndpunkt i detta avseende.

Såvitt jag kunnat finna av utskottsutlåtandet och av dem som ha en motsatt uppfattning än jag, har icke något verkligt skäl anförts för motsidans avvikande mening. Att man skall motsätta sig detta förslag, är för mig en fullständig gåta, och jag kan inte finna något annat motiv än att när 1926 års bestämmelser tillkommo, var det i sammanhang med en lönereglering för justitieråden.

Man förmenar, att när justitierådens löner reglerades, förbättrades deras utkomstmöjligheter. Man missunnar dem med ett ord att få en inkomst, som ligger på sidan om den reglerade lönen, och man utgår ifrån att ett justitieråd inte är mera omdömesgill än att det kan komma i fråga att han mottar ett uppdrag i skiljedomstol på sådan tid, att han därigenom skulle försumma sitt eget ordinarie arbete. Men man får ju

Om rätt för justitieråd att mottaga skiljemannauppdrag m. m. (Forts.)
förutsätta, att ett justitieråd i så fall delar upp sin tid så att staten får sitt, och får han någon tid över, så må det vara hans sak. Kan han på denna övertid förtjäna något, så skall man inte missunna honom det, om han därigenom kan tillföra industri och näringar ett juridiskt stöd, som är av största vikt.

Jag tillåter mig med dessa ord, herr talman, att yrka bifall till den reservation, som är avgiven av herr Borell, mig m. fl.

Herr Johansson, Johan Bernhard: Herr talman! Då jag deltagit i detta ärendes behandling i utskottet och där intagit samma ståndpunkt, vartill utskottet kommit, samt därjämte vid åtminstone tre särskilda tillfällen tidigare haft med detta ärende att göra, skall jag be att få yttra några ord.

Jag skall först be att i korthet få erinra om frågans förhistoria. Det är nämligen så, att före 1926 innehade justitieråd rättighet att åtaga sig skiljemannauppdrag, men detta borttogs i sammanhang med den löne reglering, som företogs 1926. Redan därförut framställdes det vid flera tillfällen erinringar och anmärkningar emot det förfarandet, att justitieråden innehade dylika uppdrag, och jag erinrar mig särskilt, att i remissdebatten 1922 detta spörsmål var uppe. 1922 års statsrevisorer — jag var själv ledamot av revisionen — upptogo dessa justitierådens innehavda uppdrag till närmare granskning, så långt vi hunno med och som revisionen ägde befogenhet, vi undersökte sexton fall inom armé- och marinförvaltningarna för att bilda oss ett omdöme om omfattningen av dessa uppdrag. I de undersökta sexton fallen utgjorde de utdömda beloppen 938,821 kronor 21 öre och kostnaderna för skiljemanna-förfarandet utgjorde 83,400 kronor. Och detta var ju bara de skiljedomar, som rörde sig inom dessa nämnda statens verk. Vi hade ju ingen befogenhet att ingå på prövning av de uppdrag, de innehade i den privata verksamheten, men ingen skall få mig att tro, att inte dessa skiljemannauppdrag — det var två justitieråd, som i särskilt hög grad innehade sådana — voro av den omfattning, att de måste avsevärt inskränka på deras tjänstetid.

Statsrevisorernas uttalande 1922 ledde till en s. k. omförmälan till kamrarna, som lades till handlingarna. 1923 tog statsrevisionen ånyo upp ärendet till granskning och gjorde då liksom 1922 ett uttalande om det olämpliga i att justitieråden innehade dessa uppdrag, och 1923 års uttalande var ännu skarpare än det som gjordes 1922. Det ledde också till en omförmälan från statsutskottet, som lades till handlingarna i kamrarna. Sedan kom då löne-regleringen för justitieråden 1926. Där inrycktes en bestämmelse, att det skulle vara förbud för justitieråden att åtaga sig dessa uppdrag, och det står uttryckligen utskrivet i handlingarna, att den högre lön, som då utmättes åt justitieråden, utmättes även med hänsyn till den omständigheten, att dessa uppdrag hade blivit dem framtagna. Man har under den kritik, som riktats mot det tidigare förfarandet, bland annat framhållit, att det inte är lämpligt, att ledamöter av högsta domstolen i den högsta domareställning, som de inneha, åtaga sig uppdrag vid sidan av tjänsten av det slag, som här avses.

Nu föreslår man i det yrkande, som framställts, att man skall göra en ändring i 1926 års beslut om löne regleringen på det sättet, att man skall återlämna rätten att mottaga skiljemannauppdrag, men man går inte in på lönefrågorna, d. v. s. de skulle få behålla den högre lönen oförändrad. Man säger visserligen, att här avses bara att medge denna rätt i begränsad omfattning: justitieråden skulle endast få bli ordförande i skiljenämnd. Ja, det voro väl dessa justitieråd tidigare också. Om ett justitieråd inkallades i en skiljenämnd, blev han väl i regel ordförande, och någon väsentlig skillnad mellan det nu föreslagna och det tidigare mycket starkt kritiserade systemet föreligger, såvitt jag kan se, inte. Det förefaller mig därför inte vara lämpligt

Om rätt för justitieråd att mottaga skiljemannauppdrag m. m. (Forts.)
att nu gå till en ändring i 1926 års beslut, om vilket, såvitt jag kan erinra mig, mycket stor enighet rådde. Efter den tiden har det varit tyst med kritiken mot det system, som varit rådande.

Nu kommer ju till detta, att vid innevarande års riksdag har riksdagen redan på framställning av Kungl. Maj:t beslutat en utökning av justitierådets antal med hänsyn till den stora arbetsbalans, som är rådande i högsta domstolen. Det förefaller mig som om, sett mot bakgrunden av den tidigare kritiken, sett mot det förhållandet, att denna stora arbetsbalans nu förefinnes, och sett mot uttalandena i 1926 års löneroglering, det icke är lämpligt att nu gå till en ändring av det beslut, som då fattades, och jag vill bara tillägga helt kort, att det förefaller inte heller, som om det skulle föreligga något behov av den föreslagna förändringen, ty det skulle vara bra egendomligt, om i de ärenden, som kunna behöva skjutas till skiljenämnd — det är oftast rena praktiska frågor — det inte skulle finnas kompetens utanför högsta domstolen utan man ovillkorligen skall behöva gå ända upp till högsta domstolen för att hämta skiljemän. Det förefaller mig som om en skiljenämnd mycket väl kan sammansättas av kunniga och erfarna män utan att man behöver gå så högt upp för att hämta dem, då man i övrigt har erinringar mot ett sådant förfarande.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häri instämde herrar *Theelin, Pålsson* och *Johan Nilsson* i Malmö.

Under herr Johan Bernhard Johanssons anförande hade herr talmannen uppstått och avlägsnat sig, varvid ledningen av kammarens förhandlingar övertagits av herr förste vice talmannen.

Herr Borell: Herr talman! Då frågan om detta förbud 1926 behandlades i kammaren, hade jag den uppfattningen, att ett sådant förbud icke borde meddelas. Jag grundade detta huvudsakligen därpå, att jag, trots vad som då förebragtes, hade den uppfattningen, att det var till fördel för skiljedomsinstitutet, att man, särskilt i fall av mera invecklade tvister skulle kunna använda en sådan kapacitet, som de nu ifrågavarande personerna besitta. Då jag fortfarande har samma uppfattning, har jag i konsekvens därmed fogat mig till dem, som antecknat reservation emot det föreliggande utskottsutlåtandet. I denna sena timme och då jag är övertygad om att utgången är given, skall jag icke låta fresta mig till att ingå på någon mera utförlig behandling av detta ämne, utan jag åtnöjer mig med att understryka en del av de viktigaste av de synpunkter, som anfördes av motionären, herr Tham, och instämma i hans yrkande med ytterligare betonande av att mitt ställningstagande endast är dikterat därav, att jag anser, att ett medgivande som det nu föreliggande skulle vara till gagn för skiljedomsinstitutet.

I herr Borells yttrande instämde herr *Larsson, Sam*.

Herr Reuterskiöld: . . . och, herr talman, ett sådant medgivande skulle vara till största skada för rättsskipningen. Jag instämmer till alla delar i vad herr J. B. Johansson anförde och tillägger, att frågan även före lönerogleringen var behandlad i konstitutionsutskottet, där reservationsvis en anmärkning gjordes i nyssnämnda avseende.

Emellertid skall jag be att få säga, att den omständigheten, att i Norge eller annorstädes, där man har lägre löner, sådana medgivanden lämnats, absolut inte är någonting att följa efter, och vad själva saken angår, måste jag erinra, att då justitieråden i en vanlig tvist måste döma som sådana efter lag,

Om rätt för justitieråd att mottaga skiljemannauppdrag m. m. (Forts.)
 är det inte riktigt, att de som skiljemän skola döma i en likartad tvist efter billighet, ty de komma då mycket lätt att intaga olika ståndpunkter och detta förstår ej allmänheten. Jag kan inte heller finna, att det är rimligt, att här i Sverige, där vi anse, att den högsta rättsskipningen skall vara oberoende av alla ekonomiska faktorer utanför statslönen, det skulle ordnas på detta sätt. Jag anser det av konstitutionella skäl fullständigt uteslutet.

Herr Sandén: Herr talman! Bara ett par ord. Inom statsutskottet råder en bestämd och utpräglad uppfattning, att en återgång till det förutvarande systemet icke är lämplig. Det råder ingen brist på juridiskt skolade krafter, som kunna stå till förfogande vid tillfällena som dessa. Lönerna till justitieråden och regeringsråden ha tidigare reglerats med hänsyn till att de måste avstå från de biinkomster, som uppdrag, liknande dessa, gävo dem under en tidigare period. Det finns inga sympatier för ett system, som möjliggör dubbelinkomster. Att dessa icke voro obetydliga och att det fanns skäl för ingripande från riksdagens sida, kan illustreras med det exempel, som herr Johansson nys anförde, och som jag för de nyinkommas räkning ber att få repetera. Statsrevisionen undersökte på sin tid de fall, då skiljedomsförfarande varit påkallat. Det visade sig, att under ett år var det sexton fall. I tio av dessa sexton fall var uppdraget att vara ordförande överlämnat till justitieeller regeringsråd. De belopp, det gällde att utdöma, uppgingo till en summa på 900,000 kronor och kostnaderna för skiljenämnderna uppgingo till mellan 80,000 och 90,000 kronor.

Jag tror nog, herr talman, att det med hänsyn tagen till dessa förhållanden, finns anledning för riksdagen att stanna vid det nu tillämpade systemet, och jag yrkar sålunda bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr förste vice talmannen enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Tham, Vollrath*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 96, röstar
 Ja;

Den, det ej vill, röstar
 Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr förste vice talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till frihamnsförordning m. m. jämte i ämnet väckta motioner. *Förslag till frihamnsförordning m. m.*

I en den 1 mars 1935 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 166, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) frihamnsförordning,
- 2) förordning om ändrad lydelse av 5 och 11 §§ tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316),
- 3) förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 maj 1924 (nr 119) angående transitering av införsel förbjudna varor m. m.,
- 4) förordning om upphävande av förordningen den 20 december 1912 (nr 351) om frilager, samt
- 5) förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

I det under 2) upptagna förordningsförslaget var 5 § s) så lydande:

Tullfrihet åtnjutes för:

---

s) inom landet alstrade eller tillverkade ävensom här förut förtullade utländska varor, när de efter utförsel återinföras i oförändrat skick; dock skall härvid iakttagas,

att tullfrihet icke må åtnjutas, med mindre återinförseln äger rum inom tio år från utförseln, ägande likväl generaltullstyrelsen, där varan nyttjats inom svensk frihamn, medgiva tullfrihet vid återinförsel efter längre tids förlopp,

att därest varan förut förtullats i svensk frihamn och därefter återutförts till samma frihamn, tullfrihet må åtnjutas allenast för så vitt antingen återinförseln ägt rum tidigast trettio dagar efter det varan i samband med förtullningen lämnat frihamns område eller ock av omständigheterna framgår, att återutförseln icke skett uteslutande eller huvudsakligen i syfte att i frihamnen upplägga varan i avvaktan på förnyad införsel,

att i händelse tullrestitution — — — värde för varuhavaren;

Till utskottets behandling hade jämväl överlämnats två i anledning av propositionen väckta likalydande motioner, nr 297 i första kammaren av herr *Johan Nilsson* i Malmö m. fl. och nr 520 i andra kammaren av herr *Lovén* m. fl., däri — i nära anslutning till ett vid 1931 års frihamnssakkunnigas betänkande fogat särskilt yttrande av en utav de sakkunniga samt under hänvisning till ett av kommerskollegium avgivet utlåtande — hemställts,

att riksdagen ville i tulltaxeförordningen, §§ 2 och 9, införa bestämmelser i överensstämmelse med sakkunnigereservantens yrkande och kommerskollegii förslag,

att i förslaget till ändring av 5 § s) samma förordning ordet »nyttjats» måtte utbytas mot »hela tiden befunnit sig», samt

att det nya stycket i samma avdelning av denna paragraf måtte utgå och i anslutning härtill riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att bestämmelser måtte utfärdas, huru gods som förtullats i frihamn måtte kunna kvarbliva i frihamnen för att lagras därstädes i förtullat skick.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 166 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 297 av herr Jo-

Förslag till frihamnsförordning m. m. (Forts.)
han Nilsson i Malmö m. fl. och II: 520 av herr Lovén m. fl., antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) frihamnsförordning,
- 2) förordning om ändrad lydelse av 5 och 11 §§ tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316),
- 3) förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 maj 1924 (nr 119) angående transitering av införsel förbjudna varor m. m.,
- 4) förordning om upphävande av förordningen den 20 december 1912 (nr 351) om frilager samt
- 5) förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Reservationer hade anförts

1) av herr *Hjalmarsson* och herr *Hagberg* i Malmö, som ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, och avslutas med en hemställan, att riksdagen måtte, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 166 icke kunnat oförändrad bifallas, samt med anledning av de likalydande motionerna I: 297 och II: 520 antaga

- 1) det vid propositionen fogade förslaget till frihamnsförordning,
- 2) i reservationen infört förslag till förordning om ändrad lydelse av 2, 5, 9 och 11 §§ tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316),
- 3) det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 maj 1924 (nr 119) angående transitering av införsel förbjudna varor m. m.,
- 4) det vid propositionen fogade förslaget till förordning om upphävande av förordningen den 20 december 1912 (nr 351) om frilager, samt
- 5) det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; samt

2) av herrar *Jönsson* och *Löfvander*, vilka likväl ej antytt sin åsikt.

Det i herr *Hjalmarssons* och herr *Hagbergs* i Malmö reservation under 2) upptagna förordningsförslaget var i nedan angivna delar av följande lydelse:

2 §.

Vara tulltaxeras — — — inverkan på tulltaxeringen.

Konungen äger medgiva att, på de villkor och i den utsträckning Konungen bestämmer, i frihamn framställd vara må vid införsel från frihamnen förtullas mot erläggande av tullen för till framställningen använda råmaterial, halvfabrikat och delar av utländskt ursprung.

5 §.

Tullfrihet åtnjutes för:

s) inom landet alstrade eller tillverkade ävensom här förut förtullade utländska varor, när de efter utförsel återinföras i oförändrat skick; dock skall härvid iakttagas,

att tullfrihet icke må åtnjutas, med mindre återinförsel äger rum inom tio år från utförseln, ägande likväl generaltullstyrelsen, där varan under hela tiden efter utförseln befunnit sig inom svensk frihamn, medgiva tullfrihet vid återinförsel efter längre tids förlopp,

att i händelse tullrestitution — — — värde för varuhavaren;

ägande Konungen förordna, huruvida och under vilka särskilda villkor,

Förslag till frihamnsförordning m. m. (Forts.)

tullfriheten må åtnjutas vid införsel från svensk frihamn av varor, som förut förtullats i frihamnen och därefter inom densamma uttagits från tullverket;

t) — — — — —

9 §.

För varor — — — för reparationen.

Utän hinder av vad ovan stadgas äger Konungen medgiva att, på de villkor och i den utsträckning Konungen bestämmer, vara, som utföres till frihamn för att där undergå reparation eller annan bearbetning, må återinföras från frihamnen mot erläggande av tullen för till reparationen eller bearbetningen använda råmaterial, halvfabrikat eller delar av utländskt ursprung.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att betänkandet skulle företagas till avgörande punktvis.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2.

Herr **Hjalmarsson**: Herr talman! Det var ju med en viss tillfredsställelse, som man på sin tid inom frihamnsintresserade kretsar tog del av tillsättandet av 1931 års frihamnsakkunniga. Dessa sakkunniga hade ju till uppgift att verkställa utredning och framlägga förslag rörande ändrade bestämmelser angående frihamnsväsendet. Om det förslag, som de sakkunniga nu framlagt, torde man kunna säga, att man visat mindre förståelse för de synpunkter, som framförts från frihamnshåll, under det att man desto mera tagit hänsyn till de rent tulltekniska spörsmålen, och då frihamnssynpunkterna i vissa delar visat sig rätt så svårlösta, har man ignorerat dem och visat sig icke vilja gå in för en prövning av desamma. Att man inte heller närmare gått in på prövning av dessa förhållanden, är kanske också beroende därpå, att vi ha här i landet endast tre frihamnar och att det råder rätt olika förhållanden dem emellan. Kommerskollegium konstaterar, och inte utan fog, hurusom de stora förhoppningar, som ursprungligen ställts på den industriella utvecklingen inom våra frihamnar, hittills endast i försvinnande omfattning kunnat realiseras. Ävenså finner kommerskollegium, att med hänsyn till de betydande kapitalvärden, som äro nedlagda i frihamnarna och vilka borde kunna utnyttjas även för industriell verksamhet i större utsträckning än nu, synes det förtjäna att tagas under överbäggande, huruvida icke några av de hinder, som nu möta gentemot etablerande av en sådan verksamhet med beräknad avsättning även på inlandet, borde kunna undanröjas.

Icke minst detta uttalande från kommerskollegii sida tyder på att de förhållanden, som råda vid frihamnarna, ingalunda äro tillfredsställande. Detta vitsordar man också i allmänhet, men man resonerar som så, att det gäller de tre större städerna, och dessa kunna få själva klara dessa förhållanden. Men det är inte så lätt att klara det hela, då man i de vidtagna lagstiftningsåtgärderna kringskär dessa bestämmelser på det sättet. Jag minns mycket väl, då man i Malmö stadsfullmäktige förde fram kravet på inrättande av frihamn. Det var med mycket stor tveksamhet, och rätt starka krafter voro i verksamhet för att man inte skulle gå in för en frihamn, detta väsentligen av ekonomiska skäl, och man resonerade också så, att det var ju mera en rent statlig angelägenhet än en rent kommunal. Man bildade då ett frihamnsbolag, som existe-

Förslag till frihamnsförordning m. m. (Forts.)

rade något år. Sedan visade det sig, att det var omöjligt att driva verksamheten på det sättet, man tänkt sig, och det gjorde, att hamndirektionen fick ta hand om hela frihamnen och dess angelägenheter och förvaltning.

I fråga om dessa tre frihamnar, om vilka jag nyss har talat, äro förhållandena rätt olika. Stockholm och Göteborg ha t. ex. ingen konkurrens sådan som exempelvis Malmö frihamn har. Malmö frihamn har ju dels Köpenhamns frihamn i närheten, och vidare har man konkurrens från Hamburg, visserligen i mindre utsträckning, men detta inverkar i alla fall så, att förhållandena i Malmö äro väsentligt olika förhållandena i Stockholm och Göteborg.

Nu säger man visserligen: Varför skall man lägga en industri i en frihamn, när man har en industrihamn vid sidan om den? Men i verkligheten ligger det så till, att det inte är hamndirektionen, som bestämmer om den saken, utan det är vederbörande företagare själv, som om han inte får lägga sin verksamhet i Malmö frihamn, utan vidare flyttar över till Köpenhamn, och med de enklare formaliteter, han där har, är det i nio fall av tio så, att han förlägger sin industri dit.

Nu har man inom utskottet inte velat gå så långt som motionärerna. Motionärerna anse, att det i alla fall är rätt abnormt, att en industri, som förlägges till frihamn, får betala tull för svenska varor, som man därifrån åter inför till inlandet. Nu vill man från utskottsmajoritetens sida, att dessa saker icke skola få avgöras, med mindre de gå till riksdagen, och man vet ju, att den omgången innebär, att det är omöjligt att få någon rätsida på det hela. Reservanterna däremot vilja, att det skulle kunna uppdragas åt Kungl. Maj:t att i de fall, det gäller, lämna medgivande utan att gå till riksdagen. Reservanterna ha också den uppfattningen, att Kungl. Maj:t i det fallet sitter inne med väl så stora kvalifikationer som riksdagen, och det torde också praktiskt vara mera lämpligt, att sådana frågor ligga under Kungl. Maj:ts än under riksdagens prövning.

Jag skall med hänsyn till den långt framskridna tiden icke gå vidare in på problemet utan ber, herr talman, att få yrka bifall till punkt 2 i reservationen.

Häri instämde herr *Nilsson, Johan*, i Malmö.

Herr Löfvander: Herr talman! Jag har till detta utlåtande fogat en blank reservation. Jag delar icke de övriga reservanternas uppfattning i alla avseenden, men i denna punkt har jag samma uppfattning som herr Hjalmarsson anfört. Det är inte tal om annat än att på grund av gällande bestämmelser, enligt vilka icke Kungl. Maj:t skall kunna bevilja tillstånd till industriella anläggningar i frihamn, ha arbetstillfällen gått förlorade, i Malmö stad åtminstone. Jag kan inte finna, att det skulle vara någon olägenhet, om Kungl. Maj:t finge lämna dessa medgivanden, som motionärerna och reservanterna önskat.

Herr talman, jag yrkar bifall till reservationen vid punkt 2.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Herr talman! De gällande bestämmelserna ha ju utgått ifrån att möjligheter skulle finnas att förlägga industriell verksamhet till frihamnarna, men å andra sidan har det ju understrukt, att därmed inte avsetts, att dessa industrier skulle komma att i förhållande till konkurrerande industrier, som äro förlagda inne i landet, få fördelaktigare förhållanden, som eventuellt kunde vara till skada för dessa andra industrier. Det är egentligen det, som saken gäller här, och det kan ju bero på ett bedömande, huruvida det kan anses som en förmån att lätta på dessa förhållanden. Att en sådan befogethet, som reservanterna föreslå, lämnas till Kungl.

Förslag till frihamnsförordning m. m. (Forts.)

Maj:t, kunde man väl inte ha några större farhågor för att medge, men när det gäller hithörande förhållanden, har ju riksdagen hittills förbehållit sig att fatta beslut, och det torde väl inte vara lämpligt att göra något undantag vid det nu föreliggande förhållandet.

Med hänsyn till den långt framskridna tiden skall jag inte gå närmare in på frågan. Jag tror inte heller, att det kan vara behövt. Andra kammaren har redan fattat sitt beslut i enlighet med utskottets förslag, och jag förmodar att denna kammare är beredd att göra detsamma. Jag ber därför att få framställa yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr förste vice talmannen, att i avseende på den nu ifrågavarande punkten förekommit följande yrkanden: 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) att det förslag skulle antagas, som innefattades i punkten 2 av den av herr Hjalmarsson och herr Hagberg i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen; samt 3:o), av herr Löfvander, att kammaren skulle bifalla utskottets hemställan med de ändringar, som föranleddes av godkännande av det i nämnda reservation förordade förslaget till ändrad lydelse av 2 § tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929.

Sedermera gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 3—5.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo bankoutskottets memorial och utlåtanden:

nr 46, angående användande av riksbankens vinst för år 1934;

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt tjänstepensionsreglemente m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet m. m. jämte en i ämnet väckt motion;

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 och 5 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442); samt

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätten för professorn E. H. O. Stensiö.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion om anställande av kommissionärer vid rikets rådhusrätter och överdomstolar, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt;

och skulle jämlikt § 63 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas andra kammaren.

Vid ånyo skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd till svensk luftfart m. m. jämte två i ämnet väckta motioner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr förste vice talmannen hemställde nu, att behandlingen av återstående ärenden på föredragningslistan måtte få uppskjutas till ett annat sammanträde samt att de anslag, som utfärdats till det pågående sammanträdet fortsättande på aftonen, måtte få nedtagas.

Vad herr förste vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av väckta motioner om åstadkommande av en proportionellt riktigare mandatfördelning mellan de olika partigrupperna vid val till riksdagens andra kammare;

nr 14, i anledning av väckta motioner om åstadkommande av en proportionellt riktigare mandatfördelning mellan de olika partigrupperna vid landstingsmannavalen; och

nr 15, i anledning av väckta motioner om upphävande av kommunallagarnas bestämmelser om valkretsindelning vid val av stads-, kommunal- och kyrkofullmäktige; samt

statsutskottets utlåtanden:

nr 99, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till byggnader för statens bakteriologiska laboratorium;

nr 100, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i grunderna för statsbidrag till erkända sjukkassor;

nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till vissa landsting för av dem disponerade vårdplatser å folksanatorierna;

nr 102, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till Övre Norrlands erkända centralsjukkas för beredande av rörelsekapital åt kassan;

nr 103, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 104, i anledning av väckt motion om tilläggsarvode åt byråchefen å socialstyrelsens sjukkassebyrå.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 5.58 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 10 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollen för den 4 och den 7 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

På grund av bilagda läkarbetyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgörömlen från och med den 9 till och med den 15 innevarande maj.

Stockholm den 8 maj 1935.

Ivar Öhman.

Att häradshövdingen *Ivar Öhman*, som lider av akut lungkatarr, är förhindrad att delta i riksdagsarbetet från och med den 9 till och med den 15 maj intygas.

Stockholm den 8 maj 1935.

K. Mellner.

Leg. läkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 194, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av två fartyg för minsvepningsändamål; och

nr 195, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till skyddande av de allmänna intressena vid utnyttjandet av Bolidens gruvaktiebolag tillhöriga gruvfyndigheter.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 217, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till frihamnsförordning m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtanden nr 13—15 och statsutskottets utlåtanden nr 99—104.

Anmäldes och bordlades

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 38, i anledning av väckta motioner om höjning av tullsatserna å vissa för lacker avsedda lösningsmedel m. m.;

nr 39, i anledning av väckta motioner om ökat tullskydd för vissa trädgårdsprodukter samt om reglering av införseln utav matlök; och

Första kammarens protokoll 1935. Nr 29.

nr 40, i anledning av väckt motion angående tullen å balk-, vinkel- och annat varmvalsat profiljärn;

bankoutskottets memorial:

nr 52, angående avskrivning av osäkra fordringar vid riksbankens huvudkontor samt avdelningskontor i Luleå;

nr 53, angående befrielse för E. Johannesson från viss betalningsskyldighet till riksbanken;

nr 54, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande viss del av bankoutskottets utlåtande nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa m. m.;

nr 55, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande punkten 31 av bankoutskottets utlåtande nr 45, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.; och

nr 56, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande punkten 60 av bankoutskottets utlåtande nr 45, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt kontrollföreningsverksamhet jämte i ämnet väckta motioner;

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder till reglering av jordbrukets skuldförhållanden jämte i ämnet väckta motioner;

nr 72, i anledning av väckta motioner om åtgärder till främjande av det svenska fisket;

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av en kronan tillhörig tomt i Landskrona jämte i ämnet väckt motion;

nr 74, i anledning av väckt motion om viss märkning å förpackningen av salubjudna konserverade fiskvaror;

nr 75, i anledning av väckt motion angående utvidgad rätt till ersättning för skada av björn m. m.;

nr 76, i anledning av väckt motion om inköp och bibehållande såsom naturskyddspark av ett skogsområde i Örkeneds socken av Kristianstads län; och

nr 77, i anledning av väckt motion angående upprättande av en fast försöksgård för fåravel; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om underlättande av förevisningen av icke eldfarliga biograf-filmer.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.